

סימן י"ח סוגיא דבללה חוץ לחומת העזרה במנחות דף ט' אתמר בללה חוץ לחומת עזרה ר' יוחנן אמר פסולה ר"ל אמר כשרה דכתיב ויצק עלי' שמן ונתן עלי' לבונה והביאה אל בני אהרן הכהנים מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשרין בזר ומדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא, תניא כותלי דר' יוחנן בללה זר כשרה חוץ לחומת עזרה פסולה, והנה התוס' בד"ה ר' יוחנן כתבו ז"ל אע"ג דלא בלל כשרה חוץ לחומת עזרה גרע ולא דמי לההיא דזבחים בפרק קדשי קדשים דתלינן טעמא מיצה דמה בכל מקום בעזרה כשרה שאם היזה ולא מיצה כשרה דהתם בפנים והכא בחוץ עכ"ד התוס' ולכאורה משמע דאם יוציא וימצה בחוץ תפסול ובודאי דזה אי אפשר לומר כיון דכבר כשרה ואף אם לא מיצה כשר בודאי אף אם ימצה אח"כ בחוץ לא תפסול ההזאה וכדאיתא בזבחים דף כ"ט אחר שהוא כשר יחזור ויפסול, ואפשר דהתוס' מפרשו דאף אם מיצה בכל מקום קודם ההזאה כשר, אכן מרש"י ד"ה ובלבד מוכח דאם מיצה למעלה מחוט הסקרא קודם הזאה יפסול מטעם דנתן מדמה למעלה כמעשה עולה, וא"כ צריך הסבר הכא כיון דלא בלל כשר אמאי יפסול בבללה בחוץ.

והנה התוס' בד"ה ריש לקיש הוכיחו דאע"ג דקדשי אעפי"כ לא מיפסול ביוצא דאפילו ר' יוחנן לא פליג אלא משום דעשה הבלילה בחוץ אבל משום יוצא לא, וכן משמע בפרק התכלת דאמרינן דאי סבירא לן שחיטה מקדשת איפסולא ביוצא ובסוף שמעתא אמר ג"כ אי כרבי דאמר שחיטה מקדשת איפסולא ביוצא הא אי לאו שחיטה מקדשת לא איפסול ביוצא אף דרבי סבר במנחות ע"ב דתנור מקדש, אבל הקשה בתוס' מהא דאמר בפסחים דף ל"ו דלישה איתא במקום זריזין, ועוד הקשה על רש"י דפריש בפרק שני דזבחים דיציאה מועיל בקדוש ידים ורגלים כתב רש"י כדרך כל הקדשים שקדשו בכלי שנפסלו ביציאה וכן הקשה מפרק שתי הלחם דף צ"ה דאמרינן לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה הרי דאם אמרינן מדת יבש נתקדשה אז מיפסול ביוצא: והנראה לי דהנה בגמ' דף ח' איתא אמר רב מנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים בלא שמן ולבונה שכן מצינו במנחת חוטא וכו' ור' חנינא אמר לא זו קדושה בלא זו והנה הרמב"ם השמיט ולא הביא האי דינא בהלכותיו וכבר תמהו על זה, ונראה לי דהנה טעמא דאמר ר' חנינא דאין זה קדוש בלא זה דכיון דאמרה התורה מנחה בלולה בשמן א"כ המנחה היא כשהיא בלולה או ראוי לבלל וכל זמן שלא הביא הצריך למנחה היא עדנה לאו מנחה, והנה הא דאית לי' לר' יוחנן דאם הפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף דקדוש ראשון לאו דוקא אם דעתו להוסיף בכלי זה אלא אף אם דעתו להוסיף אח"כ בכלי שני ג"כ מקרי דעתו להוסיף דכיון דדעתו להביא כדין מתקדש ראשון ראשון א"כ אף אם נימא דסלת בלא שמן עדנה לאו מנחה היא אבל כיון דדעתו להניח בביסא וללוש הוי דעתו להוסיף וקדש ראשון ראשון וא"כ לר' יוחנן אין צריך כלל לומר דמשו"ה מנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים דהרי בלא זה קדוש מנחה בלא שמן שהרי דעתו לתן בה שמן דאם לא הי' דעתו לתן בה שמן לא יאמר רב דמנחה קדושה בלא שמן שהרי הפריש מנחה שאין מקדשין כיוצא בה שהרי הסלת והשמן מעכבין זה את זה ע"כ דמיירי רב בהפריש מנחה ודעתו להוסיף שמן וא"כ לר' יוחנן אין צריך כלל לומר דמנחה קדושה בלא שמן שהרי כיון דדעתו להוסיף הרי

מתקדש ראשון ראשון, אכן רב דס"ל דאם הפריש חצי עשרון אף אם דעתו להוסיף לא קדוש דאין מתקדש ראשון משו"ה הוצרך לומר דבמנחה בלא שמן מודה שקדש משום שכן מצינו בלחם הפנים, אבל הרמב"ם דפסק כר' יוחנן דבדעתו להוסיף מתקדש ראשון ראשון אין צריך כלל להביא להא דרב דמה חצי עשרון מתקדש מכש"כ עשרון שלם.

והא דאמר דאף שמואל סבר להא דרב כלי הלח מקדשין את הלח ומדות יבש מקדשין את היבש ואין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדת היבש מקדשין את הלח ואמר שמואל ל"ש אלא מדות אבל מזרקות מקדשין שנאמר שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מנחה לחה היא א"ל לא נצרכא אלא ליבש שבה, ואי בעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמיא ועיין תוס' שהקשו מאי ראי' משמואל דמנחה קדושה בלא שמן הא התם כתוב בלולה בשמן א"כ הא הי' גם שמן וביחד הא בודאי קדשו (פירוש הא קי"ל לא בלל כשר) ונראה לי דאפשר לומר דגמ' מדייק דאם יסבור שמואל דלא זו קדושה בלא זו כמו ר' חנינא א"כ אין ראי' דמזרקות מקדשות את היבש דדילמא דוקא במנחה שיש בה שמן וסלת ואם הסלת לא יקדשו הרי גם השמן לא יקדש וכיון דהמזרקות מקדשים לח א"כ כל הצריך לקדושת הלח שבה מקדש ומשו"ה מקדשת את הסלת כדי שיקדש הלח שבמנחה היינו הסלת ע"כ דסבר שמואל דאף אם לא הי' מתקדש הסלת הי' השמן מתקדש דשמן בלא סלת מתקדש מטעם דשכן מצינו בלוג שמן של מצורע וא"כ כיון שמתקדש הסלת חזינן דמזרקות מקדשין יבש אף בלא קדושת השמן שהרי קדושת השמן אין צריך לקדושת הסלת.

והנה לקמן מנחות דף ע"ט איתא הנסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה אמר זעירי אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח ממי טעמא אמר קרא זבח ונסכים תנן הנסכים שקדשו בכלי אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה מאי לאו דאפסל בשחיטה לא דאפסל בזריקה כמאן כרבי דאמר שני דברי המתרים מעלין זה בלא זה אפילו תימא ר' אלעזר ב"ר שמעון הכא במאי עסקינן שקיבל דמן בכוס ור' אלעזר ב"ר ששמעון סבר לה כותי' דאבוה דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי ע"כ, והנה רש"י כתב (בפירוש רש"י כתב יד הנדפס) אין הנסכים מתקדשים לפסל בלינה ויוצא וכתבו על זה בתוס' ז"ל ולא יתכן אלא לענין לשנותן לזבח אחר קאמר כדפרישית בסוף הקומץ זוטא עכ"ד התוס' והנה התוס' בסוף הקומץ כתבו דאי אפשר לומר דלענין לינה דהא לענין לינה ודאי מפסלו משקדשו בכלי דאמר בסוף שתי הלחם דאי תנור מקדש מפסלי בלינה וע"כ לענין לשנותן לזבח אחר קאמר דאין בנסכים מתקדשים ואתיא ההיא סוגיא כר' מאיר דאמר דאם נתקדשו ע"י השחיטה אי אפשר לשנותן לזבח אחר ומה שרצה בתוס' לבאר דגם אליבא דרבנן אם היתה השחיטה בכשרות הוקבעו שאין לשנותן לזבח אחר ופלוגתיהו דר"מ ורבנן רק היכא שהיתה שחיטת פיגול דחו זאת בתוס' דא"כ לרבנן משכחת דנסכי בהמה חייבים עליהם משום פגול ולפי זה קשה איך הביא הרמב"ם להאי דינא דזעירי דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו' הא הרמב"ם פסק דלא כר"מ, וא"כ ע"כ דהוא מפרש כפירש"י דהא דאמר זעירי אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח הוא לענין לינה ויקשה קושית התוס'.

והנה מה שהקשה שם עוד התוס' האיך אמרו רבנן דאפשר לשנותן לזבח אחר הא בפרק התודה אמר רב חסדא שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת ואין לומר דהא דאמרו רבנן (שם בהקומץ זוטא) נמי הכא אפשר לשנותן לזבח אחר היינו משום תנאי ב"ד חדא מי לא עסקינן בקרבן יחיד דלא שייך בזה לב ב"ד ועוד לוג שמן דמצורע לא משכחת אלא ביחיד ועוד דאין לב ב"ד מתנה אלא היכא דלא הוצרכו אבל אם הוצרכו אי אפשר לשנותו, נראה לי דהנה הא דאמרו רבנן דאפשר לשנותן לזבח אחר הוא להקשות על ר"מ דאמר דנסכי בהמה חייבין עליו משום פגול ואמר ר"מ דינו בבאין עם הזבח ע"ז אמרו לו רבנן הא אפשר לשנותן לזבח אחר ויהי' הפירוש בדבריהם הא נסכים אף אם באין עם הזבח לא נעשו אחד עם הזבח שהרי מדין קרבן אפשר לשנותן לזבח אחר כמו בקרבן צבור היכא דיש לב ב"ד ואף שהועיל הזביחה שיקריבו הנסכים עם זבח אחר והוקדשו הנסכים אעפ"כ אפשר לשנותן לזבח אחר דלא נעשו כמו מגוף הקרבן ולא הוקבעו ואף דבקרבן יחיד אין לשנותן אין הטעם משום שנעשו מגוף הזבח אלא מפני נדרו מהטעם שהוא נדר להביא הנסכים האלו עם הזבח הזה, והאי דינא דאם פיגל בזבח נתפגל הלחם הוא דוקא בלחם דשחיטה קובעת שיהי' הלחם קבוע עם הזבח מדין שחיטת התורה על הלחם אבל מה שהוא נודר להביא זה עם זה לא יתפגל בשביל זה מפגולו של אחד מהן, וכיון דנסכים דינייהו שיהיו נסכים ואפשר להם לבא בפני עצמם אף אם באו עם הזבח מדין קרבן אינם קבועים עם הקרבן אליבא דרבנן ויכול לשנותם לזבח אחר וא"כ אף שמתעם נדרו אין איכול לשנותם מפני זה לא יתפגלו מפני פגול הזבח.

וראי' לדברינו שהרי כתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו' ז"ל נסכים שקדשו בכלי שרת ונפסל הזבח אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים ליקרב, נפסל מקבלה ואילך קדשו הנסכים ליקרב שאין הנסכים מתקדשים ליקרב אלא בשחיטת הזבח ומה יעשה בהן אם הי' שם זבח אחר זבוח באותה שעה יקרבו עמו ואם לא הי' שם זבח אחר זבוח באותה שעה נעשו כמו שנפסלו בלינה וישרפו במה דברים אמורים בקרבן צבור מפני שלב ב"ד מתנה עליהן אבל בקרבן יחיד הרי אלו לא יקרבו עם זבח אחר, ואף על פי שהוא זבוח באותה שעה אלא מניחן עד שיפסלו בלינה וישרפו עכ"ל הרמב"ם, והנה כיון שכתב הרמב"ם שאם אין זבח זבוח באותה שעה ואי אפשר לנסכן ישרפו מיד א"כ מ"ש דבקרבן יחיד כיון דבקרבן יחיד אפילו אם זבח זבוח באותה שעה אמאי מניחן עד שיפסלו בלינה עכ"ל דבקרבן צבור היכא דאין זבח זבוח באותה שעה א"כ הפסול מחמת דין עצמן שצריך שיהיו הנסכים אחר שחיטת הזבח וכיון דאין עתה זבח וקדמו הנסכים לזבח משו"ה ישרפו מיד אבל בקרבן יחיד היכא שיש זבח זבוח הרי אפשר לשנותן לזבח כשיש זבוח זבוח דנסכים לא הוקבעו להיות אחד הקרבן ורק משו"ה אי אפשר לשנותן לזבח ההוא מפני שהי' בדעתו לזבח זה והוי כנדר לנסכן עם זבח זה א"כ אין הפסול מדין עצמן אלא מטעם קביעות נדרו הוי כפסול מחמת דבר אחר וטעון עבור צורה, וצריך לומר דהרמב"ם מפרש הא דקאמר בגמ' התני מתת' בן יהודה כגון שהי' זבח זבוח באותה שעה אין הכונה כדמשמע מפירוש רש"י דהטעם דאם אין זבח זבוח חששא שמא יאמרו נסכים שהפרישו לשם זבח זה כשר לשם זבח אחר אלא אם אין זבח זבוח הפסול מדאורייתא דבעי שהנסכים יבאו אחר הזבח שנעשה בכשרות ואם קדושת

הנסכים לקרב הי' קודם שחיטת הזבח הפסול מדאורייתא דבעי זבח ואחר כן נסכים, ומוכיח זה הרמב"ם מדקאמר שם בגמ' הכי קאמר במה דברים שהיתה זבח זבוח באותה שעה אבל אין זבח זבוח באותה שעה נעשו כמו שמפסלו בלינה וכיון שיש לזה דין פסול לינה א"כ כמו בלילה ישרף לאלתר ה"נ בהאי פסול דאין זבח זבוח באותה שעה והא דקאמר בגמ' על מה שהקשה השתא נמי גזירה שמא יאמרו נסכים שהפרישן לשם זבח זה כשרין לשם זבח אחר ע"ז משני התני מתת' בן יהודה דדין זה דיקרבו עם זבח אחר הוא בהי' זבוח באותה שעה א"כ אין לגזור שמא יאמרו שהפרישן לזבח אחר שהרי יאמרו שהפרישן לזבח זה אבל הפסול היכא שלא הי' זבח באותה שעה משום זבח ונסכים מקודם זבח ואחר כך נסכים.

והנה הראב"ד הקשה על דברי הרמב"ם ז"ל א"א זה כתב לראב"ש דבעי שני דברים המתרים ואם נתקבל הדם ונשפך כמי שנזרק דמו אבל לרבי אפילו בשחיטה לחוד קדשו לקרב עם זבח אחר עכ"ל, וכבר תמה הכ"מ מה הקשה הראב"ד על הרמב"ם הא פשוט שאפשר לפרש בדברי הרמב"ם מה שכתב "מקבלה ואילך" הכונה שאם הקבלה היתה בפסול אעפ"כ קדשו הנסכים לקרב ואין לומר דס"ל להראב"ד דמדכתב הרמב"ם ואם נפסל מקבלה ואילך ולא כתב ואם לא נפסל בשחיטה קדשו הנסכים ואם נפסל אח"כ והי' זבח זבוח ע"כ דפסק הרמב"ם כראב"ש דהא הרמב"ם כתב לשון זעירי דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח הרי דפסק כרבי דהא דאמר בגמ' אפילו תימא ראב"ש קאי אאוקימתא דמתניתן אבל זעירי הא סבר כרבי ותירץ הכ"מ דהראב"ד מפרש דהא דאמר אפילו תימא ראב"ש קאי אף על זעירי ואף דאמר זעירי לשון אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח לא אדכר זעירי אלא שחיטה דעיקר מילתא אבל לראב"ש צריך גם כן זריקא וא"כ הרמב"ם אף דכתב לשון אין הנסכים מתקדשים לקרב אלא בשחיטה ג"כ כונתו לשחיטה ולזריקה, אכן דברי מרן הכ"מ צריך עיון דהא הרמב"ם בפ"ז מהלכות פסולי המוקדשין (הלכה י"ח) כתב בפירוש כרבי דאם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש.

לכן נראה לי דכונת הראב"ד להקשות על הרמב"ם דהנה בגמ' להקשות על זעירי דאמר און הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח פריך תנן הנסכים שקדשו בכלי אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה מאי לאו דאפסל בשחוטת לא דאפסל בזריקה, הראב"ד מפרש דקושית הגמ' כן הא חזינן גבי שתי הלחם דאף אם נפסל בשחיטה ששחט במחשבת חוץ למקומו ומחשבת הזמן קדש הלחם וכיון דקדש נפסל מפני שהשחיטה פסולה א"כ אם נפסל הזבח בשחיטה גם בנסכים יהי' הדין שהוקדשו הנסכים ונפסלו וכן פירש רש"י שלפנינו בגמ' דהקושי' כן וא"כ משני דאפסל בזריקה אבל השחיטה הי' בכשרות ולא נפסלו הנסכים ופריך לראב"ש הא השחיטה לבדה לא הקדישה את הנסכים והזריקה מקדשה להו אם נימא כזעירא דתלו קדושת הנסכים בהזבח א"כ אף אם נפסל הזבח בזריקה יפסלו הנסכים ומשו"ה משני דנתקבל בכוס וכל העומד לזרוק כזרוק דמי, ולפי פירוש זה מקשה הראב"ד איך קאמר הרמב"ם דאם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים והם כשרים ולא יפסלו בלינה דלר' דאמר דשחיטה אף בלי זריקה מקדש א"כ לדידי' קדשו הנסכים ע"י שחיטת הזבח אף שהיו בפסול א"כ יפסלו הנסכים והא דאמר בגמ' דאם נפסל הזבח בשחיטה הנסכים אינם קדושים הוא דוקא לראב"ש ומקשה

הראב"ד על הרמב"ם דאיך סותר דברי עצמו דע"כ הא דאמר מקבלה הכונה לאחר קבלה דאם בקבלה הא לראב"ש לא קדוש ואם הכונה בקבלה עצמה וקשה אמאי אמר הרמב"ם דאם נפסל בזביחה לא קדשו דלר' קדשו אף בשחיטה פסולה, אכן הרמב"ם סבירא לי' דקושית הגמ' הוא להיפך דכיון דנפסל הזבח בשחיטה א"כ לא קדשו כלל הנסכים כיון דהשחיטה פסולה לא קדשו הנסכים ולא דמי לשתי הלחם וכן בלחמי תודה דע"י שחיטה פסולה קדשו דהתם הלחם הוא חלק מהקרבת ואין הקרבן כשר אלא אם יש לחם והלחם הוקבע להזבח לא מטעם נדר אלא דהשחיטה קובעת הלחם בתודה ובשתי הלחם א"כ אף בשחיטה פסולה קדש הלחם כמו הקרבן בעצמו אבל בנסכים טעמא דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח אלא משום דכתוב זבח ונסכים וכל זמן שאין דין עליהם להיות נסכים לא חל עליהם קדושת נסכים שזה דינם, שדינם הוא זבח ונסכים שיהיו נסכים לזבח ואם אין זבח אין נסכים א"כ בשחיטה פסולה שאז אין דין לנסכים לא נתקדשו הנסכים כיון דאין כאן זבח שצריך לנסכים דזבח פסול אין לו דין נסכים, ומה שאמרה התורה זבח ונסכים הכונה זבח כשר שהשחיטה בכשרות אז חל כבר על הנסכים דין נסכים ומשני דאפסל בזריקה אבל הזביחה היתה בכשרות וא"כ כבר אפשר להנסכים להיות עליהם דין נסכים וקדשו קדושת הקרבה, ופריך דלראב"ש כמו דאית לי' בלחמי תודה ושתי הלחם דלא קדשו אלא אם גם היתה זריקת א"כ גם בנסכים כיון דקדושת הקרבן תבא ע"י השחיטה והזריקה לדידי' לא יחול קדושת הנסכים אלא אם כבר היתה זריקה כשרה ומשני דנתקבל בכוס אבל לרבי אם אך היתה השחיטה כבר אפשר לחול על הנסכים דין נסכים אבל אם היתה שחיטה פסולה לא חל על הנסכים דין נסכים אבל אם היתה שחיטה כשרה כבר חל על הנסכים דין נסכים אף אם נפסל מקבלה ואילך היינו אף שהקבלה היתה בפסול.

מוכח עכ"פ מזה שיש שתי קדושות קדושת הכלי שלא יצאו שם לחולין שהרי איתא בגמ' הנסכים שנתקדשו בכלי הרי דגם בלאו שחיטת הזבח היו הנסכים מקודשים שנתקדשו בכלי וא"כ למאי קאמר דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח ועכצ"ל דכיון דהוקדשו בכלי כבר יש עליהם דין קדושת כלי וקדשו קדושת הגוף ולא יצאו לחולין אף אם יטמאו אבל לא קדשו עדנה קדושת הקרבה כיון שדינם להיות נסכים ונסכים באים דוקא לאחר זבח כמו דכתיב זבח ונסכים משו"ה כל זמן שאין זבח לא הוקדשו לפסול בלינה וביוצא שפסול לינה ויוצא הוא דוקא היכא דכבר קדשו לקרב וא"כ אם נפסל הזבח בשחיטה לא יפסלו הנסכים בלינה ולא ביוצא וכשיהי' זבח כשר יקרבו עמו בעת שיהי' אף למחר וליומא אחרא.

בזה אפשר לישב דהנה בגמ' מנחות דף צ"ה איתא אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ואינן דוחין את השבת וכו' הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה ואפייתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה אמר רבא הקשה אדם קשה כברזל ומני רב ששת מאי קושיא דילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש, והקשה בתוס' אכתי קשיא מסיפא דקתני חביתי כה"ג לישתן ועריכתן בפנים אלמא מידת יבש נתקדשה ועיין עוד בלח"מ פרק ה' מהלכות תמידין ומוספין הלכה ז' שהקשה על הרמב"ם שפסק ג"כ דשתי הלחם ולחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ והא הרמב"ם בפ"א מהלכות כלי המקדש כתב שמדת יבש נתקדשה וא"כ

איך פסק להא דלישתן ועריכתן בחוץ הא מוכח בגמ' דאם סבירא לן דמדת יבש נתקדשה בע"כ דלישתן בפנים, עוד קשה על הרמב"ם איך סבר הרמב"ם דלישתן ועריכתן בחוץ בע"כ דלא נתקדשו והא בגמ' לעיל במנחות דף נ"ז איתא דאם מדת יבש לא נתקדשה אין בלחם הפנים דין איסור חימוץ משום דקודם היותן בתנור הא לא נתקדשו ובהיותם בתנור הא אין באין לידי חימוץ וא"כ איך פסק הרמב"ם דלחם הפנים יש בהן איסור חימוץ.

שהרי כתב בפ"ב מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"ט ז"ל המחמץ לחם הפנים לוקה שנאמר כל המנחה הרי דסובר הרמב"ם דמדת יבש נתקדשה, אכן לדברינו הדברים מבוארים דכמו בנסכים אף שיש בהן קדושת כלי כיון דדינן נסכים כל זמן שאין זבח לא נתקדשו קדושת הקרבה הכי נמי בשתי הלחם ולחם הפנים אף דעשרון נתקדש ויש עליהן דין קדושת כלי אבל כיון דדינן להיות לחם כל זמן שאינן לחם יש עליהם רק דין קדושת כלי אבל לא קדושת קרבן ואינן נפסלין בלינה ויציאה, וא"כ יהי' הפירוש בגמ' מאי קושי' דילמא עשרון לא מקדש שתי לחם ולחם הפנים קדושת קרבן מטעם דלא לחם המה עדנה ודינן להוות לחם, אבל תנור כיון דבתנור המה לחם נתקדשו קדושת הקרבה ובעי דוקא בפנים ומדיוק מאד לשון הגמ' דאם כפירוש התוס' דמקשה דילמא העשרון לא נתקדש והתנור נתקדש א"כ אמאי שינה הלשון דבתחלה פריך אלמא מדת יבש לא נתקדשה הרי דאמר בלשון נתקדשה ואח"כ אמר ומאי קושי' דילמא עשרון לא מקדש הי' למימר ג"כ דילמא עשרון לא נתקדש ותנור נתקדש, ע"כ דזה אין סברא לחלק דממ"נ אם מדת יבש נתקדש נתקדשו שניהם ואם לא נתקדש שניהם לא נתקדשו אלא דפריך דילמא אף אם מדת יבש נתקדשה, אעפ"כ גבי שתו הלחם ולחם הפנים לא מקדש העשרון קדושת הקרבה דדינן להיות לחם אבל בתנור דנעשו לחם נתקדשו ולפי זה שפיר פסק הרמב"ם דלחם הפנים המחמץ אותה לוקה דאף שאין עליהם עדנה קדושת הקרבה אעפ"כ רבי קרא דכל המנחה דאף אם נתקדש רק קדושת כלי ללחם הפנים עובר משום חימוץ כיון דכבר קדשו קדושת הגוף ואין יוצאין לחולין אבל אם נסבור מדת יבש לא נתקדשה ואפשר להם לצאת לחולין אין שייך לחייב המחמץ כיון דאפשר לפדותם ולהוציאם לחולין דהרי ע"י החימוץ אין ראוין עוד ללחם הפנים והוי כנטמאו דאם אין עליהם קדושת כלי יצאו לחולין ע"י פדי' אבל אם מדת יבש נתקדשה כבר קדשו קדושת הגוף ללחם הפנים, ומה שהקשה הכ"מ דהרמב"ם כתב לימוד דלחם הפנים לחימוץ מכל המנחה ובגמ' דיליף מאשר תקריבו נראה לי כיון דבספרא הגרסא כל המנחה אשר תקריבו לרבות מנחת נסכים, א"כ גם בגמ' גריס הרמב"ם כל המנחה אשר תקריבו למה לי וס"ל דהלימוד מכל המנחה דלחם הפנים לאו מנחה הוא רק מכל המנחה יליף.

ובמקום אחר תרצנו הקושי' שהקשה הלח"מ על הרמב"ם איך כתב למתניתן דאפיתם בפנים ואינן דוחות את השבת ובגמ' הקשו הא גופא קשיא אפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחין את השבת איפסלו בלינה ואמר רבא הקשה אדם קשה כברזל וכתבו התוס' ותברא מי ששנה נו לא שנה זו וא"כ איך פסק לתרויהו דסתרן אהדדי ותרצנו דזה תלוי בפלוגתא דרבה ורב חסדא בשבועות דף י"א דרב חסדא ס"ל דאם קטרת קדוש קדושת הגוף אפסול בלינה ורבה ס"ל הואיל וצורתה כל השנה לא קדוש קדושת הגוף

ופירשו התוס' משום דכן דינם א"כ לרבה בודאי שתי הלחם אם אפו אותם ערב שבועות דאז אין דינם לקרב היום דערב שבועות אין זמן הקרבת שתי הלחם מכל שכן דלא נפסל בלינה דהרי אין דין לקדם שתי הלחם בערב שבועות, וכן לחם הפנים בע"ש אין דינם לסדר וקדשו קדושת הקרבה אבל לא הקרבה של היום, וא"כ דינן לפסול ביציאה שהרי קדשו קדושת הקרבה משו"ה אפייתן בפנים ואין דוחות את השבת שאין זמן הקרבתן לא בערב שבועות ולא בערב שבת ולא מפסלי בלינה, והא דאיתא גבי שתי הלחם דאם זרקו שלא לשמן לראב"ש או שחטו שלא לשמן אליבא דרבי מיירי הכא שלא אפו בתנור בפנים.

אכן עתה נראה לי דלענין יציאה פסק הרמב"ם דשתי הלחם כוון שחסר עליהם קדושת הזבח והם אינם מתקדשים אלא בשחיטת הזבח א"כ הוי כחסר מעשה בגופן וא"כ אף דדין שתי הלחם כיון שקרמו בתנור הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כפורים אבל קדושת הקרבה אין עליהן כיון דחסר שחיטת הזבח אבל לחם הפנים דאין עליהם עוד זבח קדשו בתנור לפסול ביציאה ולא בלינה, ובאמת זה קשה אמאי אצטריך בשתי הלחם לאפות בפנים כיון דע"כ תנור בשתי הלחם אין מקדש קדושת הקרבה וחסר מעשה בגופן וא"כ אף ביציאה לא נפסלו וא"כ למה אצטריך דוקא בפנים, וזה נשאר באמת בקושי' וכמו שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות דלא נתברר הטעם למה הצריכו שתהי' בפנים.

אלא אף דאין נתברר הטעם ברור הי' לחכמים שצריכין לאפות אף שתי הלחם בפנים אף שבדיעבד אם אפו בחוץ אין טעם לפסולו. שהרי שתי הלחם מחוסר מעשה היינו שחיטת הזבח וקדושת הקרבה אין עליהם אף אם אפו בפנים בכלי שרת כיון דדינן לקדוש בשחיטת או זריקת הזבח.

ועפ"י דרכינו מיושב ג"כ קושית התו"ס במנחות דף נ"ז ד"ה ושמעינן שכתבו ז"ל וצ"ע דמשמע הכא דאי מדת יבש נתקדשה קדשי לחם הפנים משנמדד סולת בעשרון ולא משתמיט בשום דוכתא דלקדוש אלא או בתנור או על השולחן לקמן בפרק שתי הלחם דקאמר שניהם מקרא אחד דרשו והוא דרך חול ובפרק ב' דמעילה דף ט' תנן גבי לחם הפנים קרמו בתנור הוכשרו לפסול וגבי מנחות קתני קדשו בכלי עכ"ד התוס', אכן לדברינו הדברים פשוטים דלענין קדושת כלי מקדש העשרון וחייבים משום חימוץ, אבל לענין לכפל בטבול יום במחוסר כפורים כיון דדין הקרבה של שתו הלחם ולחם הפנים הוא לחם כל זמן שלא קרמו בתנור אינם קדושים להקרבה ואינם פסולים בטבול יום ובמחוסר כפורים דהא לא לחם נינהו, אכן מנחות היכא דאין חסרון בגופן כגון שכבר המה עם השמן או בלוג של מצורע או במנחות חוטא כיון שאין חסרון בגופן קדושים כבר קדושת הקרבה, וכן מיושב קושית התוס' על רש"י גבי מי כיוור דס"ל לרש"י דכיון דקדשו בכלי אפסול בלינה שהרי אין בהם חסרון וכן נסכים או באו בכלי אחר שחיטת הזבח דכבר דין נסכים עליהם מפסלו בלינה וביוצא ובמחוסר כפורים אבל קודם שחיטת הזבח דעדנה לאו נסכים המה משום דכתיב זבח ונסכים אף שקדשו קדושת כלי שהרי איתא בגמ' דנסכים שנתקדשו בכלי אעפ"כ אין בהן הנך פסולים דכל זמן שלא נשחט הזבח לא קדשו קדושת הקרבה, אכן מה שהקשה בתוס' בריש שתי מדות

דף פ"ה דכתב רש"י אבל מקדשין לפסל ביוצא היינו ביבש דמנחת חוטא שאין חסרון בגוף המנחה אז אף מדות הלח מקדשין לפסל ביוצא ומה שהקשה בתוס' על הא דאמר הא דלא כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשה דפריק להו היכא אי אבראי אפסלו ביוצא משמע משום דשחיטה מקדשה הוא דאפסל ביוצא הא לאו הכי לא אע"ג דאית לי' תנור מקדש בפרק ר' ישמעאל (לקמן דף ע"ב) ולכאורה עדנה קשה דכיון דמוכיח שם דר' אית לי' דתנור מקדש אף אם יאפה קודם הזמן ומשום זה יפסל בלינה א"כ מכש"כ אם אפאם בזמנים שקדשו קדושת הקרבה ויפסלו ביוצא אף קודם שחיטת הזבח לדברי רש"י דהיכא דקדשו קדושת הקרבה מפסל ביוצא.

ונראה לי דהנה לקמן דף ע"ב איתא נקצר ביום כשר והתנן כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואברים זה הכלל כל דבר שמצותו כל היום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה קתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום נמי לא אמר רבה לא קשיא הא רבי והא ראב"ש דתניא הי' עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת אם יש אחרת אומר לו הבא אחרת תחתי ואם לא אומר לו הוי פקח ושתוק דברי רבי ראב"ש אומר בין כך ובין כך אומר לו הוי פקח ושתוק שכל העומר שנקצר שלא כמצותו פסול אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ר' אלעזר בשיטת ר' עקיבא רבו אמרה דתנן כלל אמר ר' עקיבא כל מלאכה שאפשר לו לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת וסבר לה כר' ישמעאל דאמר קצירת העומר מצוה דתנן ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה ואי ס"ד נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצרי' מערב שבת אלא מדדחי שבת שמע מינה נקצר שלא כמצותו פסול וכו' אלא קסבר רבי קצירת העומר לא דחי שבת (דלדידי' נקצר שלא כמצותו כשר משו"ה לא דחי שבת) והא תנן וחכמים אומרים אחד חול ואחד שבת דלא כרבי וכו' נקצר ביום כשר ודוחה את השבת מאן שמעת לי' דאמר נקצר ביום כשר רבי וקתני ודוחה את השבת מאי לאו קצירה לא להקרבה ע"כ, אכן הרמב"ם כתב בפ"ז מהלכות תמידין ומוספין דמצות העומר להקצר בליל ששה עשר בין בחול בין בשבת ואעפ"כ כתב דאם קצרוהו ביום כשר וכבר תמה הלחם משנה איך פסק דברים כסותרים זה את זה.

ונראה לי דהרמב"ם פסק דלא כהאי סוגיא דמנחות דהנה שם בגמ' אמר עוד והתניא רבי אומר וידבר משה את מועדי ה' וכו' מנין לרבות עומר והקרב עמו שתי הלחם והקרב עמהן ת"נ וידבר משה את מועדי ה' הכתוב קבע מועד לכולן למאי אילימא להקרבה שתי לחם בני הקרבה נינהו אלא פשיטא לטחינה והקרבה ודכותי' עומר לקצירה וקא דחי את השבת אלא עומר להקרבה ושתי הלחם לאפיה וסבר רבי תנור מקדש אי אפיה הא מאתמול אפסל בנינה וסבר רבי תנור מקדש והתניא כבשי עצרת אין מקדשין הלחם אלא בשחיטה וכו' שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינינו קדוש דברי רבי ראב"ש אומר אינו קדוש עד שישחט לשמן ויזרק דמן לשמן אמר רב נחמן בר יצחק הוקבעו ונא הוקבעו קא אמר ופירש"י הוקבעו שחטן לשמן וזרק דמן לשמן הוקבעו החלות לאותן כבשים ואין יכול לשנות לזבח אחר, אכן התוס' פירשו בדף מ"ו ד"ה ואיזו ז"ל ופירש בקונטרס לשנותן לזבח אחר הא ניחא דאפילו בתנופה הווקקו זה לזה אם תנופה עושה זיקה ועוד קשה דמשמע דלר"א יכול לשנותן לזבח אחר והא ליתא דלכולי

עלמא אינו יכול לשנותן לזבח אחר לפירוש דפירשנו אלא התם מיירי לענין לאפסלי ביוצא עכ"ל התוס': אכן הרמב"ם סבירא לי' דבודאי הפירוש בגמ' הוקבעו כפירוש רש"י דהוקבעו החלות לאותן הכבשים ע"י השחיטה דלשון הוקבעו מצינו בגמ' לענין קביעות שיהיו שייכים זה לזה וכמו בגמ' בסוף הקומץ דאמרו רבנן אפשר לשנותן לזבח אחר ואמרינן קסבר ר"מ הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה הרי דבגמ' קרי לשון הוקבעו דנעשו הנסכים של זבח זה.

ומה שהקשה בתוס' דהא לענין קביעות אף ע"ו תנופה הוזקקו זה לזה מפרש הרמב"ם דהכא קאי לענין זה דאם נתפגלו הכבשים נתפגל הלחם דלזה בעינן קביעות כמו דאמרינן התם דע"י שהנסכים הוקבעו לזבח זה אליבא דר"מ משו"ה אם פיגל בזבח נתפגלו הנסכים ה"נ מועיל השחיטה של הכבשים לקבוע הלחם, אכן הסוגיא בדף מ"ז איתא דנ"מ בין ר' לראב"ש הוא לאפסול ביוצא הרי דהדין הוא בהקדושה עצמה פליגא אהאי סוגיא וע"כ לדידהו אליבא דרבי אפשר שלא יהי' הלחם קדוש אף לאחר שנאפה אף דרבי ס"ל תנור אין מקדש היינו כיון דדין שתי הלחם דבעי עוד שחיטת כבשים הוי כמו חסרון מעשה בגופן דלא קדשו קדושת הקרבה עד ששחט הכבשים, או דרבי ס"ל אף דאם אפאן בתנור בפנים נתקדשו כבר קדושת הקרבה ואין זה חסרון בגופן כיון דדינן הוא שתי הלחם וכבר נעשו שתו הלחם וגם הא אפשר לשתי הלחם להיות בלא כבשים.

אבל אם אפאן בתנור בחוץ לא נתקדשו ואז דוקא שחיטת הכבשים מקדשן קדושת הקרבה דלא כהסוגיא בדף ע"ב דסברא דרבי סבר דצריך דוקא לאפות בתנור בפנים ותנור מקדשן קדושת הקרבה לפסל בלינה וכיון דנפסל בלינה בודאי דנפסל ביוצא, אכן הסוגיא בדף מ"ז ובכמה דוכתי סוברים דבלאו שחיטת הכבשים לא נתקדשו קדושת הקרבה, או דדין הוא כן אף אם אפאן בתנור בפנים, או דמיירי באפאן בתנור בחוץ והא דאמר רבי דשתי הלחם והקרב עמו דוחין שבת, דלפי הפירוש שפירשנו אליבא דהנך סוגיות יקשה אמאי אמר רבי דשתי הלחם והקרב עמו דוחה שבת.

נראה לי דהרמב"ם סובר דהנה ר' יוחנן הא אמר דאם הדין דנקצר שלא כמצותו כשר אין הקצירה דוחה שבת והנה הא דאמרינן דאם נקצר ביום כשר למאן דס"ל כן אין הכונה שאם נקצר ביום אז הקצירה כשורה, דאם נימא דאם קצרו ביום הוי קצירה כשרה מאי פריך על מתניתן נקצר ביום כשר מאן שמעת לי' רבי וקתני דוחה שבת מאי קושי' הא דאמר נקצר ביום כשר הוי ג"כ אם נקצר ביום ששה עשר שאז זמן הבאת העומר אבל עכ"פ בעי דוקא קצירה ביום ששה עשר ואם הוא שבת בע"כ דדוחה השבת דהרי אם לא נקצרו בלילה ויקצרו למחר ביום ג"כ יחללו שבת ע"כ דאם נקצר ביום לא הוי קצירת העומר כדין דדין קצירת העומר בליל ששה עשר למצות עומר כדילפינן קצירה וספירה בלילה, ורק משו"ה אם נקצר ביום כשר דבדעיבד אף אם הקריבו עומר שלא קצרוהו לשם עומר כשר דאם לא מצא קמה יביא מן העומרים היינו אף שלא הי' עליו מצות קצירה ג"כ כשר אליבא דרב, והנה ר' יוחנן ס"ל דאם נימא דעומר כשר בדיעבד אף אם לא הי' עליו מצות קצירה לא ידחה שבת ולכאורה מאי ראי' היא זו נהי דהעומר כשר בדיעבד אף בלא מצות קצירה אבל מצות קצירה תדחה שבת שהרי אם יקצרו מערב יו"ט לא קיימו מצות וקצרתם את קצירה, וע"כ סובר ר' יוחנן דמצות

קצירה אי אפשר שתדחה שבת דלא מצינו מצוה דוחה שבת, עשה אין דוחה ל"ת שיש בהכרת ורק קרבנות דוחים שבת אם הם במועדם אבל אבל מצוה אף שהיא תדירה ומצות צבור והיא קביעה לה מועד אין דוחה שבת וא"כ אם נימא דהקרבת של העומר קשה בדיעבד בלי קצירה אין מצות קצירת העומר דוחה שבת, ומדדחי ע"כ דבלא קצירה אין כשר קרבן העומר, והנה לכאורה קשה כיון דסבירא לן דאין כשר העומר שלא נקצר כמצותו א"כ למה לן קרא דבחריש ובקציר תשבות לילף דקצירת העומר דוחה שבת, פשיטא הא אם לא יקצרו בליל ששה עשר בשבת לא יוכלו להקרוב העומר וא"כ בודאי דדחי שבת דהא הוי מכשירים שאי אפשר לעשותם מערב שבת וכמו דחזינן למאן דס"ל דתנור מקדש ואפסול בלינה האפי' דוחה שבת וכן חביתי כה"ג דוחה האפי' שבת משום דכתיב על מחבת מלמד שהצריך הכתוב כלי ואי אפי' מאתמול אפסיל בלינה ועכצ"ל אליבא דר' יוחנן דהאי דינא שאם נקצר שלא כמצותו פסול ילפינן לה מקרא דבחריש וקציר דכיון דאין לנו שנה הכתוב לעכב גלי קרא דדוקא קציר שהוא דומיא דחריש שאין הדין בכשרות הקרבן אסור אבל קציר שאין דומה לחריש שדינו בכשרות הקרבן דבלא קצירה פסול הקרבן דוחה שבת וזה גופא אשמעינן קרא שיש קציר שדינו נוגע לכשרות הקרבן והוא דוחה שבת, כל זה הוא דעת ר' יוחנן.

אכן הסוגיא במכות דאיתא שם בדף ח' ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה א"ל ההוא מרבנן לרבא ממאי דחרישה דרשות דילמא חרישת עומר דמצוה ואפ"ה אמר רחמנא תשבות א"ל כיון דאם מצא חרוש אינו חורש לאו מצוה איתבלי רבינא לרבא יצא אב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד נימא כיון דאלו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג דגמיר מצוה קעביד הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי קצירה דומיא דחרישה מה חרישה מצא חרוש אונו חורש אף קצירה נמי ואי ס"ד מצא קציר אינו קוצר מצוה לקצור ולהביא ע"כ, והנה אם הסוגיא דמכות מפרשי כר' יוחנן דקרא אשמיענן דקצירה שתליא בהכשר הקרבן דוחה שבת א"כ מאי קאמר דילמא חרישת עומר דמצוה, אטו עומר דוקא כשר היכא דחרשו לשם עומר הא כתוב רק וקצרתם את קצירה אבל לא וחרשתם א"כ אף אם נימא דחרישה לעומר מצוה, אבל הכשר קרבן העומר בודאי אין תלוי בחרישה, וגם למה לרבא לומר דאם מצא קצור מצוה לקצר תיפוק לי' דאין הקרבן כשר אלא אם קצר, ע"כ דסוגיא דמכות פליגא על ר' יוחנן וסבר דמצוה שזמנה קבוע היא גופא יש לה דין דמועדי ודוחה את השבת וקאמר רבא דחרישה אין לה מצוה בפני עצמה שהרי אם מצא חרוש אין צריך לחרוש אבל קצירה כיון שהוא מצוה היא דוחה שבת כיון דאית לה מועד, וא"כ לא קשה כלל אמאי פסק הרמב"ם דאם נקצר ביום כשר ואם לא מצא מן הקמה מביא מן העומרים ואעפ"כ דוחה שבת, דהא דכשר אף אם לא הי' קצירה זהו הדין במצות העומר אבל אם נקצר ביום ובטלו מצות הקצירה, וא"כ הקצירה בעצמה של העומר דוחה שבת כיון דכן דין העומר ומצותו שיקצורו בששה עשר, ופסק הרמב"ם כסוגיא דמכות דרבא פליג על ר' יוחנן וס"ל דמצות הקצירה דוחה שבת, והנה הטעם דאמרה התורה דעומר ושתי הלחם דוחין שבת אף דכל מצות עשה אין דוחה ל"ת שיש בה כרת אף היכא דיתבטל המצות עשה דאז הרי זה דומה לדין דמועדו אעפ"כ אין דוחה איתא בגמ' פסחים דף ע"ז דהטעם משום דבאין להתיר, בזה אפשר לישב הא

דאיתא שם בפסחים כל הני למה לי צריכא דאו כתב רחמנא תמיד הוי אמינא תמיד שכן תדיר וכליל אבל פסח לא קמ"ל ואי כתב רחמנא פסח שכן ענוש כרת אבל תמיד שאון ענוש כרת לא ואי כתב רחמנא הני הוי אמינא הני הוא יש בהן צד חמור, והנה התוס' בד"ה שכן כתבו דהכונה שכן ישנן לפני הדבור אכן יקשה למ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראי' היא, ועיין בתוס' יבמות דף ה' ד"ה ומכולהו שכתבו דכיון שישנן בכל שנה הוי תדיר, אכן לפי זה יקשה להאי לישנא דאית לי' בזבחים דף צ"א דמילה לגבי פסח מקרו תדיר אמאי איצטריך קרא במילה דדחי שבת הא תדיר הוא ואף דאפשר למחר הא מצות ביום השמיני אי אפשר לעשות למחר דהרי אם עבר זמן דשמיני כבר אינינה מילה בזמנה, והנה האי לישנא שכן יש בהן צד חמור אשכחן בש"ס בכתובות דף ל"ב ובסוטה דף כ"ט ובמכות דף ד' וכבר הקשה התוס' בכתובות דף ל"ב ד"ה שכן דא"כ לא נלמד עוד מהצד שוה בשום מקום.

ונראה לי דהנה בכל מקום דאמרינן צד השוה הכונה דאמרינן איזה דבר גורם שיהי' זה הדין אם נימא זה הדבר הא אין בזה, ואם נימא זה הדבר גורם הדין הא אין בזה, וע"כ אתה צריך למצוא דבר שיש בשניהם וזה גורם הדין, אכן במקום שיש סברא לומר שלא כן אז אפשר שאותו הדבר שיש בשניהם שגורם הדין צריך להיות לו עוד חומר, והנה בכתובות אמר דנילף מחובל ועדים זוממין שכל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מלקי לא לקי, ואין אתה יכול לומר איזה דבר גורם שיהי' ממון ולא מלקות, ואם ממונא לחומרא הרי הטעם דאמרינן ממון ולא מלקות, הוא משום שהחמירה תורה לדון בחמורה וא"כ הרי דחינן היכא אמרה התורה לדון בחמור היכא שיש חומר במקום אחר דחזינן דהחמירה התורה בחובל לחייבו בחמשה דברים ובעדים זוממין לחיוב בלי התראה על זה החמירה התורה לדון בחמורה, אבל במקום אחר דלא מצינו דהחמירה התורה לא החמירה התורה ג"כ לדון בחמורה, והנה בשיטה מקובצת כתובות דף ל"ב על דברי התוס' אי ממונא לקולא כתבו התוס' ז"ל וא"ת אתגורי איתגר שנדון בקלה דהכי פריך בפרק הנשרפין סנהדרין דף פ"א גבי מי שנתחייב שתי מיתות וי"ל דשאני הכא דחם רחמנא אממונא דנחבל, והקשה בש"מ ז"ל ומעתה לשיטת התוס' ז"ל איכא לאקשו דכי אמרינן ממונא לחומרא היכי מצי למימר שנדון בקלה דהיינו מלקות וכמו שהקשו המפרשים ז"ל וכתב על זה הש"מ ז"ל ודע שהריטב"א פ"י יפה קושית התוס' וז"ל ואי ממונא לקולא הוא שכן הותר וכו' איכא למידק האיך דממונא לקולא אם כן אתגורי אתגר דהא אלו הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה הי' לוקה ועכשיו שהוסיף על חטאתו פשע להכותו הכאה גדולה משלם ואינו לוקה שהתם הוא באיסור שאין בו אלא מלקות וממון לעולם אימא לך דהכי עדיף שישלם ולא ילקה כדי שלא יפסיד הניזק והיינו דאמרינן דאי ממונא לקולא הוא לפי שהוא איסור קל שהותר מכללו בבי"ד מה שאין כן בממזרת שלא הותר מכללו בבי"ד, ע"כ הא קמן דדוקא אי אמרינן ממונא לקולא הוא דקשיא לן אתגורי אתגר משום דבתחלה מחויב בחמורה דהיינו כשהכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה וכיון שכן היכי נימא שכשהוסיף על חטאתו פשע יקלו עליו אבל או ממונא לחומרא הרי המלקות קדים וכו' ואפילו שיחולו שניהם כאחד יש למימר דעונשא דמלקות עדיף לי' אעפ"י שהוא קל לא קשיא לן אמאי נדון בקלה, והא דאקשינן התם בפרק הנשרפין אתגורי אתגר היינו משום דעבר שתי עבירות וכמו שפרש"י ז"ל התם

אבל הכא אין כאן אלא עבירה אחת שבא על הממזרת, עכ"ל השיטה מקובצת, והנה לכאורה משמע מדבריו דהא דאמר דאמרינן בפרק הנשרפין אתגורי אתגר היינו דעשה שתי מעשה עבירות, אכן הא הדיו הוא דאף אם עבר עבירות ע"י מעשה אחת שיש בה שתי מיתות ג"כ נידון בחמורה וא"כ היכא שבא על הממזרת שיש בה ג"כ שני חיובים בעד ממזרת ובעד בא על הבתולה אמאי נדון בקלה אם ממונא לחומרא וצריך לומר דכונת השיטה דמלקת הוא בעד העבירה, וממון הוא לאדם אף אם ממון לחומרא יותר סברא לומר להלקות בעד העבירה ולא לשלם לאדם ושאיני מי שעבר מעשה אחת שיש בה שתי עבירות דתרויהו עבירות ניהו וקושיית התוס' רק אם ממונא לקולא אמאי משלם ממון ולא מלקות החמור, אך לפי זה הא אין צריך כלל לפרש דהקושיא של התוס' הוא משום שבא מקודם החיוב מלקות ואח"כ חיוב הממון היינו משום שבא מקודם ההכאה שאין בה שוה פרוטה לכן נראה לי דבעיקר הקושיא אם ממונא לחומרא אמאי נימא מילקא לקי גם הריטב"א סבירא לי' כתירוץ הרשב"א דכיון דאמרה התורה שנדון רק באחת א"כ הקילה התורה עליו א"כ סברא דהקילה שדי בעונש הקל כמו במלקות דאם נקלה לבד נפטר.

והא דאמר בגמ' אתגורי אתגור גבי שתי מתות דלא הקילה התורה לומר שדי באחת ואילו היינו יכולים לפסוק שתי מיתות היינו פוסקים שתי המיתות שם קאמר אתגורי איתגר, אלא דלפי זה יקשה מאי פריך בתוס' אתגורי אתגר הא הקילה התורה. לזה מפרש הריטב"א דקשה רק כיון שמקודם נתחייב מלקות בעד ההכאה שאין בה שוה פרוטה מאי סברא היא זו שנקל עליו בשביל שהוסיף חטא על פשעו עכ"פ אפשר לומר שיהי' נדון בקל משו"ה אמר מה להנך שיש בהן צד חמור שהרי בזה תלוי השאלה אם להחמיר לדון בחמורה או בקלה אכן אם נימא ממונא לקולא רצינן למילף שאמרה התורה לדון בקלה מפני ממונא דנחבל או דניזק ואמרינן אימת אמרה התורה לדון בקלה היכא שלא עשו מעשה.

וכן במכות דף ד' דבעי למילף דאף לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ממוציא שם רע ומעדים זוממין והכא אין למצוא דבר בשניהם שגורם להלקות אף בלאו שאין בו מעשה אלא ללמוד שאף לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, וזה נגד הלימוד דאמרה תורה דאין לוקין אלא על לאו שהוא דומיא דלאו דחסימה שהרי בשביל זה סמכה התורה לאו דלא תחסום, וא"כ אמרינן אימתי הוציאה התורה ללקות על לאו אף שאין בו מעשה היכא דהחמירה התורה בכלל בלאווין אלו היינו במוצא שם רע דהחמירה בו התורה לדון בשנים וכן בעדים.

זוממין החמירה התורה ללקות אף בלי התראה, בלאווין אלו שהחמירה התורה בהם החמירה גם בזה ללקות אף בלי מעשה, אבל בלאווין שלא החמורה התורה לא החמירה גם בזה ללקות בלי מעשה ובעינן דוקא דומיא דלאו דלא תחסום, וכן בסוטה דף כ"ט דרוצה ללמוד דכך שני עושה שלישי בתרומה וילף מטבול יום ומכלי חרש ופריך מה להצד השוה שבהן שיש בהן צד חמור היינו משום דאי אפשר להביא איזה דבר גורם שיפסול את התרומה דהנה הגרסא בגמ' הצד השוה שבהן שמותר בחולין ופוסל את התרומה כל שכן ככר שני שפסלו בחולין דפוסל בתרומה, ופשוט דהרי אי אפשר לומר

דזהו גורם שפוסל בתרומה משום שפסול בחולין שהרי טבול יום מותר בחולין, אכן רש"י מחק הגירסא וכתב הצד השוה שבהן שמתמאין וכתב שטבול יום אקרי טמא דכתיב ובא השמש וטהר מכלל שהוא טמא, אכן כפי שביארנו לעיל בסוגיא דטבול יום לתרץ קושית התוס' אמאי איצטריך קרא לטבול יום דמחלל עבודה תיפוק לי' מקרא דוינזרו דילפינן שטמא מחלל עבודה וטבול יום הא אקרי טמא מדכתיב ובא השמש וטהר, כמו דילפינן דמחוסר כפורים מחלל עבודה מקרא דוכפר עליו הכהן וטהרה מכלל שהיא טמאה מזה יליף בגמ' דמחוסר כפורים מחלל עבודה וביארנו דקרא דוינזרו מיירי היכא דהוא טמא גמור דכל טומאתו עליו, כמו שכתב הרמב"ם, אבל מקרא דובא השמש וטהר ילפינן דטבול יום אינינו טהור לגמרי אבל אינינו טמא לגמרי רק שאינינו טהור, וא"כ לא נוכל למילף שיחלל רק מקרא דקדושים יהיו ולא יחללו ילפינן דכל מי שאינו קדוש מחלל, ואם חסר לו טהרה הא אינינו קדוש, וממילא מקרא דוכפר דילפינן דגם מחוסר כפורים אינינו טהור ממילא ילפינן מקרא דקדושים יהיו בין לטבול בין למחוסר כפורים דתרויהו עדנה לאו טהורים המה ולא קדושים נינהו מחללי עבודה.

אכן מאן דסבירא לי' מחוסר כפורים דזב כזב דמי הוא ס"ל דמחוסר כפורים ילפינן מקרא היינו דס"ל דהפירוש בקרא בכל קודש לא תגע עד שימלא ימי' ותביא הכפרה במלאת ימי' אבל קודם שהביאה אכפרה יש עלי' דין דבכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבא וא"כ פסלה התורה למחוסר כפורים לבא אל המקדש וממילא הוי כזר ופוסל עבודה כמו דילפינן דערל מחלל מקרא דערל בשר לא יבא אל המקדש, ומאן דס"ל דמחוסר כפורים דזב לאו כזב דמי איהו ס"ל דקרא דבכל קודש לא תגע קאי רק עד מלאת ימי טהרה וכיון שנמלא ימי' אין עלי' איסור דבכל קודש לא תגע, ועוד אמר קרא וכפר וטהרה וא"כ הדין דמחוסר כפורים ג"כ ילפינן מקרא דקדושים יהיו, לפי זה טבול יום לא אקרי טמא אלא שאינינו טהור וא"כ לא נוכל לפרש כפירוש רש"י דהצד השוה שבהן שנקראו טמאים שהרי טבול יום כבר אינינו טמא לגמרי וא"כ נצטרך לומר הצד השוה שבהן שאינן טהורים וזה אי אפשר לומר שא"כ כל פסול כמו שלישי בתרומה ועשה רביעי שהרי כיון שנפסל אינינו טהור, ומשו"ה כיון דאין לעשות בזה צד השוה שיגרום זה שיפסול בתרומה, משו"ה פריך מה להצד השוה שיש בהן צד חמור היינו דזה גורם שיפסול התרומה החומר שיש בזה כיון דאין למצא צד שוה שיגרום, לפי זה אפשר לומר דהא דאמר בפסחים דאי כתב רחמנא הני תרתי (תמיד ופסח) הוה אעינא הני הוא יש בהן צד חמור תמיד תדיר וכליל פסח שהוא ענוש כרת אבל שאר קרבנות צבור לא דמשו"ה פריך צד חמור אף דבכל צד השוה לא פרכינן צד חמיר הוא דהרי חזינן דאין עשה דוחה ל"ת שיש בה כרת שהרי יבמה ערוה אין מתיבמת, וסברא היא לומר דלא ידחה שהרי על העשה אין כרת ועל הל"ת יש כרת, ואף דהוי בעי לומר ביבמות שם דל"ת חמור מן העשה וא"כ מה לי חומרא רבה מה לי חומרא זוטא הא זה הוי רק להס"ד דזהו הפירוש בברייתא שם דאו אינו דקאמר, אבל למסקנא הא נא אמר הכי וא"כ שפי אמרינן הא דכתב רחמנא במועדו ללמוד דדחי שבת זה רק בעשה שיש בה חומר, אבל יבמה הוי עשה שאין בה חומר לא דחי ל"ת שיש בה כרת דלפי דקי"ל דאין עשה דוחה ל"ת שיש בה כרת, דסברא היא א"כ עתה אף שיש לנו מקומות שאמרה התורה במועדו דעשה אף שאין בה כרת דוחה ל"ת שיש בה כרת דוקא באלו עשה שיש

בהן חומר, והיינו כמו שמפרש תמיד תדיר, פסח שיש בה כרת, קרבנות צבור כליל ומכפר, עומר ושתי הלחם משום דבאין להתיר.

והנה העומר מתיר חדש ושתי הלחם מתיר חדש במקדש ובכל דוכתי איתא במתניתין דשתי הלחם הם המתירין לא הכבשים הבאים עם הלחם דהכבשים באים רק להתיר הלחם אבל במקדש מתיר השתי הלחם, והנה להלכה קי"ל דלחם מעכב הכבשים, וכבשים אין מעכבים הלחם, א"כ הלחם יוכל להתיר חדש במקדש אף בלא הכבשים.

עפי"ז יש לישב מאי דקשה מאי פריך על הא דאמר רבי מנין לרבות עומר והקרב עמו. שתי הלחם והקרב עמו ופריך למאי אילימא להקרבה שתי הלחם בני הקרבה נינהו לכאורה מאי קושי' הא טעמא דדחי עומר הוא משום דמתיר הוא, וא"כ שתו הלחם והכבשים הבאים עם הלחם, משו"ה דוחים שבת משום שהשתי לחם מתיר, וכיון דמצות ששתי הלחם מקדשו ע"י הכבשים משו"ה מותר לשחוט הכבשים ולהקריבם כדי שיוקדשו על ידם הלחם, ויתיר הלחם את החדש במקדש, וא"כ הרי שפיר אמר רבי דשתי הלחם והקרב עמו דוחה שבת היינו דדחית השבת שהיא ל"ת שיש בה כרת דוחה מצות שתי הלחם להתיר משו"ה מותר לשחוט עליהם את הכבשים, אכן לפי זה מיישב דכיון דר"ע סבר דאין הכבשים מעכבים הלחם וא"כ יוכל הלחם בעצמו להתיר והכא הא בעי למימר דר' דתלמיד דר"ש הוא יסבור כר"ע א"כ אין לומר דאף הלחם הבא עם הכבשים הלחם הוא להתיר והכבשים רק לקדש הלחם, כיון דבדיעבד כשר לא הי' להכבשים לדחות כמו בעומר דאף שמצותו לכתחילה לקצור ולהביא אעפי"כ סבירא לי' לר' יוחנן אם נימא דבדיעבד כשר בלא קצירה לא ידחה השבת ה"נ אם נימא דאף אם בא הלחם עם הכבשים הלחם דוחה שבת דהלחם בא להתיר א"כ לא ידחו הכבשים את השבת שהרי הלחם כשר אף בלא הכבשים, ע"כ לר' יוחנן היכא דלחם בא עם הכבשים אז הכבשים המתירים, והא דאיתא במתניתין דשתי הלחם מתיר חדש במקדש דוקא בבא הלחם בלא כבשים אבל היכא שיש כבשים אז הכבשים במתירים א"כ אי אפשר לפרש דשתי הלחם והקרב עמו היינו דבשביל שתי הלחם מתיר הקרב דהרי הקרב בעצמו הוא המתיר, וע"כ דשתי הלחם בעצמו והא לאו בר הקרבה הוא ע"כ דרבי סבר דתנור מקדש וצריכים דוקא לאפות בפנים ואם יאפו מאתמול יופסל בלינה דאף קרבן שלא בזמנו פוסלתו לינה, ולפי זה הא דאמר קדוש הלחם בשחיטה הוא לענין הקביעות והוקבע ולא הוקבע אמר, אבל הרמב"ם דפסק כרבא וכאביי דלדידהו הפירוש דר' סבירא לי' דאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח ופסק דאף שבדיעבד כשר העומר בלא קצירה כיון דלכתחילה מצות העומר לקצור אותו דותה מצות קצירה את השבת, כדאיתא בגמ' מכות, א"כ היכא דמצות המתיר לעשות כן דוחה את השבת מה שהמצוה לעשות כן, א"כ רבא לטעמי' מפרש הברייתא דר' כפשוטה דשתי הלחם והקרב עמו דוחה שבת הכונה דבשביל מצות שתו הלחם שמתיר חדש, משו"ה דוחה הקרב עמו כיון דכן הוא המצוה שיהי' באופן זה שיקרבו עמו כבשים, א"כ לא סבר כלל רבי דתנור מקדש היינו אי דאפשר לאפות בחוץ או אף אם יאפה בפנים כיון דלכתחילה מצוה בכבשים הוי כמו חסרון בגופו ואינו מקודש בלא שחיטת הזבח, ואימתי נתקדש בשחיטת הזבח ונפסל ביוצא, אלא בשחיטת הזבח דמקודם הוי רק קדושת כלי ולא קדושת הקרבה, אבל היכא

דאין חסרון ונתקדש קדושת הקרבה שלה נפסל ביוצא, וכן מנחת חוטא שנתקדש בעשרון כבר נפסל ביוצא.

והנה הרמב"ם פסק בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ל"ג ז"ל וכן אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ונזרק הדם והם בחוץ לא נפסל ואם החזירם מקטירים אותם עכ"ל, וכתב ע"ז הלח"מ ז"ל בפרק כל התדיר אמר רב פפא גבי פלוגתא דר"א ור"ע דלא פליגי בהדר ואעיילינהו אלא באיתנהו אבראי והלכה כר"ע וכתב הרב בעל כ"מ ז"ל דאע"ג דמשמע לכאורה דרב פפא בדרך דחי' אמר כן מ"מ מדאקשינן והא רב פפא הוא דאמר וכו' משמע דקושטא דמילתא היא ובס"פ י"ז מהלכות אלו פסק רבינו ז"ל דשתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה מועלת ליוצא אעפ"י שהן בחוץ.

וכתב שם הרב בעל כ"מ ז"ל דאע"ג דבפ' התכלת דף מ"ז אמר רב פפא דבאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי סובר רבינו ז"ל דבדרך דחי' אמר כן וקשה על מ"ש שם עם מ"ש כאן דאי רב פפא אמר כן גבי שתי הלחם בדרך דחי' איך מקשה בפרק התדיר מהא דרב פפא להא דאמר רב פפא גבי אימורין הא התם דרך דחי' אמר כן וכו' לכן נראה טעמו של רבינו ז"ל שם משום דבפרק התכלת הקשו על רב פפא דא"א לומר כדברי רב פפא מכח הא דאמר רב גידל דזריקת פגול אינו מביא לידי מעילה ואין מוציא מידי מעילה ורבינו ז"ל פסק כרב גודל וכו' א"כ ע"כ ודאו גבי שתי הלחם בדאיתנהו אבראי פליגי דאי בדהדר עיילינהו ור"ע כר' אלעזר דאמר בזביחה לא מקדשה א"כ לא מקדשה זריקת פיגול לרב גידל כדאמר בהתכלת וא"כ כיון דבההיא דשתי הלחם פליגי בדאיתנהו אבראי ואפ"ה אמר ר"ע הזריקה מועלת כ"ש הכא דגבי דבגופא דזביחה הכא כדאמרו בפרק על התדיר, וא"כ משו"ה פסק רבינו ז"ל דאפילו איתנהו אבראי זריקה מועלת עכ"ל הלח"מ, ולדידי הדברים תמוהים דהנה במעילה דף ג' איתא איתבי' רב פפא לאביי השוחט את התודה לפני ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם וכו' שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם אלמא פיגול מייתו לידי מעילה אישתיק כי אתא לקמי' דר' אבא אמר בזריקה (פירוש בתוס') וכן ברש"י דבשחיטה עדיין לא נעשה פיגול דדין פגול (הוא בזריקה) וכו' אמר לי' רבינא לרב אשי והאמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות אבל בעבודה אחת דכולי עלמא עירוב מחשבות ה"נ לכו זריק תגלי מילתא אי בעבודה אחת או בשתי עבודות אי הכי גבי תודה נמי ומאי קדיש ליפסל דבעי שריפה, ע"כ הרי דמשני דאף אם נימא דאין זריקת פגול מועלת להביא לידי מעילה אעפ"י שחיתת הזבח חוץ לזמנו מקדש הלחם לדין דבעי שריפה וכדומה, ואין הכונה לחלק בין שחטה לזריקה דא"כ מאי הקשה רבינא לרב אשי הרי דאין חילוק בין שחיטה לזריקה אלא דמחלק דאף דאין זריקת פיגול מביא לידי מעילה אעפ"י כ מקדש הוא, ומשו"ה שחיטה חוץ לזמנה מקדש הלחם דהא דאין מביא לידי מעולה דבעינן שיבורר שהוא קדשי ה' להקריב ולזה אין מועל זריקת פגול אבל לקדש מועל, וא"כ הרמב"ם דפסק שחט חוץ לזמנה קדש הלחם, ע"כ דסובר כתירוץ הגמ' דחילוק בין להביא לידי מעילה לענין דין לקדש הלחם, והנה שם במנחות דף מ"ז איתא שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וזרק דמן של כבשים חוץ לזמנן ר' אליעזר אומר אין בלחם משום פגול ר' עקיבא אמר יש בלחם משום פגול אמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דאמר שחיטה מקדשו מיהו ר' אליעזר לטעמי' דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע לטעמי' דאמר זריקה מועלת ליוצא

דתנן אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ר' אליעזר אומר אין מועלין בהן ואין חייבין עליו משום פגול ונותר וטמא ר' עקיבא אומר מועלין בהן וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא וכו' מתקיף לה רב פפא ממאי דכי איתנהו אבראי פליגי דילמא בדאיתנהו אבראי כו"ע נא פליגי דאין זריקה מועלת ליוצא ובדהדר עיילינהו פליגי דר' אליעזר סבר כרבי דאמר שחיטה מקדשה ואיפסלו ביוצא ור"ע כראב"ש דאמר שחיטה לא מקדשה ולא מיפסלו ביוצא האי מאי אי אמרת בשלמא ר"ע כרבי סבירא לי' דאמר שחיטה מקדשה להו היינו דאמר ר"ע דקדשי להו בשחיטה ואתיא זריקה קבעה בפגול אלא אי אמרת כראב"ש ס"ל דאמר זביחה לא מקדשה והאמר רב גידל אמר רב זריקה אינה מביאה לידי מעילה ואינה מוציאה מידי מעינה וכו' ולא אתותב רב גידל עכ"ל הגמ' והנה הא דאמר ר' עקיבא מועלין בהן (באימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים) וחייבין עליהן משום פגול, אין הכונה דמועלין ומחוייבין משום פגול ביחד דהא אמר רב גידל דזריקת פגול אין מביא לידי מעילה דלא הקשו על רב גידל ממשנה זו וע"כ דמילי מילי קתני מועלין בהן היכא דהיתה זריקה כתקנה וחייבין משום פגול היכא דזרקו במחשבת חוץ לזמנן, והנה הא דפריך על רב פפא אי אמרת בשלמא ר"ע כרבי ס"ל וכו' אלא אי אמרת כראב"ש ס"ל דאמר זביחה לא מקדשה זריקת פגול מי מקדשא פריך על הא דאמר גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה ר' אומר יש בלחם משום פגול ע"ז פריך אם נימא דאין מקדש אלא זריקה אין קובע בפגול הא זריקת פגול אין מביא לידי מעילה, והנה לפי מסקנת הגמ' במעילה אף דמעשה פגול אין מביא למעילה אעפ"כ מביא לידי פגול שהרי שחיטת התודה חוץ לזמנה מקדש הלחם ומפגל, וע"כ הא דמשני ולא אתותב רב גידל הוא רק לתרץ אליבא דרב פפא דאיהו ס"ל אין מביא לידי מעילה אין מפגל ג"כ לדידי משני ולא אתותב שהוא סובר דזריקת פגול מביא לידי מעילה ולידי פגול אבל הרמב"ם שהוא פסק דשוחט תודה חוץ לזמנה קדוש הלחם והלחם מפגול כדאיתא בכל דוכתי בשוחט תודה דכבשים לאכול מן התודה או מן הלחם וכן בכבשים ולחם נתפגל הלחם ע"כ דס"ל כתירוץ הגמ' דאף דזריקת פגול אין מביא לידי מעילה אעפ"כ מביא לידי פגול, וא"כ אף שפסק הרמב"ם כרב גידליוכל לסבור כרב פפא דכי איתנהו אבראי כו"ע לא פליגי, וכיון דמוכח דרב פפא לא אמר בדרך דחי' מדפסק כותי' באימורים, אמאי לא פסק כותי' גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה כיון דקושית הגמ' אליבא דרב פפא מרב גידל לא קשה לדידן, אכן נראה לי דטעמא דהרמב"ם דס"ל דאליבא דידן לא פליגי רב פפא על רב ששת דאפילו בדאיתנהו אבראי זריקה מועלת ליוצא דהנה הא בזבחים פריך על הא דאמר רב פפא דאימורי קדשים קלים שיצאו בין שחיטה לזריקה דבהדר עיילינהו כו"ע לא פליגי דזריקה מועלת ליוצא והאימורים כשרים שלא נפסלו ביוצא כיון דעדנה לא נעשו קדשי קדשים דהאימורים נעשו קדשי קדשים ע"י הזריקה, דלא כרבינא בר שילא דס"ל אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקה נפסלו, כי פליגי בדאיתנהו אבראי ר"א ס"ל אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע ס"ל זריקה מועלת ליוצא והא רב פפא הוא דאמר בדאיתניהו אבראי כו"ע לא פליגו בדעיילינהו לגואי פליגי, ה"מ גבי שתי הלחם דלאו גופא דזבחה אבל אימורין דגופא דזבחה הוא בדאיתניהו אבראי פליגי ע"כ, ולפי זה ס"ל להרמב"ם דהא דאמר רב פפא גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה דבדאיתנהו אבראי כו"ע לא פליגי היינו

דרב פפא מוקים דר"ע ס"ל כראב"ש דשחיטה לא מקדשה א"כ בדאיתניהו אבראי לר"א לא מועלת זריקה ליוצא אף בגופה דזבחה כמו דס"ל באימורין משו"ה לדידי אף דהשחיטה קדשה הלחם וקבעה הלחם להזבח הא גם בגופא דזבחה אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע אף דס"ל בגופא דזבחה זריקה מועלת ליוצא איהו ס"ל דאין שחיטה מקדשה ללחם וממילא לא קבעה ולא נעשו שתי הלחם גופא דזיבחה אבל לרבי דס"ל שחיטה מקדשה, א"כ קובעת השחיטה את הלחם שיהיו כגופא דזבחה וא"כ הזריקה מועלת אף באיתנהו מאבראי וטעמא דר"ע דבדאיתנהו אבראי אין מועיל דאיהו ס"ל כראב"ש נמצא דהרמב"ם פסק בזה כרבי דשחיטה מקדשה הלחם וקבעה לה כגופא דזבחה משו"ה פסק דאף אם עדיין בחוץ זריקה מועלת ליוצא דלרבי מודה רב פפא דכגופא דזבחה נינהו.

על כל פנים באימורי קדשים קלים כיון דיצאו קודם הזריקה שלא נעשו עדנה קדשי קדשים אף דקדושים המה ואף דהועילה הזריקה עליהם אף שהם בחוץ אבל לא נתקדשו קדושת קדשי קדשים לפסול ביוצא דבחוץ לא נתקדשו דהלכה כרב פפא דפליג על רבינא בר שילא וס"ל דלא נפסלו, וכיון דלא נפסלו אם החזירן מקטיר אותן לכתחילה דהרי אף אם עדנה לא קדשי קדשים נינהו ג"כ יכולין להקריבן שהרי אימורי קדשים קלים.

שעלו למזבח קודם זריקה נעשו לחמו של מזבח, ואעפי"כ אין מועלין בהן כדאיתא בזבחים פ"ה אלא דאם יש עוד לעשות זריקה צריך לזרוק ואח"כ להקטיר האימורין. אבל אם כבר היתה הזריקה אף שלא נעשו האימורים קדשי קדשים דהרי כשהם בחוץ לא נתקדשו דמשום הכי אם החזירן מקטירן אותן דאם היו נעשים קדשי קדשים הרי היו נפסלים עתה ביוצא אעפי"כ מקטירן אותן נמצא מנחה דדינה להיות מנחה בלולה בשמן ואף דילפינן דאם לא כלל כשר עכ"פ דינה להיות ראוי לבלילה היינו שיהי' לה שמן שתהי' ראוי לבלל מעיקרא כשמדד הקמח בעשרון והשמן בלוג ונתקדשו קדושת הכלי אבל קדושת הקרבה אין עליהם עדנה דהרי מחוסר מעשה בגוף המנחה כיון שהעשרון קמח הוא בפני עצמו והשמן בפני עצמו ואף דנתקדש קדושת הכלי למנחה דמשו"ה בלחם הפנים כשנתקדש בעשרון אם החמיץ חייב אבל לפסול ביוצא עדנה לא נפסל כיון דקדושת הקרבה בעי דוקא מנחת בלולה נמצא אם כלל אח"כ חוץ לעזרה לא נתקדשה שם המנחה קדושת הקרבה דבחוץ לא נתקדשה משו"ה ס"ל לריש לקיש דלא נפסל ביוצא כמו אימורי קדשי קלים לדידן ואף לר' יוחנן אין הפסול משום יוצא אלא דס"ל דהבלילה צריכה שתהי' דוקא בפנים.

והנה הכ"מ בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ה' כתב ז"ל ומה שכתב רבינו ובולל הסלת בו ואח"כ נותנו לכלי שרת נראה שהכלי שהי' בולל בו לא הי' כלי שרת אבל מדאמרין בפ"ק דמנחות דף ט' גבי כללה חוץ לחומת עזרה ר' יוחנן אמר פסולה דאע"ג דבלילה כשרה בזר נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא משמע דבלילה בכלי שרת היא דאל"כ מה עשיתו בכלי היא דאמר וצ"ע עכ"ל הכ"מ ולדידי נראה אדרבה דהרמב"ם מוכיח משם דאם נימא דבעי דוקא כלי שרת הא טעמא דבעי כלי שרת הוא כדי שיתקדש ע"י כלי שרת וא"כ איך אמר ריש נקיש דכשרה אם כללה חוץ לחומת עזרה הא בחוץ כלי שרת אין מקדש אלא בפנים כדאיתא זבחים פ"ח אין מקדשין אלא שלמים ומלאים

ומתוכן ובפנים וכן כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין דכלי שרת אין מקדשין אלא במקדש, וא"כ איך יאמר ריש לקיש דאם בללה בחוץ כשר, ואין לומר דבזה פליגי ר' יוחנן וריש לקיש דר' יוחנן אמר דבעינן דוקא כלי שרת וריש לקיש ס"ל דלא בעינן כלי שרת א"כ איך אמר ר' יוחנן כיון דעשייתה בכלי נהי דכהונה לא בעי פנים מיהא בעי הא ריש לקיש ס"ל דלא בעי כלי והי' לומר ר' יוחנן סבירא לי' דבעי כלי ומשו"ה בעי פנים ע"כ מוכח דכלי שרת לא בעינן רק כלי בעינן והיינו כדאמרינן במנחות דף צ"ו במתניתן כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואיתא בגמ' שם שאלו את רבי זו מנין אמר להם הרי הוא אומר ויאמר אלי זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר החצונה מנחה דומיא דאשם וחטאת מה אשם וחטאת טעונין כלי אף מנחה נמי טעונה כלי ע"כ, והנה הכלי שמבשלין את האשם והחטאת לאו כלי שרת היא שהרי כשמבשלין את הבשר נתקדשו ולמה למשוך את כלי הבישול וגם הלא היו נותנין לתוכן תבלין חולין א"כ לימוד הכתוב רק דטעונה כלי וטעון שיהי' בפנים הכלי דומיא דבישול ולא על גבי קטבלא ולמדה התורה דלישה ועריכה בעינן הכל בפנים הכלי ובעינן רק כלי ולא כלי שרת.

ומפרש הרמב"ם דהנה מנחה דינה להיות מנחה בלולה ויש להסתפק מהו הפירוש דצריך להיות המנחה בלולה אבל אין דין שצריכים לבלול אותה וא"כ אף אם יבלול בחוץ ג"כ תהי' כשרה שהרי בלולה היא, או שדין הוא במנחה לבלול אותה ודין הוא שיהי' בלולה או עכ"פ ראוי לבלילה וזה קאמר ר' יוחנן כיון דאמרה התורה דמעשה המנחה צריכה שתהי' הבלילה בכלי א"כ דין הוא שתהי' בלילה וכיון שדין הוא שתהי' בלילה א"כ אף דכהונה לא בעי אבל פנים מיהא בעי, אכן ריש לקיש ס"ל דאף דדין הוא שתהי' בלילה מדבעי כלי, אעפ"כ אם היתה הבלילה חוץ לעזרה כשר, דכיון דכהונה לא בעי פנים נמי לא בעי ואם בלל חוץ לחומת עזרה קיים מצות הבלילה.

לפי זה לא קשה קושית התוס' כיון דאם לא בלל כשר א"כ אף אם בלל חוץ לחומת עזרה תכשר, אכן לדברינו לא קשה דאם לא בלל כשר אבל הא בעינן שתהי' ראוי' לעשות בה בלילה וזהו הדין בעת הקדושה להקרבה שיהי' אז הבלילה או ראוי' לעשות בה בלילה, וא"כ אם מדד בעשרון את הקמח וכן הלוג שמן ונתקדשו קדושת הכלי אבל לאקדושת הקרבה והוציאתם לחוץ ובלל שם הרי עתה אינה ראוי' לבלל עוד כיון שכבר נבללה והבלילה בחוץ לא הוי בלילה א"כ לר' יוחנן דס"ל בלילה בחוץ לאו בלולה היא בשעה שתכנס לפנים ותתקדש קדושת הקרבה אז אינה ראוי' לעשות בה בלילה אחרי שכבר בלולה היא וא"כ אינה ראוי' לעשות בה בלילה משו"ה פסולה לר' יוחנן ולא דמי לאם לא בלל דהתם הא היא ראוי' לעשות בה בלילה.

סימן י"ט סוגיא שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דף י"ב איבעאי להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר הקומץ עליהן וקי"ל דאותם שירים אסורים באכילה מהו דתהני להו הקטרה למקבעינהו בפיגול וליפקעינהו מידי מעילה, כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעילה, הלכה ט' ז"ל יצאו השירים או נטמאו ואחר כך הקטיר הקומץ אעפ"י שהן אסורין באכילה אין מועלין בהן שהרי קרב הקומץ כמצותו, וכתב

ע"ז הכ"מ ז"ל כתב הר"י קורקוס ז"ל יש לדקדק במ"ש רבינו יצאו השירים או נטמאו ואח"כ הקטיר הקומץ אעפ"י שהן אסורין באכילה אין מועלין בהן וכו' מ"ש מיצא הבשר שנתבאר בסמוך שמועלין בו והרי בשר ושירים דין אחד להם שאם נטמאו או יצא לא יזרק ואם זרק הורצה וכמש"כ פ"א מפסולי המוקדשין וכן דין השירים בפ"א וכיון דגבי שירים חשוב כמצותו כיון שבדעיבד הורצה ה"ה גם לבשר עכ"ד הכ"מ עוד כתב שם הכ"מ על הא דאמר הרמב"ם יצאו השירים כו' ז"ל בתוספתא פ"ד דמנחות, נטמאו השירים והקטיר את הקומץ בשתיקה הכל מודים שאין מועלין בהן ואיכא למידק שזה סותר מ"ש בפ"ב אם נפסלו השירים או חסרו ואח"כ הקטיר הקומץ הואיל והקטרה זו אינה מתרת השירים באכילה הרי הדבר ספק אם יצאו מידי מעילה ע"כ.

והנראה לי דהנה הלח"מ בפ"א מהלכות פסוה"מ הלכה ל"ד הקשה כיון דהרמב"ם בפ"א מהלכות פסוה"מ הלכה ל"א פסק דאם נשאר הבשר פחות מכזית לא יזרוק ואם זרק לא הורצה הרי דפסק כר' יהושע דאם אין בשר אין דם ודוקא היכא דאיתנהו כגון שיצאו (בשר ואימורי קדשי קדשים) או נטמאו אם זרק הורצה בדעיבד אבל היכא דליתניהו לא הורצה אף בדעיבד דלא כר' יוסי, וא"כ איך כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות פסוה"מ קמץ את המנחה ואח"כ נטמאו שירי' כולן או נשרפו או יצאו חוץ לעזרה או יצאו חוץ לעזרה או אבדו לא יקטיר הקומץ ואם הקטיר הורצה, הרי דפסק כר' יוסי, דאמר בדעיבד הורצה, אף בליתניהו, וא"כ הי' לו לפסוק כר' יוסי דבדעיבד הורצה אף בבשר היכא דליתניהו והא ר' יוסי בון בבשר בין בשורי' מנחה אמר דבדעיבד הורצה אף בבשר היכא דליתניהו.

ונראה לי דהנה היכא דאיתניהו הא סובר ר' יהושע דאף דלכתחילה לא יזרוק אם זרק הורצה ויש לעיין מאי טעמא דר' יהושע דמכשיר בדעיבד היכא דאיתניהו או דסבירא דבעינן רק שיהי' הבשר ואף שאין הועיל עליהם כלל הזריקה והקטרת הקומץ ג"כ הורצה דעיקר בעינן רק שיהי' הבשר, וכיון דהבשר איתניהו, אף שלא הועיל עליהם כלל הזריקה כשר בדעיבד או דסבירא לר' יהושע דבעינן דוקא שיועיל הזריקה על הבשר, רק דסבירא לר' יהושע דאף דפסולין המה הבשר אעפ"י כקצת הועילה הזריקה משו"ה בדעיבד הורצה, ונראה מוכח דטעמא דר' יהושע דבדעיבד הורצה הוא משום דאף על פסולין מועיל קצת הזריקה, דהרי בפסחים דף ל"ד איתא איתבי" נטמא או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים ר' אליעזר אומר יזרוק, ר' יהושע אומר לא יזרוק ומודה ר' יהושע שאם זרק הורצה מאי נפסל לאו בהיסח הדעת.

אי אמרת בשלמא פסול טומאה הוי היינו דמשכחת לה דמרצי ציץ אלא אי אמרת פסול הגוף הוי אמאי הורצה מאי נפסל נפסל בטבול יום כו' ע"כ, ואם נימא דטעמא דר' יהושע דבדעיבד הורצה דבעינן רק שיהי' הבשר ואף שאין הזריקה פועלת על הבשר הורצה, מאי פריך נהי דהוי היסח הדעת פסול הגוף, עכ"פ הא איתניהו וגם בנטמא אמאי בעי הטעם דמרצי הציץ ע"כ דסבירא נר' יהושע כיון דכתיב בקרא ועשית הבשר והדם בעינן שזריקה תהי' עשוי' גם על הבשר ואם אין הזריקה פועלת על הבשר כלל לא הורצה אלא דס"ל לר"י והושע כיון דזריקה הא מועלת אף על פסולים שהרי בנשפך הדם אם עלו ירד ירדו ואילו הי' זריקה אף ביצאו או נטמאו אם עלה לא ירדו, הרי חזינן דזריקה

מועלת אף על פסולין גמורים, ובנטמא אילו לא הי' טעם דבצבור מרצי הוי נטמא פסול הגוף ולא היתה הזריקה מועלת כלל אבל כיון דבציבור מרצי משו"ה אף ביחיד אם עלו לא ירדו, כמו דאיתא לקמן בדף פ"ד דמשו"ה אם נטמא אם עלו לא ירדו משום דמרצי ציץ וביצאו הנה רש"י כתב הטעם משום דהוי פסול מחמת דבר אחר משו"ה מועיל הזריקה ובתוס' כתבו דסבירא לר' יהושע זריקה מועלת ליוצא כר' עקיבא, אכן זה קשה עדנה, דהא ביצא כולו.

אף ר' עקיבא מודה דאין זריקה מועלת ליוצא, אכן אפשר דביוצא הטעם משום דיוצא כשר בבמה, אבל בהיסח הדעת פריך או פסול הגוף הוי הרי אין זריקה מועלת עליהם כלל, א"כ אמאי בדיעבד הורצה הרי חזינן דבעינן דוקא שתועיל הזריקה על הבשר, ואם לא הועילה כלל ואין כאן ועשית הבשר פסול בדיעבד.

אכן ר' יוסי סבר דהנה קי"ל בקרבנות דוקא שנה עליו הכתוב לעכב. וא"כ יקשה אמאי אם אין בשר אין דם, אף בדיעבד והא לא שנה עליו הכתוב, ועכצ"ל כיון דדרשינן קרא דועשית הבשר והדם.

דאם אין בשר לא עשית את הדם הרי בפירוש כתב קרא לעכב שהרי אמר דאם לא עשות את הבשר גם הדם לא עשית. ולפי זה סובר ר' יוסי כיון דאף אם נימא, שהבשר מעכב את הדם בדיעבד, אעפ"כ הא הוי פסולו בקודש, וקי"ל דכל פסולו בקודש אם עלה לא ירד והנה מה דעלה לא ירד.

לכאורה אפשר לומר דאין זה הקרבה, רק דגלתה התורה, שלא ירד מעל המזבח, אבל עשי' והקרבה לא הוי דבר שהוא פסול מלהעלות לכתחילה, אכן אי אפשר לומר כן, שהרי בענין המעלה בחוץ אמרינן לקמן דף ק"ט אין לי אלא קדשים כשרים מנין לרבות פסולין כגון, הלן והיוצא והטמא כו', ת"ל לא יביאנו לעשות כל המתקבל בפתח אוהל מועד חייבין עליו בחוץ הרי דמה דאמרה התורה, דפסולין אם עלו לא ירדו, הוא דהתורה אמרה, שאם העלן אז הוי קרבן, ונקרא בא אל אוהל מועד לעשות קרבן.

ומשו"ה סובר ר' יוסי, דאי אפשר לפרש קרא דועשית הבשר והדם, דאמרה התורה דאם אין בשר אף הדם אם עשית לא הוי עשי' דזה אין סברא לומר, דודאי מה שאין בשר, אין עושה פסול יותר מפסולו בקודש וא"כ איך אפשר לפרש, דאמרה תורה, דאם לא עשית בשר מפני אין בשר לא עשית הדם דהרי כיון דאם עלו צא ירדו הא בע"כ הוי עשי', דלא גרע מכל פסולי בקודש דאף דפסולין המה, אעפ"כ הוי עשי' וע"כ צריך לפרש, קרא דועשית, היינו דלכתחילה תעשה הדם דוקא על ידי זה יהי' עשי' על הבשר אבל אם עי"ז לא תעשה הבשר, כגון שאין הבשר, לא תעשה הדם.

אבל אם עשה הדם, בדיעבד. הוי עשי' ממילא אין לנו כלל קרא דפסול בדיעבד ומשו"ה לא דמי לכלל הפסולין דאף אם עלו לא ירדו: אעפ"כ לא הורצה דהתם הא גלי קרא דפסולין אף בדיעבד: אבל באם אין בשר, דאי אפשר לדרוש דאם אין בשר לא הוי עשי' ממילא אין לנו כלל קרא דמה דאין בשר עושה פסול דלכתחילה אסור לעשות הדם, אם לא יהי' עשי' על הבשר.

אבל בדיעבד לא הוי פסול משו"ה אית לי' לר' יוסי דאף אם ליתניהו לבשר כלל אעפ"כ אם זרק הורצה, ומשו"ה סובר הרמב"ם כיון דבתוספתא פ"ד דמנחות, הובא דברי ר' יוסי, דרואה את דברו ר"א ודברי ר' יהושע רק על מנחה (ושם צריך לגרוס ודברי ר' יהושע דלא כהגירסא לפנינו מדברי ר' יהושע דהא בגמ' דידן איתא ודברי ר' יהושע) והרי בגמ' הובא דברי ר' יוסי גם בזבחים והתוספתא הביאה דברי ר' יוסי דרואה דברי ר"א בדיעבד רק לענין מנחות ולא לענין זבחים דתליא בזה, דהנה בדף פ"ד בזבחים הא איתא פלוגתא אי אמרינן גם בדם אם עלו לא ירדו.

דר"ג סובר דגם בדם אמרינן לא ירדו אכן ר' יהושע ור"ע ור' יוסי הגלילי ור"ש סברי, דבדם ונסכים אם עלו ירדו א"כ ר' יוסי דאמר דאף בדם בדיעבד כשר משום דאי אפשר לפרש דאם אין בשר לא הוי ועשית על הדם דהרי אם עלו לא ירדו, ע"כ דר' יוסי סבר כר"ג דאף בדם אם עלו לא ירדו: דדרשינן כל הראוי למזבח.

אכן התוספת' סבירא לה ככל הנך תנאי דבדם אם עלו ירדו א"כ אפשר לפרש דאם אין בשר אף אם עשית את הדם לא הוי כלל עשי', אף דהוי פסולו בקודש אכן בדם הא אם עלו ירדו: ובדם אם יזרוק בחוץ דם הפסולין לא יעבור משום זורק כיון דאין מתקבל בפנים: אכן במנחה דראמ"י לאישים.

בזה סברא התוספתא דלא נוכל למילף מדם, דשם כיון דהפסול עושה, שלא תהי' עשי' משו"ה אם זרק לא הורצה, אבל במנחה כיון דקומץ אף אם הי' פסול הוי עשי' שהרי בקומץ. הוי עשי' אף בפסולי לא ילפינן כלל מדם, שיהי' פסול ובמנחה הוי הדין רק לכתחילה שצריך לעשות הקומץ דוקא אם יש שירים: אבל בדיעבד לא הוי פסול משו"ה הביאה התוספתא דעת ר' יוסי במנחות דאף אם אין שירים אם הקטיר הקומץ הורצה, ומשו"ה הרמב"ם דפסק כתנא דידן, דסברי במנחה דהקומץ אם עלה לא ירד' ובדם ירד כר' יהושע פסק כהתוספתא דבמנחה.

אף אם אין שירים בדיעבד הורצה ובדם פסק דאם אין בשר כלל אף בדיעבד לא הורצה. והנה הלקוטי הלכות על מנחות על דף כ"ז כתב ז"ל ומסיק הגמ' בסוף דה"ה לאבוד ושרוף ומ"מ נראה דיש נ"מ ביניהם דאבוד ושרוף אם נשתייר כזית אף דמותר להקריב הקומץ מ"מ השיריים אסורים באכילה משום זה אבל בנטמא מקצת מותר הנשאר וכדלעיל ט"ו.

דאם נטמא אחת מן החלות לרבנן הטמא בטומאתו והטהור יאכל בין לפני הזריקה או לאחר זריקה וה"ה לענין הקטרה בין לפני הקטרה ובין אח"כ בכל גווני הטהור אינו נאסר בשביל הטמא והטעם דאף דהטמא אינו ראוי לאכילה מ"מ כיון דאיתא בעין לא חשוב כחסר וע"כ מותר לאכול השאר עכ"פ, ולפלא על הרמב"ם בפ"א בפסוה"מ הלכה ב' שז"ל שם קמץ את המנחה ואח"כ נטמאו שירי' כולן או נשרפו או יצאו חוץ לעזרה או אבדו לא יקטיר הקומץ ואם הקטיר הורצה נשאר מעט מן השירים בכשרותן יקטיר הקומץ ואותן שיריים שנשארו אסורין באכילה.

עכ"ל דמלשון בכשרותן משמע דקאי גם אנטמאו שירי' ואפ"ה קאמר דהשיריים שנשארו אסורים באכילה והוא בעצמו בפ"ה מהלכות תמידין ומוספין הלכה ט"ז פסק

דהטמא בטומאתו והטהור בטהרתו, וצ"ע עכ"ד הלקוטי הלכות. אמנם קושייתו מדברי הרמב"ם אלו לא קשה כלל, דהרי אפשר לפרש, דקמ"ל רק דמקטירין את הבזיכין בטהרה אם נטמא אחד מן הסדרין.

או אחד מן הבזיכין ולא אמרינן כר' יהודה דס"ל אין קרבן צבור חלוק והוי כנטמא שניהם ולאחר הקטרה בודאי דאשמוענן דמותר לאכול הסדר השני דלר' יהודה, אסור לאכול אף השני משום דאין קרבן צבור חלוק, ובאמת תמיהא לי מאד מה דלקוטי הלכות הביא בדף ט"ו שם, דברי ר"א דאמר שאמר מחלוקת לפני זריקה אבל לאחר זריקה דברי הכל טמא בטומאתו וטהור יאכל דלדעתנו כיון דבגמ' סתר דברי רב פפא דאמר דלפני זריקה פליגי בטעמא או הציץ מרצה על אכילות, ומוכיח בגמ' דהטעם מפני שאין קרבן צבור חלוק, דלא כרב פפא, לכאורה גם בלאחר זריקה והקטרה פליגי, דלר' יהודה, לא יאכלו שניהם משום דאין קרבן צבור חלוק וכן משמע מדברי הרמב"ם דלענין מאי נקט דאם נטמא אחד מן הסדרין לאחר הקטרה, הטהור בטהרתו, פשיטא הא אף אם חסרו השיריים לאחר הקטרה, הנשאר יאכל ע"כ דסובר הרמב"ם דלר' יהודה אף אם נטמא אחד מן הסדרים לאחר הקטרה, לא יאכלו שניהם, וקמ"ל הרמב"ם דהלכה כרבנן.

דהטהור יאכל אבל קודם הקטרה אם נטמא אחד מן הסדרין הדין הוא רק במקטיר הבזיכין אבל השיריים אסורין כדין שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה ואף דמפירוש המשנה להרמב"ם, משמע קצת דס"ל דאף למסקנא מחלוקתם דוקא בלאחר זריקה, שהרי הביא דברי ר"א. דאמר דמחלוקתם דוקא בלפני זריקה והביא המסקנא דלימדו ערוך.

בפי ר' יהודה שאין קרבן צבור חלוק, משמע דס"ל דהא דאמר ר' יהודה אין קרבן צבור חלוק, הוא דוקא לענין הקטרה ולא לענין אכילה אבל מדבריו בהלכה משמע דאף לאחר הקטרה אם נטמא אחד מן הבזיכין הוא חידוש, דהטהור בטהרתו דלר' יהודה שניהם יצאו לבית השריפה, עכ"פ מדברי הרמב"ם אלו, שכתב הטהור בטהרתו, אפשר דקודם הקטרה הדין הוא רק לענין הקטרה, שמקטיר הבזיכין: אבל לענין אכילה הוי כשיריים שחסרו קודם קמיצה דמקטיר הקומץ ושיריים אסורין אף בנטמא אחד מן הסדרין, אכן מוכח דסובר הרמב"ם דאם נטמא אחד מן הסדרין אף קודם הקטרה מותר הנשאר באכילה: שהרי כתב הרמב"ם בפי"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ג ז"ל, אבל אם נטמאת אחת משתי החלות או אחד משני הסדרים או אחת מחלות התודה בין לפני זריקה בין לאחר זריקה, אותה החלה ואותה הסדר אסור והטהור בטהרתו יאכל, עכ"ד הרמב"ם, הרי דסובר הרמב"ם דאף אם נטמא.

אלפני זריקה, ומשמע דהוא הדין הסדר לפני הקטרה הטהור יאכל הרי דנטמא לא הווי כחסרין ואיך כתב הרמב"ם בפי"א מהלכות פסולי המוקדשין. דאם נשאר מעט מן השיריים בכשרותן.

יקטיר הקומץ ואותן שיריים שנשארו אסורין באכילה. הרי דפסול הטומאה אסור השיריים שנשארו מלאכול וקושית הליקוטי הלכות.

אמנם לכאורה מוכח כדברי הרמב"ם דאף משום פסול טומאה וכיוצא בו בשירים לפני הקטרה: אסור שאר השירים באכילה, דהוי כשירים שחסרו קודם הקטרה דקרינן עלוזה ולא הנותרת מן הנותרת דהרי איתא שם בהקומץ דף י"ד על מתניתן דנטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרים דאמר ר' יהודה שניהם יצאו לבית השריפה וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל, א"ר אלעזר מחלוקת לפני זריקה.

אבל לאחר זריקה דברי הכל הטמא בטומאתו וטהור יאכל ולפני הזריקה במאי פליגי, אמר רב פפא בציץ מרצה על אכילות קאמפלגי רבנן סברי הציץ מרצה על אכילות ור' יהודה סבר אין הציץ מרצה על אכילות ע"כ הרי מוכח מכאן דאף בקי"ל שאם נשאר שיריים בכשרותן זורק ומקטיר עליהן אעפ"כ השירים הנותרים בכשרותן אסורין באכילה ורק לרבנן משום הכי הטהור יאכל דהציץ מרצה על אכילות, ולא הוי כחסר וא"כ לדידן דפסקינן אין הציץ מרצה על האכילות.

אם נטמא מקצת קודם הקטרת הקומץ או הבזיכין הנותרים אסורין ובהאי סברא אם בשביל פסול הטומאה וכדומה אי הוי חסרון. דחזינן דרב פפא ס"ל דאם אין הציץ מרצה הוי כחסרון.

בזה לא מצינו דלמסקנה יסתור זה ולפי זה ניחא דברי הרמב"ם בפ"א שכתב שם נאסרו מקצת שיריים מטעם פסול טומאה או יציאה אף שמקטיר קומץ עליהם: אותם שיריים אסורין באכילה אבל יקשה דבריו בפ"ז שכתב בחנות. ולחם הפנים ובלחמי תודה דהטהור יאכל אף אם נטמאו קודם זריקה והקטרה.

לכן נראה לי דסבירא להרמב"ם דבצבור ולחמי תודה אף שהם ביחיד שאני דהנה בפסחים ע"ז פריך על מתניתין דחמשה דברים באים בטומאה ואין נאכלין בטומאה לימא דלא כר' יהושע דאמר אם אין בשר אין דם ואיהו סבר אין הציץ מרצה: שהרי אמר אם נטמאו הבשר והחלב אין זורק את הדם א"כ האיך אתי בטומאה כיון דאין נאכלין ומשני אלא לא קשיא כאן ביחוד כאן בצבור, ופרש"י דטומאה הותרה בצבור כדמסיק לעיל דה"ל סבור דר' יהושע אית לי הציץ מרצה על אכילות, והקשה בתוס' דהו"ל אלא קסבר ר' יהושע הציץ מרצה ודחו זאת, עכ"פ הו"ל למימר אלא קסבר ר' יהושע טומאה הותרה בצבור לכן פירשו בתוס' דר' יהושע סובר הציץ מרצה על אכילות, והא דאמר ר' יהושע נטמאו שניהם לא יזרוק ביחיד ומדרבנן לא יזרוק.

והנה להרמב"ם או אפשר לתרץ כדברי רש"י דטומאה הותרה בצבור. שהרי כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ט"ו דטומאה דחוי בצבור.

ולא כדברי תו"ס דהא פסק שם הלכה ז אין הציץ מרצה על אכילות. והנה ראיתי שהר"ח מפרש כאן ביחיד בעי ר' יהושע שני דברים, אבל בצבור לא בעי ר' יהושע אלא חדא והדברים שגבו ממני.

דהא לקמן קאמר לא ר' יוסי כר"א סבירא לי דאמר דם אעפ"י שאין בשר כו' מתקיף לה רב מרי נהי נמי דר' יוסי סבר כר"א בשלמא זבחים איכא דם עומר נמי איכא קומץ לחם הפנים נמי איכא בזיכין אלא בשתי הלחם מאו איכא למימר וכ"ת לקרב עמהן היינו

שלמי צבור א"כ הוי להו ארבעה ואנן חמשה תנן כו' ולדברי הר"ח דמפרש דבצבור לא בעי אלא חדא.

עכ"פ יקשה לר' יהושע משתי הלחם דלא הוי אלא חדא. והיא אכילות.

ואין הציץ מרצה על אכילות כדפריך לר' יוסי. ועוד קשה אם נימא דהתירוץ כאן בצבור דבצבור אף ר' יהושע מודה דלא בעי אלא חדא א"כ למה להגמ' למימר דסבר ר' יוסי כר"א דאמר דם אעפ"י שאין בשר.

הא מתניתן דחמשה דברים באין בטומאה הא בצבור היא ובצבור הא גם ר' יהושע מודה דלא בעינן אלא חדא, לכן נראה לי דהפירוש בגמ' כאן ביחיד סבירא לר' יהושע דאין הציץ מרצה על אכילות. כאן בצבור הציץ מרצה על האכילות כיון דבפסחים הותר גם אכילה ולפי זה צריך לפרש בדברי הרמב"ם שם בפ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ז' דז"ל וכן הציץ מרצה על טומאת דברים הקרבין שנאמר והי' על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים.

אבל אינו מרצה על טומאת הנאכלין ולא על טומאת אדם שנטמא בטומאה ידועה. אלא אם כן היתה הטומאה הדחוי' בצבור שהציץ מרצה עלי'.

עכ"ל צריך לפרש דהאי דמסיק הרמב"ם. אלא אם כן היתה הטומאה הדחוי' בצבור שהציץ מרצה עלי' וקאי אלפניו ואלפני פניו.

היינו בין על טומאת האדם שנטמא בטומאה ידועה בין על טומאת הנאכלין דבתרויהו אינו מרצה ביחיד. אבל בצבור מרצה בתרויהו.

משו"ה בצבור דמלבד ריצוי הציץ. הרי בצבור דחי טומאה, משו"ה חמשה דברים באין בטומאה, אף לכתחילה.

כיון דאיכא תרתי ריצוי ציץ ודיחוי הטומאה. אבל ביחיד על אכילות אין הציץ מרצה, ואף על העולין כיון דלא דחי ביחיד טומאה, משו"ה אף אם נטמא הבשר והחלב אף לכתחילה לא יזרוק.

אף דחלב עולין המה וציץ מרצה, אכן שם לא הודחה טומאה משו"ה לא יזרוק. ביחידי אבל בצבור הציץ מרצה על האכילות וטומאה בהעלאה דוחה משו"ה באין טומאה לכתחילה וכל זה לר' יהושע אפשר לחלק ולומר דבצבור הציץ מרצה על האכילות.

אבל ר' יוסי הא אמר סתמא אין הציץ מרצה על האכילות ולא מחלק בין יחיד לצבור, הרי דר' יוסי סבר דאף בצבור אין הציץ מרצה על האכילות, משו"ה קאמר דמתניתן דקתני באין לכתחילה דלא כר' יוסי: וא"כ הרמב"ם שפיר פסק להא דבציבור באין בטומאה אף שטומאה דחוי' ונא הותרה משום דסבר דבצבור הציץ מרצה על האכילות, ואולי אפשר לפרש בדברי הר"ח דאמר דבצבור כחדא סגי הכא דבצבור די אם חדא טהור מקריבין לכתחילה.

מטעם שהציץ מרצה על אכילות בצבור. אף שדחוי' הוא.

אבל אם שנים טמאים הדם והבשר לכתחילה לא יקריב ויהדר על טהורין שהרי טומאה דחוי' אך זה דוחק דאין דבריו משמעין כן. והנה בגמ' מנחות.

דף י"ב איתא איבעי להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן וקימא לן דאותן שירים אסורין באכילה, מהו דתהני להו הקטרה למקבעינהו בפגול ולפקינהו מידי מעילה אמר רב הונא אפינו לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא דאיתא בעיני' ופסול מחמת דבר אחר הוא.

אבל חסרון דפסולא דגופא הוא לא מהני לי' הקטרה כו' הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דתניא קודש קדשים הוא שאם נפרסה אחת מהן כולן פסולות, הא יצאת הנך דאיכא גוואי כשרות מאן שמעת לי' דאמר זריקה מועלת ליוצא ר"ע הוא וקאמר נפרסה לא (ופרש"י אלמא אפילו לר' עקיבא דאמר מהניא הקטרה ליוצא מודה דבחסרון לא מהניא הקטרה) א"ל אביי מה קתני הא יצאת דלמא הא נטמאת הנך כשרות מ"ט דמרצה ציץ אבל יצאת לא.

ור"א היא דאמר אין זריקה מועלת ליוצא בדין הוא דאיבעי למתני נמי יצאת והאי דקתני נפרסה. הא קמ"ל דאפילו נפרסה דאיתא בפנים לא מהניא הקטרה.

אבל לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא אפילו חסרון נמי מהניא לי' הקטרה ע"כ. והנה הרמב"ם כתב בפרק י"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ד תודה שנפרסה חלה מחלותי' כולן פסולות יצאת החלה או נטמאה שאר החלות כשרות כו'.

וכתב ע"זהכ"מ ז"ל ברייתא דספק דמנחות (דף י"ב) ודייק רבא הא יצאת הני דאיכא גוואי כשרות ומוקי לה כר"ע ואע"ג דאביי דחי התם ואמר דילמא ר"א היא דחוי בעלמא היא ועוד דכרבא נקטינן וכיון דמכשר ביצאה כ"ש בנטמאת ומפרש לה רבינו בתודה דאע"ג דקרא דמייתי בגמ' בלחם הפנים ילפינן מינה לתודה עכ"ד הכ"מ, והדברים תמוהים דלפי זה נפשט האיבעיא דאף דסבר ר"ע זריקה מועלת ליוצא, אבל לחסרון אין מועיל הקטרה, שהרי אם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות וכדהדר בי' רבא ונקטינן כותי', וגם דברי אביי דחוי' בעלמא הוא, וא"כ איך כתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות מעילה, הלכה ז, דאם נפסלו השירים או שחסרו ואחר כך הקטיר הקומץ הואיל והקטרה זו אינה מתרת השירים באכילה, הרי הדבר ספק אם יצאו מידי מעילה או לא יצאו, ולכאורה כיון דרב הונא פשיט דלא מהני הקטרה וגם רבא חזר בו ואמר, לאו מילתא היא דאמרי, והודה דאף לר"ע אין הקטרה מועלת לחסרון, מדנפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות, אף דביוצאות כשרות שאר החלות, א"כ הי' להרמב"ם נפסוק דבודאי מועלין, דאין הקטרה מועלת.

והנראה לי דהנה התוס' שם בד"ה הוא. הרבו להקשות הא ע"כ, הא דנפרסה אחת מחלותי' מיירי לאחר שראוי' לפרק, דהוי כנקמץ כבר דאי קודם הא הוי מנחה שחסרה קודם קמיצה, וע"כ לאחר שפירקה או שראוי' לפרוק דהוי כנקמץ כבר, וא"כ היכי דייק מהכא דלא מהני הקטרה למקבעי' בפגול ולאפוקי מידי מעילה, ועוד א"כ לידוק מה היא דלעיל דקתני הלחם פסול ומקטיר עליו הבזיכין, ועיין שם בדברי התוס'.

לכן נראה לי דאין הכונה בגמ' דסבירא לי', דאם נימא דמועיל הקטרה על חסרון, והי' כשר אם נפרסה אחת מחלותי', דבודאי כיון דכתיב קרא קודש קדשים הוא, משמע דוקא אם יש כהויתן חלות שנים עשר, הרי גלי קרא דפסולות, אם אין שנים עשר חלות ופרוסה לאו חנה היא, אלא דרבא הכי מדייק, דהנה רב הונא אמר, דאף דר"ע סובר זריקה מועלת ליוצא, אבל חסרון דפסול הגוף הוי ולא מחמת דבר אחר לא מהני הקטרה וא"כ סבירא לרב הונא דחסרון הוא פסול יותר מיוצא.

אכן רבא אמר, אדרבה יוצא הוא יותר פסול מחסרון דחסרון איתא בפנים ויוצא ליתא בפנים הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דיוצא הוא יותר פסול מחסרון דאין הדבר כן. דהנה אמרינן קודש קדשים היא דאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות דגלי קרא בלחם הפנים.

קודש קדשים הוא דוקא אם הוא בהויתו ומדקתני נפרסה. משמע דאם יצאת אחת מחלותי' הנשארות כשרות ואם נימא דיוצא הוא יותר פסול מחסרון א"כ מה שיצאת אחת מן החלות ואיננה בפנים, הרי זה חסרון פסולה בגופא, מה שנפסלה משום יוצא, וא"כ נהי דאין לפוסלו מקרא דקודש קדשים דקאי רק לענין זה שאם אין שנים עשר חלות שלמות פסולות כולן.

אבל ביציאת החלות שלימות אבל הפסול שיצאת יהי' חסרון בגופא וא"כ כמו ששירים שחסרו עושה פסול על הנשאר. מפני החסרון, א"כ אם יצאת יהי' הפסול הזה כמו חסרון בגוף ועוד יותר פסול מחסרון כמו שרצה רבא לאמר דיציאה יותר פסול מחסרון מטעם דליתניהו וא"כ אמאי בלחם הפנים שיש להם דין מנחה שהרי הביזכין המה הקומץ והקטרת הביזכין כמו הקטרת הקומץ דאף דמקטיר קומץ השירים שחסרו אף הנשארים אסורים באכילה וא"כ, כשיצאה החלה, יפסלו השאר מטעם חסרון, וכמו דחזינן בגמ' דאם אין הציץ מרצה על אכילות, הנשארים אסורין מטעם חסרון, וא"כ מה דאמר רבא לאו מילתא הוא דאמרי' היינו מה שאמרתי שפסול יוצא הוא יותר פסול מחסרון, א"כ אמאי אם יצאה אחת מן החלות שבלחם הפנים.

הנשארות כשרות לאכילה. יהי' פסול יוצא כאילו נחסרו.

ע"כ דחסרון הוא פסול בגופו. אבל יוצא לא הוי פסול הגוף.

ומשו"ה אם יצאת אחת מן החלות הנשארות כשרות, דפסול חסרון הוא פסול בגוף. אבל יוצא דהוי פסול מחמת דבר אחר.

לא הוי כחסרון ואין פוסל הנשארות והא דמסיק בגמ' וקאמר נפרסה לא, אין הכונה דקשה, אמאי נפרסה פסולות הנשארות פסולות. דזה לא קשה כלל.

דהרי כתיב קרא. דאם נפרסה אחת מן החלות פסולות כולן מקרא דקודש קדשים הוא, רק הכונה וקאמר דוקא נפרסה פסולות.

אבל לא יצאת, דאם יצאת אין פוסל הנשארות, דלא הוי פסול כחסרון, ודחי אביי דברי רבא. דאפשר דאתיא כר"א, דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ולדידי.

פסול יוצא עושה חסרון ואם יצאת אחת מן החלות אף דהחלות שלמות ואין לפסול הנשארות מקרא דקודש קדשים. אעפ"כ פסולות מטעם חסרון בשירים.

דדין הוא דאף דמקטיר קומץ השירים אסורים באכילה דפסול יוצא פסול כחסרון לר"א. אלא דקתני נפרסה.

אבל נטמאת אין פסול טומאה לפסול הנשארות דמרצי הציץ אבל יוצא פסול לר"א. אבל לר"ע סבירא לי' דהפסולים עושים חסרון.

אף דיצאת, ואעפ"כ הקטרה בין ליוצא בין לחסרון. ומפקא מידי מעילה ולפי זה כיון דדחי אביי דברי רבא דאין ראוי נשארה האיבעיא אי הקטרה בפסולין כמו חסרון בגוף.

מועיל להפקיע מידי מעילה או לא. אמנם כל זה דחשבינן הפסול לחסרון היינו דוקא במנחה הנקמצת, דגלי קרא דפסול חסרון.

פוסל מאכילה את כל השירים דאין מועיל הקטרת הקומץ להתיר באכילה, אבל בלחמי תודה לא מצינו כלל שיהי' הדין, שחסרון יפסל השאר, ורק שיהיו חלות שלמות, זהו הדין בלחמי תודה, אבל פסול דחסרון דאין בהם הקטרת הקומץ רק זריקה. הנה בזריקה אף אם נשאר מקצת השירים מותרים באכילה ורק שיהיו החלות שלמות בעינן דהא לא הוי הנותרת מן הנותרת כיון שאין קמצה ואף אם נפסלה אחת מן החלות.

הנשארות כשרות. ומשו"ה הרמב"ם בדיני דלחמי תודה.

בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין כתב רק דאם נפרסה אחת מן החלות פסולות: אבל יצאת או נטמאת, הנשארות כשרות, דאין פסול דחסרון פוסל בלחמי תודה שהרי אין בהם קמיצה והאי דינא דחסרון פוסל הנשאר, הוא דין בקמיצא, והנה בשתי הלחם דג"כ אין בהן קמיצה, לא שייך בהם פסול דחסרון ורק בעינן שיהיו שלמות אכן אם יצאת אחת מן החלות, בין שחיטה לזריקה.

כיון דהווקקו זה לזה אם אבדו או נפסלו החלות נפסלו הכבשים וא"כ יפסלו הלחם והכבשים. מטעם דהווקקו הכבשים להלחם.

והא דאמר הרמב"ם בלחמי תודה שאם נטמאו או נפסלו הלחם פסול הוא בנטמאו כולן דאין לזריקה מה להתיר, וא"כ הזריקה על הלחם הוא פסול. מעתה מיושב קושית הלקוטי הלכות על הרמב"ם שכתב במנחה אם נשארו מקצת בכשרותן מקטיר הקומץ והשירים אסורים באכילה.

והקשה מהא דאם נטמאת אחת מן החלות או מן הסדרים דהטהור בטהרתו וכמו שאלמנו הקושיא הא דכתב הרמב"ם בפי"ז מהלכות פסולי המוקדשין, דאם נטמאת אחת מחלות לחם הפנים או משתי הלחם או מלחמי תודה דהטהוריאכל, אכן לפי שבארנו, דבצבור הציץ מרצה על אכילות, ובלחמי תודה אין פסול חסרון, א"כ דברי הרמב"ם מאירים, שאם נטמאת אחת מחלות לחם הפנים דקרבן הוא לא הוי חסרון לגבי אינך, שהרי בצבור הציץ מרצה על אכילות, וכן באחת משתי הלחם, אף דאין בהן פסול חסרון אבל הא הווקקו להם הכבשים, ע"י השחיטה, אבל כיון דשתי הלחם הוי קרבן צבור, הציץ מרצה

על אכילות, ולא הוי חסרון וכמו דאיתא להדיא בגמ' מנחות, וכן אם נטמאת אחת מלחמי תודה, אף דקרבתן יחיד הוא.

אבל הא בלחמי תודה. אין בהם פסול דחסרון, וכיון דהחלה שלימה, הנשארות כשרות, דבלחמי תודה פוסל האחרות רק פסול דשלימות, אבל במנחה דקרבתן יחיד היא ובה יש פסול דחסרון שפוסל הנשאר ופסולי דאיסור הא חסרון, דדין הוא הנותרת יאכלו וכיון דאין ראויין לאכילה הוי פסול משו"ה אם נטמאו או יצאו מקצתן אף דמקטיר קומץ, הנשאר אסור באכילה, דאין הציץ על אכילות ופסול יוצא אסור משום ספק דרבא ואביי, דאולי פסול יוצא הוי כמו חסרון בגוף, ומשו"ה כתב הרמב"ם, בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין דאם נפרס אחת מחלות התודה כולן פסולות שהרי בתודה בעינן חלות ואם נפרס אחת מן החלות אין כאן שלימות, אבל פסול דחסרון אין בלחמי תודה, משו"ה אם יצאו או נטמאו מקצת, הנשארות כשרות.

והא דאמר אחר כן הרמב"ם דאם נטמאו או יצאו הלחם פסול, מיירי דנטמאו או יצאו כולן, דהרי בפ"ז אמר הרמב"ם בפירושו דאם נטמאת אחת הנשארות כשרות, והנה לפי זה נוכל לאמר, דמשו"ה אמר הרמב"ם דאם יצאו השיריים והקטיר הקומץ עליהם אין מועלין בהן טעמא דהרמב"ם, כיון דלרבא ואביי מספקא להו אם פסול יוצא גדול מחסרון או לא ואם נימא דפסול חסרון כיון דהוי חסרון בגוף הוי יותר פסול מיציאה ואעפ"כ אין מועלין בהן, א"כ עכ"ל דאמרה התורה במנחה דמועיל הקטרה להוציא מידי מעילה, אף לפסול בגופו, א"כ מכש"כ דמועיל לפסול יוצא וא"כ אף דבבשר אם יצאו כולן אין מועיל הזריקה להוציא מידי מעילה, במנחה הא חזינן בחסרון דאמרה התורה שמקטיר לכתחילה הרי דבמנחה גלתה התורה, שמועיל הקטרת הקומץ אף לפסולין, וא"כ אף ביוצא כולן יועיל הקטרה להוציא מידי מעילה, שהרי יוצא פסול קטן מחסרון בגופו, אכן אם נימא דגלתה התורה רק דצריך להקטיר אבל מידי מעילה אין מוציא בחסרון א"כ גם ביוצא יהי מעילה, ונצטרך לומר דחידוש התורה דבמנחה בעינן רק שיהיו שיריים.

אבל לא בעינן שיפעלו על השיריים. והא דפסק דאם נטמאו או יצאו אין מקטיר עליהן הקומץ הוא משום ספק, דילמא חסרון כיון דאיתא בפנים, אינינו פסול כמו יוצא ונטמא, בודאי דאפשר לומר, דהוי יותר פסול מיוצא וחסרון וכדמוכח מגמ' פסחים שהבאנו דס"ל דביוצא לא בעי ריצוי ציץ, ובנטמא בעי ריצוי ציץ וכיון דאין מרצה ביחוד על אכילות.

הטומאה דמגרע הקדושה הוי כמו חסרון בגופו ויותר מחסרון. וא"כ דילמא אמרה התורה דבחסרון מועיל הקטרה להוציא מידי מעילה וא"כ במנחה נמי בעינן שההקטרם תפעול על השיריים, ומשו"ה לענין אם להקטיר דאם אסור להקטיר הוי איסור דאורייתא פסק הרמב"ם, דאין מקטירין מספק, משום דילמא חסרון לא הוי פסול כמו נטמא ויוצא ופסול נטמא בודאי גדול מחסרון, ומשו"ה קתני במתניתן דאם אבדו ונטמאו אין מקטיר קומץ דדוקא בחסרון אמרה התורה, שמקטיר קומץ אבל בפסול דנטמאו ואבדו לא אמרה התורה, וביוצא אם נימא דכיון דליתניהו הוי יותר פסול, ג"כ אין מקטיר, אף דאפשר דלא הוי כחסרון, וא"כ ביצאו כולן הי' הדין דמקטיר לכתחילה כיון

דאין חסרון בגוף, אבל כיון דהוי ספק אסור להקטיר, אבל במעילה, דכיון דנפסלו, המעילה רק מדרבנן.

וכיון דהוי ספק, דילמא בחסרון אין מועלין, דאמרה התורה דהקטרה מועלת אף לפסולין, ופסול יוצא לא הוי כחסרון בגופו, משום ספק אין מועלין, והא דכתב הרמב"ם הטעם דספק, רק בחסרו מקצת או נפסלו, והא נפסלו הכונה שאם נפרס אחת מחלות לחם הפנים. דהא בטומאה כתב.

והוא פסק דהיסח הדעת הוי רק פסול טומאה, ע"כ דנפסל הפירוש, נפרס אחת מחלות, ובזה כתב הרמב"ם, הדין דספק אם מועלין, היינו משום דספיקא בגמ' אירי בחסרון, אבל באמת גם ביוצא הטעם משום ספק. אכן באשר דברי הרמב"ם דביצאו או נטמאו שאין מועלין, אף ביצאו או נטמאו כל השיריים, המה תוספתא מפורשת בפ"ד דמנחות.

דאיתא שס קמץ בשתיקה ויצאו שיריים חוץ לקלעים והקטיר את הקומץ בשתיקה. ר"א אומר ה"ז כמות שהי' מועלין בשיריים ואין חייבין עליהן משום נותר וטמא, ר' עקיבא אומר הורצה (מה דאיתא בתוספתא הורצה הציץ הוא ט"ס ופריך למוחק דאין ציץ מרצה על היוצא, רק הכונה הורצה ההקטרה) על היוצא ואין בשיריים (מעילה) אבל חייבים עליהן משום נותר וטמא נטמאו השיריים והקטיר הקומץ הכל מודין שאין מועלין בהן עכ"ד התוספתא.

הרי דדין הרמב"ם מפורש בתוספתא, ובודאי דהא דאמר יצאו השיריים הכונה יצא כולו, דהרי מקודם אמר: נטמאו השיריים או נפסלו או שיצאו חוץ לקלעים ר"א יקטיר הקומץ ור' יהושע אמר לא יקטיר, וג"כ לא אמר נטמאו כולו, וע"כ דנטמאו כולו דקאמר ר' יהושע לא יקטיר ובנטמאו או יצאו מקצתן הא קי"ל דיקטיר, ע"כ דהפירוש נטמאו או יצאו כולו.

א"כ לבתר הכי דקאמר קמץ בשתיקה ויצאו שיריים הכונה שיצאו כולו, ולא דמי למתניתין דמעילה דף ו' בשר קדשי קדשים שיצא חוץ לקלעים, שפירשו בגמ' ביצאו מקצתן, דהתם קאמר בשר קדשי קדשים שיצא אפשר לפרש דהשאלה על בשר שיצא, היינו מקצת בשר: אבל הכא בהתוספתא דקאמר מקודם נטמאו שיריים או שנפסלו או שיצאו חוץ לקלעים.

דהכונה כל השיריים. אם הי' אח"כ הפירוש מקצת שיריים הי' מפרש, וכיון דאמר בסתמא ויצאו שיריים.

קאי אלמעלה דאע"פ שאסור להקטיר: אם הקטיר הורצה, ולר"ע אין בו מעילה, א"כ דין הרמב"ם מפורש בתוספתא ומשמע דבודאי ביצאו כל השיריים או נטמאו כל השיריים, אם הקטיר הקומץ אין מועלין בתורת ודאי אין מועלין לר"ע דהלכה כמותו וצריך טעמא מ"ש בשר דאם יצאו כולו אף לר"ע מועלין לכן נראה לי טעמא, דהנה בגמ' מנחות דף י"ב הנ"ל שהבאנו: דקאמר איבעי להו לדברי האומר, שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה, מקטיר קומץ עליהן וקיימא לן דאותן שירים אסורים באכילה מהו דתהני להו הקטרה למקבעינהו בפגול ולפקעינהו מידי מעילה אמר רב הונא, אפילו לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא דאיתא בעיני' ופסול מחמת דבר אחר הוא.

אבל חסרון דפסולא דגופא הוא לא מהני הקטרה, והקשה בתו"ס, הא יוצא כולו גם ר"ע מודה דאין זריקה מועלת ליוצא וכתבו בתו"ס דהווי מצי למימר ה"מ יוצא מקצתו. אבל כולו לא.

ולדידי נראה דהכונה בגמ' כן, דהנה החילוק בין יצא כולו ליצא מקצתו: דלכאורה הא מקצת יצא ואם ביצא כולו גם ר"ע מודה דכיון דיצא אין מועיל הזריקה על מה שיצא. א"כ גם ביצא מקצת לא יועיל על המקצת, ומהו הפירוש בגמ' מגודמועיל לאותן שבפנים מועיל ליוצא, ועכצ"ל דהיכא דיוצא כולו דאז לכתחילה אין לזרוק, משום דתהי' הזריקה על יוצא ותהי' הזריקה פסולה.

א"כ אף אם זרק, אף דהורצה, אבל הזריקה פסולה, דמשום מה הוכשרה הזריקה, ע"י שפעל הזריקה על היוצא, א"כ זה פסול בהזריקה וזריקה פסולה כי האי אין מוציא מידי מעילה את היוצא, אבל, בנשאר מקצת דהזריקה כשרה וזריקה כשרה מועלת ליוצא, אבל זריקה פסולה אין מועלת ליוצא אכן בשיריים אף אם נימא דכל השיריים אסורים, עכ"פ ההקטרה כשרה, דהרי אמרה התורה שמקטירין הקומץ אע"פ שחסרו השיריים קודם קמוצה, וא"כ הכשירה התורה את ההקטרה, אע"פ שחסרו או הטעם דמקטירין הקומץ אע"פ שחסרו השיריים הוא כדאיתא בתו"ס מנחות דף ט' ד"ה אותן, דכיון דהא דבמנחה בעינן שיהיו שירים ילפינן מזבח ובזבח הא אם חסרו מקצתן זורק הדם: א"כ גם במנחה.

אף אם חסרו מקצתן מקטיר הקומץ שהרי אין לימוד נפסול או אפשר לומר כיון דפסול בשחסרו השירים בין קמיצה להקטרה ילפינן מן הנותרת ולא הנותרת מן הנותרת. א"כ הרי גלתה התורה דרק לענין אכילה אסור לאכול הנותרת מן הנותרת אבל לענין הקטרת הקומץ אין מעכב עכ"פ בודאי דיש ילפותא דמקטירין הקומץ אע"פ שחסרו לכתחילה א"כ גלתה התורה דהקטרה כשירה וכיון דס"ל לר"ע דזריקה כשרה מועלת ליוצא הרי דחסרון הדבר שיצא אין מגרע שלא יועיל הזריקה הכשרה לפי זה בהקטרה דהוי הקטרה כשרה אף בחסרו השורים כיון דאמרה התורה להקטיר בודאי דבמנחה תועיל הקטרה לחסרו השיריים אם נימא דחסרון לא הוי פסול כיוצא א"כ כיון דאמר ר' עקיבא דפסול יוצא אין מונע שנא תועיל הזריקה הכשרה על היוצא גם פסול חסרון אם נימא שהפסלות אינינו כיוצא בודאי דתועיל ההקטרה הכשרה שהכשירה התורה ואמרה להקטיר לכתחילה.

ולפי זה מוכח מהתוספתא עוד דרגא. דאף דאם יצאו הבשר והאימורים אין הזריקה מועלת ליוצא, משום דאף שהורצה, אבל כיון דמה שהורצה הא הועיל מה שהיו הבשר והאימורים, דאם אין בשר ואימורין, הא לא הורצה, א"כ מה הועיל שיורצה הזריקה הבשר והאימורין הפסולין.

זה עושה פסלות על הזריקה, וזריקה פסולה אהן מועלת ליוצא, אבל בהקטרה, הא אף אם אין שיריים כלל, אם הקטיר הורצה, וכדביארנו. דכיון דהוי ועשית, שהרי בקומץ היכא דפסולו בקודש אם עלו לא ירדו, ואי אפשר לפרש לעינן מנחה שלא יהי' "ועשית" אם אין שיריים ממילא אין לנו לימוד לפסול והוי הקטרה כשרה, בלא השיריים: א"כ אין השיריים שיצאו מועילים להכשיר ההקטרה והוי ההקטרה אם הקטיר כשרה,

משו"ה לר"ע דזריקה מועלת ליוצא, אם הזריקה כשרה ס"ל דבהקטרה אף אם יצאו כולן כיון דההקטרה כשרה בלא השיריים שיצאו מועלת ליוצא וכן בנטמאו, דפסלות הטומאה אף אם היא מועילה על ההקטרה הציץ מרצה על העולין משו"ה אין מועלין בשיריים.

שהרי ההקטרה כשרה. משא"כ בזבח בלא הבשר היוצא לא היא מרצה, א"כ הזריקה פסולה, אף שהורצה אין מועלת ליוצא.

אבל בחסרו מיבעי לגמ' דילמא מה דס"ל לר"ע דזריקה כשרה מועלת ליוצא היינו דיוצא אין זה פסול בגופו: וכן בנטמאו: הטעם משום דעל פסלות שעושה הטומאה על הזריקה מרצה הציץ. אבל בחסרון דהפסול בגוף אף זריקה כשרה אין מועלת, א"כ במנחה אף דהקטרה כשרה אין מועיל לחסרו השיריים, או דפסול חסרון לא הוי פסול כיוצא, וא"כ ק"ו אם מועלת זריקה כשרה ליוצא.

מכ"שכ שתועיל הקטרה כשרה לשיריים שחסרו, ומשו"ה בפ"ג מהלכות מעילה כתב הרמב"ם, דאם יצאו השיריים או נטמאו אין מועלין שהרי לפסולין האלו בודאי דמועיל זריקה והקטרה כשרה אבל בחסרו או נפסלו היינו שנפרס חלה מלחם הפנים (או פסול נעבד שהשתחוה להשיריים, והא דלא משני.

בפסחים ל"ד. דנפסל הבשר מיירי בנעבד.

היינו שהשתחוה לבשר. התם סבר.

דנעבד לאינו שלו אין אוסר, או דשם סבר דפסול הגוף לא הורצה, והרמב"ם הא פוסק, דנעבד אוסר לגבוה אף באינו שלו. וגם פסק כגמ' דמנחות דפסול הגוף ספק, אם מרצה, דלסוגיא דמנחות.

אף פסול הגוף. אפשר דמרצה דהא חסרון בודאי פסול הגוף הוי ואעפ"כ בעי לומר, דמוציא מידי מעילה ודוק) שם נשאר האיבעיא.

אם הוי פסול יותר מיציאה: ואין מועילה אף הקטרה כשרה או דאדרבה הוי פסול יותר קל ומועילה הקטרה כשרה, דבמנחה ההקטרה כשרה אם עלתה בלא השיריים. סימן כ סוגיא דשחט שני כבשים על ארבע חלות גמ' מנחות דף מ"ז תנו רבנן שחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתים מהן ומניפן והשאר נאכלת בפדיון אמרוה רבנן קמי' דרב חסדא הא דלא כרבי דאי כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי איפסיל ביוצא אי גואי הא מעייל חולין לעזרה כו' (פרש"י נהי דשתים אין להם אלא קדושת דמים וישנן בפדי' דכבשים מידי דחזו להו מקדשי כו' ומביא מעות ואומר בכל מקום שהן השתים שאינן מקודשת יתחללו על המעות הללו כו' מיהו היכי פריק להו והיכי משתרו והרי אינו מכיר אלו הם שאינן מקודשת כו' איפסלו המקודשת ביוצא ומתוך שאינן מכירן הרי כולם פסולות) אמר להו רב חסדא לעולם כרבי ופריק להו גואי וחולין ממילא הוין כו' אמר לי' רב אחא ברי דרבא לרב אשי לימא תהוי תיובתא דר' יוחנן דאיתמר תודה ששחטה על שמונים חלות חזקי' אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ור' יוחנן אמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים ולא מי איתמר עלה אמר ר' זירא הכל מודים היכא דאמר לקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשו הכא נמי דאמר

לקדשו ארבעים מתוך שמונים ועיין בתוס' ד"ה מושך שתום ז"ל מושך שתים מהן ומניפן למאי דמוקי כרבי צריך לומר שמניף כולם דהא לא ידעי הי אקדיש ותימה דכיון דבתנופה שאחר שחיטה איירי א"כ נימא וזורק הדם עליהן כדמזכיר תנופה דלא צריך.

ועוד דלישנא לא משמע שיניף הד' ונראה לפרש נוטל אחת ומניף השלש אחרת עמהן זו אחר זו וכן בשני וכן בשלישית וכן ברביעית והשתא אורי לן שצריך שנא יניף הד' בבת אחת כדי שיהא ניכר שלא יזרק הדם רק על השתים ע"כ. אכן הרמב"ם בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה י"ב כתב ז"ל שחט שני כבשים על ארבע חלות אם אמר יקדשו שתים מתוך ארבע מושך שתים מהן ומניפן והשאר פודין אותם בפנים ונאכלין בחוץ כשאר חולין ע"כ דברי הרמב"ם וכבר תמה על זה הלחם משנה ז"ל אבל רבינו ז"ל נראה דפליג שכתב כו' ודבריו מתמיהין דכיון דלא ידעינן הי ניהו קדושות אמאי נאכלים בחוץ דילמא אותם הנאכלין הם הקדושות וכ"ת הרי נתברר אח"כ שאלו השתים שפודה הם חולין הא קיי"ל בדאורייתא אין ברירה ועוד אם יכול לברר ואמר אלו השתים יהיו קדושות בקדושת שתי הלחם והב' אחרים הם קדושות קדושת דמים א"כ אפילו בחוץ יכול לפדותם ואינם נפסלים ביוצא דקדושת דמים בידו לבררם כו' וכן יש לתמוה על מה שכתב בפ"ב ומהלכות פסולי המוקדשין גבי תודה שנשחטה על שמונים חלות לוקח ארבעים מתוך שמונים ומרים מהם א' מכל קרבן והארבעים אחרות יוצאו לחולין ע"כ דמדברי התוס' פרק התודה דף ע"ח לא משמע הכי אלא שצריך להרים שמונה חלות לכהן ד' מכל ארבעים אחת מכל מין דאי לאו הכי כיון דאין ברירה דילמא דחולין קא שקיל כו' וכיון שכן יש לתמוה על רבינו ז"ל ויש לתמוה ג"כ על מה שכתב שם דהא קיי"ל אין ברירה ואיך כתב שמרים ארבע לבד כו' וא"כ במ"ש שם וכאן צ"ע עכ"ד הלח"מ.

והנראה לתרץ דהנה התוס' שם במנחות ע"ח על הא דאמר ר' זירא הכל מודים היכא דאמר לקדשו ארבעים מתוך שמונים קדשו לא יקדשו ארבעים אלא א"כ קדשו שמונים לא קדשו כי פליגי בסתמא מר סבר לאחריות קא מכוון ומר סבר לקרבן גדול קא מכוון כתבו בתוס' ד"ה לקדשו ז"ל אע"ג דרב יוחנן לית לי ברירה בריש כל הגט היינו היכא כשמתברר לבסוף (פירוש היכא שצריך להתברר לבסוף) דלאו כלום עביד אבל הכא קדשי כל היכי דאתניהו וכשבא להפריש ד' חלות של תרומה צריך להפריש י"א חלות מכל מין ומין דאי לאו הכי כיון דאין ברירה דילמא דחולין קא שקיל עכ"ד התוס' ולפי זה ס"ל להתוס' דלא נתקדשו אלא ארבעים ואנן לא נדע איזה המה, ולפי זה יקשה איך קאמר לאחריות מכוון היינו מה שאמר בשעת שחיטה יקדשו השמונים דאם אבדו ארבעים מהם ליפוק בארבעים הנותרים וכמפורש כן ברש"י ד"ה לקדשו והדברים תמוהים אימתי יאבדו אם יאבדו לאחר זריקה למה צריך עוד ליפוק הא כבר יצא ידי חובתו ועוד איך יפוק באלו הנותרים דילמא נאבדו הקדושות ונשארו אלו שהן חולין ואם יאבדו קודם זריקה איך תוכשר התודה ע"י אלו הנותרים דילמא אלו שנאבדו היו הקדושות וא"כ אלו שנשארו הא לא הי' עליהן קדושת השחיטה דבשעת השחיטה הא לא הוקדשו והרי זה הכל מודים דבעינן שיהי' על הלחם קדושת השחיטה שהרי אין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח וכדיליף מקרא דקרבנו על זבת שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח.

ועוד קשה דהנה במנחות דף מ"ח איתא תני ר' חייא טירתא קמי' דר' יוחנן שחט ארבעה כבשים על ב' חלות מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן שאם אי אתה אומר כך הפסדת האחרים והנה כמו דאמרה התורה ארבעים חלות אם רוצה לקדש שמונים אינן קדושות לכאורה כיון דאמרה התורה ושני כבשים אם ירצה להקדיש ארבעה כבשים שיהיו כבשי עצרת ויאמר לא לקדשו שנים אלא אם כן קדשו ארבעה הא יקדשו וע"כ דה"נ דאמר או מסתמא כן דעתו דלקדשו שנים מתוך ארבעה וא"כ שנו כבשים הוקדשו לכבשי עצרת ושנים מהם קדשו בקדושת שלמים ולא בקדושת כבשי עצרת וא"כ איך ימשוך שנים ויזרוק דמן שלא לשמן דילמא הוא זורק שלא לשמן אלו שלא נתקדשו לכבשי עצרת וא"כ איך יוצא אחר כן באלו השנים הנותרים הא לא קדשה השחיטה אותם לכבשי עצרת ולא קדשו את הלחם וגם אם נימא כמ"ד יש ברירא יקשה מאי קאמר שם אמר לי' ר' יוחנן וכי אומרים לאדם עמוד וחטא כדי שתזכה ופירש רש"י ז"ל ושללא לשמן חוטא הוא דאסור לשנות בזבחים הא מברר שאלו הכבשים לא הוקדשו בשחיטתם לשם כבשי עצרת.

לכן נראה לי דהנה בחטאת הא יכול להקדיש שתי שעירות לחטאת ומתכפר באיזו שירצה ולא עוד אף אם שחט את שתי החטאת בב"א רצה מזה זורק רצה מזה זורק וכמפורש במעילה דף ז' אבל בשעת זריקה אי אפשר להתכפר אלא באחת הרי דעיקר הדין דאי אפשר להיות שתיים הוא רק על הכפרה שהיא הזריקה לפי זה האי דינא דאי אפשר להיות שמונים חלות הוא רק בשעת הזריקה דאז היא הכפרה ואם אמר הנני שוחט על דעת שבשעת הכפרה יקדשו קדושת הזריקה כל השמונים חלות אז אין חל עליהם קדושת השחיטה דכל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת וכיון דבשעת זריקה אי אפשר להיות שמונים חלות שהרי החלות מתקדשות בשעת השחיטה להיות עליהם הזריקה אם בשעת שחיטה הוא מקדשם שיהיו לזריקה וא"כ אם אמר בשעת שחיטה שיקדשו להיות בשעת זריקה שמונים ויתכפר בכולם הינו שיוחל דוקא קדושת הזריקה על כל השמונים וזה הא אי אפשר הרי לא שחט את התודה על הלחם ולא קדשו קדושת השחיטה כלל אבל אם אמר בשעת השחיטה ששוחט על השמונים חלות שיוקדשו בשעת הזריקה ארבעים מתוך השמונים הוי כאילו שחט שתי חטאות ורצה מזה מתכפר א"כ יש לו עתה שני פעמים ארבעים חלות ובשעת הזריקה הוא בורר ארבעים חלות ועליהם חל קדושת הזריקה וכן בשחט ארבע כבשים על שתי חלות והי' דעתו שבשעת הזריקה יברור שתיים ומהם יזרוק על החלות הוי כשחט שתי חטאות ועשו"ה אם זורק הדם שתו כבשים שלא לשמן הוי שינוי אלא כאן כיון דאי אפשר שבשעת הזריקה והי' ארבע משו"ה מותר לו לשנות כדי שלא להפסיד וממילא ניחא הפירוש לאחריות מכוין שאם ארבעים מאלו יאבדו יהי' בשעת הזריקה הארבעים הנותרים שכולם נקדשו בקדושת השחיטה ע"מ שבשעת הזריקה יברור רק ארבעים ועליהן תהי' הזריקה.

ולפי זה לא קשה קושית הלח"מ על הרמב"ם בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין שכתב לוקה ארבעים מתוך שמונים ומרים מהן אחת מכל קרבן דכונת הרמב"ם שלוקח עוד קודם הזריקה ומתכפר באלו הארבעים שבריר מן השמונים ועליהן תהי' הזריקה והנשארים קדשו רק קדושת השחיטה אבל הזריקה לא תהי' עליהן.

והנה במנחות דף מ"ז איתא שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ראב"ש אומר לעולם אינו קדוש עד שישחט לשמן ויזרוק דמן לשמן מאי קדוש ואינו קדוש אביי אמר קדוש ואינו גמור רבא אמר קדוש ואינו נותר מאי ביניהו איכא ביניהו אמתפס פדיונו לאבבי לא תפיס פדיונו ולרבא תפיס פדיונו, בשלמא לרבא היינו דאיכא בין רבי לראב"ש אלא לאביו מאי איכא בין רבי לראב"ש איכא ביניהו לאפסולי ביוצא ע"כ, ופרש"י דלאבבי דאמר אינו גמור לא אלים למתפס פדיונו ולרבא אלים למתפס פדיונו אכן רש"י בעצמו דחה פירוש זה ז"ל רש"י שבוש גמור הוא זה דכל שכן לרבא כיון דקדשתן שחיטה קדושת הגוף גמורה לא נפק תו לחולין ובפ"ק דפסחים נמי אמר הכי לרבי דאמר שני דברים המתירים מעלים זה בלא זה לא נפקי לחולין ור' אלעזר בר' שמעון דאמר אינו קדוש פריק להו ונפקי לחולין וכיון דנפקי לחולין ע"ו פדי' על כרחן פדיונן נתפס ולכן פרש"י דצריך לגרום לאבבי תפיס פדיונו דכיון דס"ל אינו גמור עדיין לא חלה קדושת הגוף גמורה ואכתי שייך בו פדיון ולרבא דאמר גמור לא שייך בו פדיון וגם בתוס' אף שכתבו שברוב ספרים גרם לאבבילא תפיס פדיונו היינו דלא אלימא קדושה כולי האי שיהא נפדה וכה"ג איכא קצת פ"ב דבכורות גבי ולדות בעלי מומין כונסן לכיפה היכי לעביד לקרבינה מכח קדושה דחוי אתיין לפרוקונה לא אלימא למתפס פדיונן אבל לרבא תפיס פדיונן אלא דמכח קושיות כתבו דגרסת רש"י עיקר נגד רוב הספרים.

לכן נראה לי דהרמב"ם גורם כגרסת רוב הספרים דלרבא דאמר דקדשו לגמרי מועיל ולאבבי דאמר אינו גמור אין מועיל למתפס פדיון וללשון שפירש רש"י לפי גרסא השני' קשה דלמה אמר תפיס פדיון הי' לומר מועיל פדיון לכן ס"ל להרמב"ם דהגרסא היא דלרבא תפיס פדיון ואף דכל קדושת הגוף אין מועיל פדיון אכן טעמא דבקדושת הגוף אין מועיל פדיון דכתיב בקרא לאי חליפנו ולא ימיר ואם המר ימיר והי' הוא ותמורתו יהי' קודש ותיכף כשנתקדשה הבהמה קדושת הגוף וראוי' למזבח אין מועיל פדיון אכן במנחות הטעם דאין מועיל פדיון אם נתקדשו בכלי משום קרא דכל הנוגע בהם יקדש דמכלי שרת אין יוצא לחולין ועוד יש דין דכלן הראוי' למזבח אין יוצא מידי מזבח אבל שתי הלחם וכן לחמי תודה דלא הוקדשו בכלי וגם גופן אין למזבח הם יוצאים מקדושתן ע"י פדיון אף שנתקדשו קדושת הגוף דאין עליהם קרא דלא יחליפנו ולא נתקדשו בכלי ואין גופן למזבח אלא דאם קדושת השחיטה לא עשתה קדושת השתי לחם גמורה לא אלים הקדושה החדשה שבאה ע"ו השחיטה למתפס פדיונו אבל לרבא דס"ל דנגמרה גם קדושת השחיטה תפיס פדיונו אבל לראב"ש דסבירא לי' דהשחיטה אינה עושה קדושה חדשה א"כ הוי קודם השחיטה דמועיל פדיון כמו כל המנחות עד שלא נתקדשו בכלי אלא דהרמב"ם גורס בגמ' בשלמא לאבבי היינו דאיכא בין רבי לראב"ש פירוש דלאבבי לראב"ש דאין כאן ע"י השחיטה קדושה חדשה מועיל פדיון אכן לרבי שיש ע"י השחוטה קדושה חדשה ואינה גמורה אין תופס פדיון אלא לרבא דאמר דגם לרבי נועיל פדיון שהקדושה שבאה ע"ו השחיטה נגמרה ותפיס פדיון מאי איכא בין לראב"ש לרבי הוא לתרויהו תופס פדיון לראב"ש משום דאין כאן כלל קדושה חדשה של קדושת הגוף ולרבי משום דהקדושה קדושת הגוף שבאה ע"ו השחיטה נגמרה ותפיס פדיון וכיון דאין כאן קדושה למזבח מועיל פדיון אף שקדוש קדושת הגוף כל זמן שחסר עוד הכפרה

היינו הזריקה ומשני איכא ביניהו לאפסולי ביוצא היינו אף שקדושת הגוף שאינינה להקריב הגוף למזבח יוצא ע"י פדיון אבל אם קודם פדיון נפסלה ביוצא און מועיל פדיון דאימתי מועיל הפדיון לקדושת דוקא אם אין עלי' פסולים והפדיון מסלק הקדושה אבל אם נפסל בעת שהי' הקדושת הגוף אז אין מועיל פדיון להתיר האיסור (ועיין תוס' ב"ק ע"ו ד"ה שחיטה ביארנו דשטת הרמב"ם דשחיטת קדשים בחוץ אוסרת משו"ה אין מועיל פדיון) אכן לראב"ש דס"ל דלא קדשה השחיטה כלל א"כ הוי רק קדושת דמים ומשו"ה לא נפסל ביוצא ומועיל פדיון ולפי זה לא קשה נמי מה שהקשו רש"י ותוס' מגמ' פסחים דאיתא דלר' אין מועיל פדיון ולראב"ש מועיל פדיון דהתם הא מיירי שנשפך הדם ולא פדאום ולנו א"כ כבר נפסלו בלינה ואי אפשר עתה לפדותם אליבא דר' שכבר נפסלו בלינה וכיון דפסולים המה אין מועיל פדיון אבל לראב"ש דסבירא לי' דלא נתקדשו ע"י השחיטה מועיל פדיון דאין עליהם כלל קדושת הגוף ולא פסלה בהם לינה כמו שאין פוסל יציאה.

מעתה הרי ברורים דברי הרמב"ם שכתב שאם שחט על ארבע חלות נתקדשו הארבע חלות קדושת השחיטה כיון שהי' בדעתו שבשעת הזריקה יזרוק על שתי חלות משו"ה מושך שתיים ומניפן ועל אלו תהי' הזריקה ובהם אין שייך פדיון שכבר נגמרה הכפרה ושתי חלות הנותרות שהי' עליהם רק קדושת השחיטה אם יוציאם לחוץ יופסלו שהרי הלכה כרבא אליבא דרבי דקדשו קדושת הגוף ויופסלו ביוצא משו"ה פודן בפנים ופדיון מועיל עליהם דהלכה כרבא דאף אליבא דרבי מועיל בהם פדיון כיון דהקדושה נגמרה ותפיס פדיונן ולאחר הפדיון מותר להוציאם לחוץ דכיון דאין בהם קדושה למזבח יוצאים ע"י פדיון לחונין גמורים אם אין בהם פסול דרק בקדשי בהמה נאמר לא יחליפנו או בדברים העומדים למזבח שאין יוצא מודי מזבח.

סימן כ"א סוגיא דכבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן דף מ"ח. כי אתא רב יצחק תני כבשי עצרת ששחטו שלא כמצותן פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה אמר רב נחמן מר דמקיש להו לחטאת תני פסולין תנא דבי לוי דגמר שלמי חובה משלמי נדבה תני כשרים דתני לוי ושאר שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן נאכלין ליום ולילה ואין טעונין לא לחם ולא זרוע.

וכתב רש"י ד"ה כי אתא, וז"ל שלא כמצותן שלא לשמן ל"א שדינן בנו שנה והביא בנו שתיים ומפי המורה שמעתיהו ומפי רוב הגאונים ולשון אחרון אינו כלום דאם כן מאי ששחטן שהביאן מיבעי לי' עכ"ל רש"י, אכן התוס' כתבו בד"ה כבשי עצרת, ז"ל ומיהו קשה לפי זה דכי פריך בסמוך ליפרוק מההיא דאיייתין לעיל כבשי עצרת, ששחטן שלא לשמן סדם יזרוק והבשר יאכל וכלשון אחרון שפירש בקונטרס נראה שלא כמצותן בן שנה והביאו בן שתיים והא דלא נקט לשון הבאה דשייכא גבי בן שנה והביא בן שתיים משום דהוי שלא בזמנו ומחוסר זמן בכלל בתוספתא דנזיר קתני בהך דבסמוך שהביאן שלא כמצותן עכ"ל התוס', אכן לכאורה קשה קצת דעל כל פנים מברייאת דלעיל דאיתא דבכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן כשרין המה, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, על כל פנים מוכרח דלא ילפינן שלמי חובה, מחטאת, דהא חטאת פסול שלא לשמו, ודוחק לומר דניחא לי' להביא תנא דבי לוי משום דאית בהו לשון שלא כמצותן דומיא דבריייתא

זו על כל פנים לכאורה כבשי עצרת מכבשי עצרת הוי להקשות דעל כל פנים מקשינן לחטאת אם מקשינן לחטאת אמאי כשר בשלא לשמו.

הכסף משנה בפרק ב' מהלכות שגגות הלכה י"ג. הביא תוספתא דפסחים פרק ה'.

ז"ל חטאת צבור ששחטה בשבת שלא לשמה הרי זה חייב ויקטיר אימורין לערב. ולא העיר כלום על תוספתא זו, ולכאורה תמוה מאד דהא חטאת שלא לשמה פסולה ואם כן איך יקטיר אימורין לערב, ואולי כונת התוספתא ששחט לשם חולין דאז כשרה ואינה מרצה, אכן הא איתא שלא לשמה משמע בכל גווני, והרי כבשי עצרת אם הקישן לחטאת יש עליהן פסול דחטאת.

והנראה לי דהנה הפני יהושע מסכת ביצה דף כ. הקשה על ברייתא זו דכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן.

הדם יזרק והבשר יאכל, מאי קסבר אי אית ליה הך הקישא דחטאת ניפסלו לגמרי אי לית ליה הך הקישא דחטאת אמאי אינו עולה לשם חובה שהרי כתב הרמב"ם בפירוש המשניות בריש פרק קמא דזבחים דהא דקתני לא עלו לבעלים לשם חובה היינו דוקא קרבן יחיד דשייך בהו לשון בעלים אבל קרבן צבור עלו לשם חובה והיינו כמימרא דשמואל דאמר פרק קמא דשבועות ובפרק קמא דזבחים דקרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן.

אלא דיש ליישב דהך מימרא דשמואל גופא תליא בפלוגתא דר' שמעון ורבנן כדמשמע התם בפרק קמא דשבועות, ועוד יש לומר כיון דטעמא דשמואל היינו משום דלב בית דין מתנה עליהן ונראה דלא שייך הך מילתא אלא בתמידין ומוספין או חטאת צבור שמותריהן לנדבת צבור אזלי לקייץ המזבח שהן עולות מה שאין כן כבשי עצרת דשלמי צבור נינהו ומותר שלמים לשלמים כדאיתא בפרק ב' דמסכת שקלים, ולא אשכחן שלמי נדבה בצבור אלא בכבשי עצרת בלבד משום הכי לא שייך בהן האי תנאי בית דין משום הכי קסבר האי תנא דברייתא דהכא דכשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, עכ"ל הפני יהושע, והפנ"י מסיק ז"ל כן נ"ל נכון והנה התירוץ הראשון שתירץ דהך תנא דברייתא דאמר כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן הדם וזרק והבשר יאכל, אתיא כמאן דאמר לא אמרינן תנאי בית דין היינו כר' שמעון יקשה דברי הרמב"ם הא הוא פסק אמרינן תנאי בית דין שהרי פסק הרמב"ם בפד' מהלכות שקלים הלכה י"א.

ז"ל לפיכך אם הגיע ראש חדש ניסן ויש עמהם בהמות לתמידין מתרומה ישנה פודין אותן ויוצאין לחולין אף על פי שהן תמימים ויפלו דמיהן לתרומה ישנה שמקיצין בה את המזבח שתנאי בית דין הוא על כל הבהמות שלוקחין לתמידין שאם לא יהיו צריכין להם יצאו לחולין, הרי פסק הרמב"ם דאמרינן לב בית דין מתנה והרי בפרק ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין הביא הרמב"ם להאי דינא דכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, אם הי' שבת אם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב, הרי מפורש דלא עלו לבעלים לשם חובה.

ומה שתירץ עוד הפני יהושע דהא דאמר הרמב"ם בפירוש המשניות דלא עלו לבעלים לשם חובה הוא דוקא בקרבנות יחיד אבל בקרבנות צבור עלו הוא בתמידין ומוספין וחסות צבור דמותרן נדבה אבל בכבשי עצרת דהוי שלמים ואין נדבה בצבור משום

הכי לא שייך תנאי בית דין מתנה משמע דאילו בשחט שלא לשמן בתמידין ומוספין עולין לבעלים.

אכן לא אבין איך יפרנס הפני יהושע הגמרא דמנחות פ"ט דאיתא אמר ר' יוחנן אשם מצורע ששחטו שלא לשמו טעון נסכים שאם אי אתה אומר כן פסלתו מתקיף לה רב מנשיא בר גדא אלא מעתה כבש הבא עם העומר ששחטו שלא לשמו תהא מנחתו כפולה ותמיד של שחר ששחטו שלא לשמו יהא טעון שני גזירין בכהן אחד שאם אי אתה אומר כן פסלתו ותמיד של בין הערבים ששחטו שלא לשמו יהא טעון גזירין בשני כהנים שאם אי אתה אומר כן פסלתו וכ"ת אין ה"נ הא לא חשיב להו אלא אמר אביי חדא מינייהו נקט רבא אמר בשלמא הנך עולות ניננהו אי לא חזו לעולת חובה קרבו לעולת נדבה אלא הכא אי לא מוקמית ליה במילתיה אשם נדבה מי איכא, והנה התוס' שם בד"ה שאם הקשו אם כן כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן דתניא בפרק התכלת הדם וזרק והבשר יאכל אמאי הא כיון דבעי לחם ולא קידש הלחם יפסל וכן תודה ששחטה שלא לשמה תיפסל כיון דלא קדש הלחם ושלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן דקאמר דאין טעונין לא לחם ולא זרוע וכן מפריש מעות לנזירותו ומת דאמרינן בפרק קמא דמי שלמים יביא שלמים ואין טעונין לחם תפסל, ותרצו בתוס' דלחם לא דמי לנסכים דנסכים חשיבי טפי כגוף הקרבן משום דקרבי למזבח אבל לחם לא חשיב כגוף הקרבן משום דאין בו למזבח ולא הוי' כגוף הקרבן וזרוע בשילה נמי אף על גב דגופיא דזיבתא הוא אין לחוש בכך דשלמי נזיר גופייהו אפילו לא הו' מקיים בהן מצות זרוע בשילה לא היו פסולין בכך הואיל ונעשו העבודות כמצותן עכ"ד התוס' אכן עוד קשה הא גם אם לא הביא הנסכים הקרבן כשר ואם כן אמאי קאמר אם או אתה אומר כן פסלתו, ועוד קשה מאו דתוס' מבאר דלחם כיון דאין קרב למזבח לאו גופיא דזבחה דהא מצינן להיפך דאם פגל בכבשים ותודה הלחם מפוגל ואילו בנסכים אין הנסכים מפוגלין ולרבנן אף בבאים עם הזבח אכן לדידי נראה דאדרבה כונת הגמרא דלחם ותודה או כבשים אין הכונה שהתודה מחייבת שיביאו בעדה לחם דחז מצוה היא שאמרה התורה הבא תודה ולחמה, הבא כבשים ולחם אבל אין הפירוש שהתודה מחייבת את הלחם דהרי ולד תודה אין צריך לחם וכן גבי כבשי עצרת אין הכונה שהכבשים מחייבים שיביאו לחם בשבילה, ולהלכה הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבים את הלחם דהלחם הוא המתיר.

אבל נסכים אין הכונה שהם חז מצוה וכי עביד כבש בלא לחם ותודה בלא לחם עבד פלגא דמצוה ובדיעבד כשר. אם הו' כבשים שאין מקדש הלחם אבל נסכים הקרבן מחייב להביא נסכים, אם כן אמר ר' יוחנן אם נימא דאשם ששחטו שלא לשמו כיון דאין עולה לבעלים אין מביא נסכים, אם כן האי לאו אשם מצורע הוא שהרי אין מחויב נסכים, ודין הוא שאשם מצורע מחייב נסכים, וכן דין הוא בכבש הבא עם העומר.

שהוא מחייב מנחה כפולה וכן התמיד מחייב להביא גזירין, ואם אתה אומר שאשם או הכבש ששחטו שלא לשמו או התמיד ששחטו שלא לשמו אין מחייב הנך דברים אם כן פסלתו, ואביי משני דגם בכבש הבא עם העומר ותמיד כן דמחויב בנסכים כפולין בכבש ושני גזירין בתמיד, ורבא משני כיון דנעשו קרבנות נדבה אין מחייבין אבל באשם דאין אשם נדבה, בעל כרחך שאף אם שחטו שלא לשמו מחויב עכ"פ סוגית הגמרא וכן פסק

הרמב"ם בפרק ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין דכבש הבא עם העומר אם שחטו שלא לשמו אין מנחתו כפולה, וכן תמיד ששחט שלא לשמו לא יעלה עמו שני גזירין.

והרי כבש הבא עם העומר וכן תמיד ששחטן שלא לשמן תרוויהו עולות נינהו ואם כן לדברי הפני יהושע כיון דהרמב"ם פסק לב בית דין מתנה אם כן אמאי לא עלו לשם חובה כיון דעולת נדבה איתא בצבור, וכן לדברי' בפירוש המשנה איך יפרנס גמרא זו. והנראה לי דהנה הגדר דבית דין מתנה איתא בגמרא שבועות דף יוד אמר עולא אמר ר' יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור נפדין תמימים יתיב רבה וקאמר לה להא שמעתא אמר לי' רב חסדא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך וכי קדושה שבהן להיכן הלכה וכו' אמר רבה לב בית דין מתנה עליהן אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהיו לדמיהן אמר לי' אביי והאמר הוא דאמר הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף לא קשיא הא דאמר לדמי עולה הא דאמר לדמי נסכים: ופירש רש"י בד"ה הא כי אמרי אנא קדוש קדושת הגוף היכא דאמר יהא להביא בדמיו עולה דכיון דאיהו חזי להכי לא מזבנינן לי אבל אמר יהא לדמי נסכים אף על גב דנסכים נמי למזבח וקדושתיהו דמיין להדדי כיון דלא להכי חזי מזדבן וכל שכן היכא דמתנו בית דין שיהיו לדמי מותר תרומה שהיא לרקועי פחים עכ"ל.

אכן הרמב"ם שהבאנו למעלה כתב שאם לא יהיו צריכין יצאו לחולין ולכאורה אמאי לא אמר דמקדיש אותם לדמי נסכים או למותר תרומה שיהיו רקועי פחים, ונראה לי דהנה רבה דאמר דלב בית דין מתנה שאם יהיו נצרכין לתמידין יהיו קדשין לתמידין ואם לאו יהיו קדושים לדמי נסכים או לרקועי פחים יהי' קשה איך חל הקדושה דעל ידי שמקריב מברר שהקדושה חלה לגופן, ואם לא הוצרכו מברר שהקדושה הוא לנסכים או לרקועי פחים אם כן יקשה הא אין ברירה, ואפשר דלפי דברי התוס' בגיטין ד"ה התם, דרבה הוא דאמר דטעמא דר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון דאוסרין בלוקח יין מבין הכותים לאמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה משום דבעינן ראשית ששירי' ניכרין ולא משום אין ברירה, אם כן סבר יש ברירה, אבל ר' יוחנן הא סבר דאין ברירה.

אכן שמואל הא אמר קרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן. אם כן הכונה דתנאי בית דין מתנה, שאם לא הוצרכו אין חל עליהן כלל קדושה לגוף, והא דאמר הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף היינו דוקא היכא שהוא מקדיש, אבל הקונה בדמי הלשכה אין הוא מקדיש אלא מתפיס הכבש תחת דמי הלשכה ורבה הי' סבר דבשעה שהוא מתפיסו הוא מקדישו שיהי' לדמי הקרבן שמתפיס למשל אם מתפיס לתמידין הוא מתנה שמה שהוא מתפיס לתמידין דאם לא יהי' צריך יהי' ההתפסה לצורך נסכים או לרקועי פחים.

ומה שמקשה התוס' בתמורה דף י"ט ד"ה זאת אומרת ז"ל ותימה למורי הר"ר שמואל מאי שנא ממקדיש לדמי נסכים דאמר בפרק קמא דשבועות דאינו קדוש קדושת הגוף וכתבו בתוס' ושמא י"ל דההוא דהתם אתיא כר' שמעון דאמר לקמן בסמוך דכל מידי דלא חזי לגופי' לא נחתא בי' קדושת הגוף, אכן הרמב"ם הא פסק דלא כר' שמעון ותימה לומר דרבה ור' יוחנן סברו כר' שמעון בהא מילתא.

ונראה לי דהנה הרמב"ם כתב בפרק ד' מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ח ז"ל אבל הדיוט הפריש זכר לחטאת ונשיא שהפריש שעירה לחטאת וכהן משוח שהפריש פרה לחטאת הרי אלו אין מתקדשין לא קדושת הגוף ולא קדושת דמים לפיכך ימכרו שלא במום ועיין שם בהשגת הראב"ד ובדברי הכ"מ ונראה דהרמב"ם סבירא ליה דלרבנן דסבירא להו הפריש נקבה לאשם תרעה, אינהו סבירא להו דהא דאמרינן דנקבה לאשם חל קדושת דמים ומדחל קדושת חל קדושת דמים הגוף, הכונה שחלה הקדושה שתרעה והאי קדושה שתרעה ישנה באשם וחלה אף בנקבה אבל חטאת שדינה היא שאם שינו בה ואם נעשו בה פסולי כמו חמש חטאות המתות דינם שימותו ולא חלה עליהם קדושה לקרב ודינא דאין מועלין בהם אם כן אם בתחילת קדושתם יהי' בהם פסול אילו היתה קדושה הי' דינה למות, ממילא אין שייך כלל קדושת הגוף כיון דאין דינם לרעות, (והא דקאמר בגמ' תמורה אלא מעתה מוכח כסברת הרמב"ם.

ופריך אלא מעתה משמע דזה ברור להגמרא דלא חיילי ופריך רק לר' שמעון דסבירא ליה כיון שיש מקצת שם קרבן חל קדושה וכן סבירא בשעירי חטאת צבור דכולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו אף שהמה כפרות משונות אף על פי כן יקרבו, ובזה מבואר מאי דקאמר בגמ' שם שבועות תניא נמי הכי ומודה ר' שמעון בשעיר שאם לא קרב ברגל יקרב בראש חדש וכו', שהקשה תוס' להאי פירושא דשמואל סבירא ליה לבית דין מתנה מאי קאמר תניא נמי הכי.

אכן נראה דמביא ראי' מדקאמר ומודה משמע דמודה לבני פלוגתייהו היינו ר' יהודה ור' מאיר ור' יהודה הא סבר דאין כפרת שעיר יום הכפורים שוה עם כפרת שעירי רגלים ור' יהודה הא לא סבירא ליה כר' שמעון בהא דמקדש מקצת שם קרבן משום הכי יקרבו על כרחך דר' יהודה סבירא ליה לבית דין מתנה שאם לא יקרבו בזה יקרבו בזה) ולפי זה לא קשה מאם אמר לדמי נסכים.

דבנסכים גם כן אין דין דקדשה לרעות משום הכי אם אמר לדמי נסכים הקדישה קדושה שאין בה דין רעי' ולא חלה קדושת הגוף כל זה סברת רבה, אבל משמואל שמעינן דין אחר שבית דין מתנה שהסכין מושכתן, והיינו דאם לא הוצרכו או שהחליף מתמידין למוספין תנאי בית דין מתנה שאם לא תקדוש לתמידין לא חלה עלי' קדושת תמידין רק חלה התפסת דמי תרומת הלשכה ומזה לא קדוש הגוף והסכין ששחטן לשם מוספין הקדיש קדושת המוספין.

וכן אם לא הוצרכו כלל לתמידין פודין בלא מום שהתנאי הוא בדבר אחד ואין שייך בכאן דין ברירה שלב בית דין מתנה שבאם מאיזה טעם לא יהי' קדושין לתמידין למשל אם ישחטו למוספין אז לא חלה קדושת תמידין עליהן הוי כלא הוקדשו כלל והסכין מושכתן למה שהן ואם לא שחטן נפדין תמימים, וכן פסק הרמב"ם.

אכן הא דאמר הסכין מושכתן למה שהן אם אפשר להיות הקרבן ששחטם לשמן למשל תמידין ששחטן לשם מוספין אבל אם אפשר שהי' הקרבן הזה כגון חטאת צבור ששחטן לשם שלמים שתנאי בית דין מועיל שלא נעשה חטאת אבל נעשם שלמים נדבה ואם כן הוי הקרבן הזה ככל הקרבנות ששחטן שלא לשמן ונעשו שלמים הכי איתא בתוספתא דחטאת צבור ששחטן שלא לשמן דתנאי בית דין הוא שלא נעשה חטאת אבל

נעשה שלמים משום הכי לא עלה לבעלים לשם חובה דהא אין בקרבנות צבור שלמי חובה וזרק להקטיר אימורין לערב ובשבת לא יזרוק ומחויב חטאת דהא הקרבן הזה לא נעשה חטאת אכן בשחט כבש העומר לשם עולת יחיד או לשם אלים הנה בכהאי גווני לא אפשר כלל לומר דתנאו בית דין יועיל שתעלה לשם בעלים דמאי יועיל בזה בזה תנאי בית דין הא הוא שחט לשם עולת יחיד וכדומה, והרי כבשים אינם אלים והרי תנאי בית דין אינו אלא על מה שקונים בעד דמי הלשכה אבל מה ששחט לשם עולת יחיד או לשם אלים הא אי אפשר לעקור ואם כן מה שאמר הרמב"ם דבקרבנות צבור אין הדין דלא עלו לבעלים לשם חובה ע"כ בשחט תמידין לשם מוספין או כבשי עצרת הנך דשבעת כבשים דאם הלחם ששחטן לשם שבעת הכבשים דמוספין הסכין ששוחטן לשם המוספין נעשו של המוספין, דתנאי בית דין שאם ושחטן שלא לשם שבעת כבשים דלחם לא יחול הקדושה אבל אם שחט שני כבשי עצרת לשם חטאת או ששחטן לשם אלים דאי אפשר שיהי' חטאת הצבור שהם שעירים, או ששחטן לשם אלים דלאו אלים נינהו דאו אפשר לבית דין להתנות כדי שועלוש ימשוך אותם הסכין לא התנו בית דין, ופסול אין בהם דמשום זה יתנו בית דין דלא לקדשו שהרי כיון דלאו חטאת נינהו בלא תנאי בית דין אינם פסולים, אם כן דהם נשאר הדין ככל הקרבנות דכשרים ולא עלו לשם חובה, והא דהרמב"ם אמר וממה שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להן בעלים, אין הכונה שהטעם משום שיש להם בעלים משום הכי אין עולה אבל בקרבנות צבור שאין להם בעלים אין זה הדין שלא עלו לשם חובה שהרי הרמב"ם מבאר דהטעם דבקרבנות צבור עולה לשם חובה משום דבקרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן ומפורש בגמ' דהטעם משום דלב בית דין מתנה אם כן בית דין מתנה רק שלא יחול הקדושה שהפרישו בעת קניתן, אבל מה יעשו אם השוחט שחט לשם קרבן שאי אפשר להיות והיכא דאין מועיל תנאי בית דין לא התנו ונשאר הדין כמו בכל הקרבנות דאם שחט שלא לשמן כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה.

ומזה הדין גם בכבש הבא עם העומר ובתמיד דאם שחטן לקרבן שאי אפשר להיות כמותן כגון לשם חטאת ואי אפשר לסכין למושכן לקרבן זה לא עלו לבעלים לשם חובה. ולפי זה מיושב פירוש הגאונים שהביא רש"י דשחטן שלא כמצותן פסולין, שפירשו רוב הגאונים הביאן בני שנה, שהקשה רש"י דאם כן שהביאן מיבעיא לי' ולמה כתב ששחטן אכן לדברינו לא קשה דבשלמא בקרבן יחיד אם הביא קרבנו שלא כמצוה נפסל, אבל בכבשי עצרת שהם קרבנות צבור אם קנו בדמי הלשכה שלא כמצותן לב בית דין מתנה עליהן שלא חלה הקדושה שהפרישו ויקריבום לשם קרבן שהמה ראויים, אבל אם שחטן לשם כבשים, הרי שחטן לשם כבשים לשם כבשי עצרת ומה יועיל בזה תנאי בית דין להכשירם אם משכם הסכין לשם כבשים, ולכבשים הא הוי שלא כמצותן שהמה בני שתיים והמה אלים משום הכי למאן דמקיש לחטאת פסולים.

משום הכי לא מקשה מהא דכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן דהתם אפשר לתנאי בית דין שלא יחול עליהם קדושת כבשי עצרת ואם כן הוי כמו דאיתא בתוספתא דחטאת צבור ששחטה שלא לשמה כשר אלא דלא נעשה חטאת צבור דהכא אין צריך תנאי בית דין על השחיטה אלא על הקדושה, וממילא אם שחט חטאת צבור לשם שלמים כשר לשלמים משום הכי הקשה מקרבן יחיד משלמי נזיר.

אכן הרמב"ם ביד החזקה לא הביא כלל דבריו בפירוש המשנה וסתמא סתים דבין קרבנות היחיד בין קרבנות הצבור. ולא הביא חילוקא.

ונראה דסבירא ליה להרמב"ם דכיון דאמרינן בגמ' דמשום הכי אם נאבדו והפריש אחרים תחתיהם משום הכי יש עליהם דין אבודים ולא אמרינן לב בית דין מתנה משום דלא שכיחא והנה אם נימא דעקירה בטעות לא הוי עקורה אם כן אימתי הויא עקירה דוקא בעוקר במתכון ועוקר במתכון דעובר על לא יחשב הא בודאי לא שכיחא, ואם כן להתנות אם יעקור במתכון הא לא צריך דלא הוי שכיחא, ובטעות הא לא הוי עקירה, אכן הרמב"ם בפירוש המשניות הא סובר דעקירה בטעות הויא עקירה שהרי כתב ז"ל כגון ששחט עולה לשם חטאת ואחר כך נודע אם כן הא בפירוש המשנה סבירא ליה להרמב"ם עקירה בטעות הויא עקירה ואם כן טעות מצוי והתנו בית דין שאם ישחטו שלא לשם קרבן זה שהופרש ואפשר שיהיה לקרבן ששחטו מושכו הסכין לשם הקרבן ששחטו, שהרי מצוי שישחטו שלא לשם זה שהוא נפרש דטעות מצוי.

אכן ביד החזקה הא הדר בי' ופסק דעקירה בטעות לא הווא עקירה ואם כן היכא מיירי שנשחטו שלא לשמן בעוקר במתכון וזה אינו מצוי אם כן האי דינא דסכין מושכתן למה שהן היינו שוחט תמידין לשם מוספין איננו כלל לפי ההלכה ולפי זה על כרחך צריך לגרוס בהתוספתא קרבנות ששחטן שלא לשמן ולא כגרסא שלנו חטאת צבור דחטאת נפסל שלא לשמה משום הכי הרמב"ם כשהביא התוספתא כתב קרבנות צבור דלדידי' על כרחך צריך לגרוס כן.

ואפשר עוד לומר דהנה תוס' דף מ"ט ד"ה עקירה הקשה זה לשונם, צריך עיון הא דתניא בתוספתא בפרק קמא דזבחים כבשי צבור ששחטן לשם כבשים ונמצאו אליהם עלו לצבור לשם אליהם, ואפשר דהא דאמר בהגמ' אמר ליה רב עלו ועלו, אם כן אין הכונה דרב פליג על ברייתא דאם כן ה' לנו לפסוק כברייאתא, אלא דרב אמר לרבה בר בר חנה דלא תתני לא עלו, אלא תני עלו ואם כן התוספתא דזבחים היא ברייתא דתני רבי בר בר חנה קמי דרב ועתה בתוספתא לפי גרסת רב עלו אבל לפי גרסת רבה בר בר חנה באותה תוספתא עצמה גרסינן לא עלו ואם כן הכא בתוספתא דשחט חטאת צבור לפי גרסת רבה בר בר חנה אף בטעות הויא עקירה.

ואם כן אף חטאת צבור ששחט בטעות שלא לשמה, עקירה בטעות הוי עקירה ואם כן לב בית דין מתנה, אכן לפי גרסת רב צריך לגרוס קרבן צבור והרמב"ם דפסק כגרסת רב ביד החזקה גרים קרבן צבור דלא מיירי בחטאת. סימן כ"ב סוגיא דאין מועל אחר מועל אלא בבהמה וכלי שרת.

כתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות מעילה הלכה ד' ז"ל ואין מועל אחר מועל אלא בבהמה וכלי תשמיש כיצד בקע בקרדום של הקדש ונהנה בפרוטה ופגם ובא חברו ונהנה ופגם כולם מעלו נטל הקרדום ונתנו לחברו הוא מעל אבל חברו לא מעל, שתה בכוס של זהב ונהנה בפרוטה ובא חברו ושתה ונהנה כולם מעלו נטל הכוס ונתנו מתנה או מכרו הוא מעל וחברו לא מעל רכב על החמור ונהנה בפרוטה ופגם ובא חברו ורכב עליו ונהנה ופגם כולם מעלו נתן החמור לחברו מתנה או מכרו או השכירו הוא מעל וחברו לא מעל וכו' וכתב ע"ז הראב"ד ז"ל א"א בכל זה יצא מכלל משנתנו וטעה אחר התוספתא כי

אין במשנתנו אלא בהמה וכלי שרת ובודאי בהמה תמימה דומיא דכלי שרת והוא מפני שמצא תוספתא בקע הקרדום ובא חברו ובקע שניהם מעלו שינה הלשון וכתב בהמה וכלי תשמישו ופירש הבהמה חמור, ואינו אלא בהמה תמימה למזבח דומיא דכלי שרת שהן למזבח ואין להן פדיון אבל כלי המוקדשין אם ראשון נהנה ופגם שוב אין בו מועל ואין סומכין על תוספתא שהיא סותר משנה וגמרא עכ"ל הראב"ד, והנה הכ"מ הביא בתחילה דהרמב"ם כדי להשוות המשנה עם התוספתא מפרש הרמב"ם הא דאיתא במשנה מעילה דף י"ט אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת כיצד רכב ע"ג בהמה ובא חברו ורכב כולם מעלו שמה בכוס של זהב ובא חברו ושתה כולם מעלו מפרש הרמב"ם במתניתן דהאי בהמה מיירי בבהמה טמאה וכן מה דאיתא במתניתן כלי שרת הכונה כלי תשמיש אך הקשה הכ"מ מהא דאמר בגמ' שם מני מתניתן ר' נחמי דתניא אין מועל אחר מועל אלא בבהמה בלבד ר' נחמי אומר בהמה וכלי שרת מ"ט דת"ק קסבר בענינא דבהמה כתיב דכתיב באיל האשם ור' נחמי אמר לך ק"ו אם אחרים מביא לקדושתן הוא עצמו לא כל שכן, וע"כ מפרש הכ"מ דכלי שרת דמתניתן כלי שרת ממש כבר הזכירה רבינו לקמן ואעפ"י שכתבו רבינו בלשון יראה לי היינו לענין שאם נתנה לחברו וחברו לחברו כולם מעלו אבל לענין שיש בו מועל אחר מועל מדינא הוא מאחר שהוא קדושה קדושת הגוף עכ"ל הכ"מ, אכן דברי הכ"מ תמוהים איך הוה סבר מעיקרא דרבנן ור' נחמי פליג לא בנתנה לחברו וחברו אלא בהשתמש בו אחד ואחר כן השתמש בו אחר א"כ מאי טעמא דרבנן, אם סבירא להרמב"ם (דגם בקדשי בדק הבית שהם רק קדושת דמים יש בהם מועל אם שמה בכוס או בקע בקרדום ובא חברו ובקע יש מועל אחר מועל א"כ אמאי סברי רבנן דבכלי שרת אין מועל אחר מועל ואם ס"ל להרמב"ם דרבנן ור' נחמי פליגי היכא דנתנה לחברו וחברו לחברו א"כ אמאי אמר הרמב"ם יראה לי על כלי שרת אם מתניתן מיירי בכלי שרת ממש האמתניתן היא ואם סובר הרמב"ם דכלי שרת דמתניתן הוא כלי תשמיש יקשה איך קאמר בגמ' דמתניתן ר' נחמיה הא רבנן ור' נחמי פליגי בכלי שרת.

והנראה לי דהנה הרמב"ם אמר שם בהלכה ז' ז"ל אמרו חכמים שהנוטל אבן או קורה של הקדש ונתנה לחברו שניהם מעלו ואם נתנה לזה הגזבר שהיתה תחת ידו הוא מעל והגזבר לא מעל ויראה לי שאין אלו הדברים אמורים אלא במועל בזדון שהרי לא נתחלל הקדש וכתב ע"ז הראב"ד ז"ל א"א אף בזה עזב כל דרך הסלולה ותפס דרך הסירים שאין זה פירוש ההלכה אלא כמו שאפרש לפנים עכ"ל הראב"ד, והנה פלוגתת הראב"ד והרמב"ם הוא בפירוש הגמ' שם במעילה דאיתא שם על מתניתן דנטל אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל פריך בגמ' מ"ש הוא מ"ש חברו אמר שמואל בגזבר המסורות לו (אבנים) עסקינן, דהרמב"ם מפרש דקושי' על סיפא אם נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל פריך אמאי לא ימעלו שניהם ומשני שנתנה לגזבר שהיתה תחת ידו ומפרש הרמב"ם דמיירי בזדון שלא נתחלל הקדש וכבר הקשה הכ"מ על הרמב"ם דכיון דקי"ל אין מועל אחר מועל בשוגג אמאי דחוק לאוקמי בגזבר, לשני הב"ע בשוגג דאין בו מועל אחר מועל אכן הראב"ד מפרש דמיירי בשוגג ומקשה על רישא דמתניתן אמאי בנטל אבן או קורה של הקדש לא מעל אמאי לא ימעול מ"ש הוא ומ"ש חברו היינו כשנתנה לחברו מעל.

ונראה לי דעת הרמב"ם דהנה לכאורה קשה מאי הקשה על זה אמאי בנטל אבן או קורה של הקדש לא מעל הא על כל המשניות קשה למה אמר שיהא ככוס של זהב מעל היינו דוקא בשתי' לחייב על הנטילה ובודאי דלא מיירי שעמד הכוס על מקומו והוא שיהא ממנו דהא מיירי בשתה כדרך ששותים, ועוד ברכב על בהמה הא מיירי שהבהמה הלכה וא"כ אם מחויב הנוטל בשגגה על הנטילה הא המשיכה בודאי היא נטילה וא"כ לחייב אף אם לא רכב, וע"כ צריך לומר דכיון דמיירי בשוגג היינו דסבר שהוא שלו ולא נתכון כלל לקח דבר של חברו לא שייך כלל לומר נטל, דלשון נטל משמע שיש לחייבו על הנטילה, ואם הוא סבר שהוא שלו לא שייך כלל לשון נטל וע"כ חידש הראב"ד שגם בשוגג אפשר לומר נטל והיינו שגנב דבר והוא סבר שגונב מרשות חברו ולא ידע שהוא של הקדש וא"כ על ההוצאה מרשות הקדש הוא שוגג אבל הוא רצה להוציא את החפץ מרשות שהי' שהרי גנב אותה וכן כתב הראב"ד ז"ל ומה שהקשו בגמ' מ"ש הוא ומ"ש חברו לא רצה לומר שימעלו הוא וחברו אלא רק מ"ש כשגנבה מבית הקדש ונטלה לעצמו שלא מעל וכשנתנה לחברו מעל אטו שינוי רשות בעינן למעילה, והנה לפי פירוש הראב"ד צריך לומר דמאי דמשני בגזבר היינו שהגזבר נטל ואם הגזבר הי' סבר שהוא שלו, א"כ לא שייך לשון נטל וע"כ דמיירי שהגזבר סבר שהוא גונב ואח"כ נמצא שזה של הקדש והוא תחת רשותו וכמובן הדבר דחוק.

אכן הרמב"ם נראה לי שהוא סובר דאין דין זה שחידש הראב"ד שאם גנב משל חברו ונמצא שהוא הקדש שהוא יתחייב במעילה, דהנה בגמ' נדרים דף ל"ה איתא ככרי עליך ונתן לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עלי' למעול מקבל יכול דאמר היתרא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר לי' מקבל מעל לכשיוציא שכל המוציא מעות של הקדש לחולין כסבור שהוא של חולין הוא מועל אף זה מועל ואם נימא כמו שהראב"ד סובר דאם אחד רצה לזכות בדבר אחד והי' סבור שהוא חולין ונמצא הקדש מעל א"כ האי מקבל הוא רצה לזכות בהכר ואמאי לא מעל תיכף כשלקח בידו ורצה לזכות ואי משום דלא ידע שהוא הקדש עליו הא כל מוציא הקדש הוא ג"כ שוגג ואילו הי' ידע שהוא דש לא הי' חפץ להוציא אלא דזהו דין תורה דאף בשוגג הוא מחויב א"כ האי מקבל הא רצה לזכות ולהוציא הככר מרשות מי שנותן לו ומאי סברא דהיתרא לא בעיתי הא זה דין בהקדש שאף מי שמוציא בטעות מרשות הקדש ג"כ מעל וכן הא דאמר ב"מ בהשואל דבעל בנכסי אשתו אם הי' בזה קודש לא מעל מטעם איסורא לא ניחא דלקני ופירושו בתוס' אף בהלקח בידו הא הוא מוציא אכן בזה אפשר לומר שבלקחתו לא רצה לזכות שהוא הי' סבור שכבר זכה ע"י הנשואין אבל במקבל הככר קשה וכן האי דינא מעילה כ"א בנזכר הבעה"ב והשליח עד שלא הגיע ליד חנוני דהדין הוא דחנוני מעל - לכשיוציא אמאי לא מעל תיכף בלקיחתו שהרי בעת שלקח הא חישב להוציא מרשות הנותן לו ולזכות בזה דאף דאמרינן אילו הי' ידע שזה הקדש לא הי' רוצה לזכות הא זהו דין הקדש דאף שהוא בטעות מעל, ועכצ"ל הא דאמרה התורה דילפינן דמוציא מרשות הקדש אף שלא נהנה מעל ופירושו התוס' במעילה דף י"ד דזה ילפינן מעבודה זרה שמעל אף שלא נהנה הלימוד הוא שמחייב מעילה היכא שלוקח הקדש ונותן לחולין שמועל בהקדש שמוסר לאחר כמו בעבודה זרה שמוסר עצמו לעבודה זרה אבל לא בנטל לעצמו אף שמוציא מרשות הקדש כיון דלא שינה לאחר זה לא ילפינן שיהי' אף בטעות, וכן כתב

הר"ן בנדרים ל"ה ד"ה אמר ז"ל אלא מיהו לכשיוציא מעל נהי דגבי זכי' אמרינן זכי' אמרינן זכי' בטעות היא לכשיוציא לא אמרינן מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין עכ"ל הר"ן הרי דדקדק הר"ן דעל הזכי' אמרינן זכי' בטעות אינו מועל - (אף שהוא בזכותו מוציא מרשות הקדש) אבל מי שמוציא ונותן לאחר דזה שינוי בחולין בזה לא אמרינן מוציא בטעות, ולפי זה סבירא להרמב"ם דאם אחד יקח דבר שיחשוב שהוא של חברו כיון דעדנה לא נחשד על קדשי שמים ואמרינן אילו הי' ידע שהוא של שמים לא הי' לוקח א"כ לא מעל וא"כ אי אפשר כלל לפרש דקושית הגמ' במעילה מ"ש הוא ומ"ש חברו דקושית הגמ' אמאי בנטל בשוגג אבן או קורה של הקדש לא מעל דמיירי בנטל דבר שהי' סבור שהוא של חברו וע"ז מקשה אמאי לא מעל דזה לא קשה כלל דהא הזכי' שרצה לזכות בזה הי' בטעות שלא ידע שהוא של הקדש וזכי' בטעות לא חידשה התורה ע"כ דהגמ' סבר' דזה לא מקרי נטל שמהקדש לא הי' חפץ לזכות דאיסורא של הקדש לא רצה לזכות ולא מקרי נטל' ולשון נטל היכא דאין מבואר בפירוש שסבור שהוא חולין הכונה שידע שהוא הקדש ואעפ"כ רוצה לטול, וקושית הגמ' ע"כ אסיפא דמתניתין אמאי בנתנה לחברו הוא מעל כיון דנטל הא מיירי במזיד ולא יצאה לחולין וא"כ אף חברו ימעל ומשני שנתן להגזבר דכיון שהם תמיד בידו, לא מקרי נתנה במה שנטל והמועל בזדון הא אין מחויב אלא בהנהגה, דבזדון אין כאן הוצאה מרשות.

ובזה אפשר לישב דברי הרמב"ם שכתב שם בפ"ו מהלכות מעילה הלכה י' ז"ל קנה בה חפץ ולא משך אם מן העכו"ם מעל ואם מן ישראל לא מעל, וכבר אמה בכ"מ דדברי הרמב"ם נגד הגמ' ב"מ דף מ"ח דלא אמרו זה רק אליבא דריש לקיש דסבירא לי' משיכה מפורשת מן התורה אבל לר' יוחנן דסבירא לי' דבר תורה מעות קונות אף בקנה מישראל מעל ורבא אמר מתניתא מסייעא לריש לקיש דאמרה נתנה לבלן דוקא בלן דלא מחסרה משיכה אבל במי שחסר משיכה לא מעל מזה ראי' כריש לקיש דמשיכה מפורשת מן התורה.

וכן מביא ראי' בגמ' שם דהלכה כר' יוחנן דבדק לוי' במתניתא נתן לסיטון מעל משום דסיטון הוא ישראל הרי דלר' יוחנן בקנה, אף שלא משך מעל. אכן יש עוד לדקדק שם בגמ' דאמר רבא מתניתא מסעיא לריש לקיש מהא דנתנה לבלן דוקא בלן דלא מחסרא משיכה ואיתא שם בגמ' "מתניתא דתניא" נתנה לבלן: ולכאורה אמאי לא הביא רבא ראי' ממתניתא דמעילה דאיתא נתנה לבלן מעל שהרי אומר לו הרי המרחץ פתוח לפניך ואמאי הביא מברייטא וצריך עיון.

אמאי לא הגיהו זה מגיהי הש"ס דצריך לומר בדברי רבא מתניתא מסעיא ואח"כ מתניתא דנתן ולא דתניא אכן לפי דברינו מיושב דהנה אף דר"י מודה דמדרבנן דוקא משיכה קונה ולא מעות זה הדין תקנו רבנן רק על הדברים הנקנים אבל המעות אף לבתר תקנת רבנן נקנה להמוכר תיכף ולא הפקיעו רבנן הקנין שיש להמוכר בהמעות וכמו שכתבו התוס' בב"מ מ"ג וא"כ הפרוטה הוציאה מרשות הקדש אף שלא נהנה, אכן הוציאה מרשות הקדש מחיוב קרבן מעילה אף שלא נהנה וא"כ לר' יוחנן אם קנה חפץ או נתן לבעלי אומנות שקנו המעות אף שמחוסר המשיכה בודאי דמחויב מעילה, ומשום זה אמרו בב"מ דלר' יוחנן לאו דוקא בלן אלא אפילו בספר מעל וכן בנתנה לסיטון מעל

אלא כל זה דוקא בשוגג דמחויב על הוצאה מרשות הקדש אבל בזדון הא אין מחויב על הוצאה רק על נהנה וא"כ כיון דמדרבנן בטלו קנין שיקנה הפירות א"כ לא נהנה עדנה א"כ אין מחויב מעילה היכא דמחסרה משיכה, משו"ה רבא לא הביא ראיה ממתניתין דמתניתין דקתני נטל אבן או קורה וכן איתא נטל פרוטה א"כ מיירי במזיד בזה אף לר' יוחנן לא מעל אף שקנה המוכר אבל הכא לא נהנה עדנה כיון דמחוסר משיכה משו"ה דוקא בלן מעל שכבר נהנה שיש לו רשות לרחוץ וא"כ ממתניתין לא היה יכול להביא ראיה אבל מתניתא ידעו דמיירי בסתם מועל והיינו בשוגג בזה אמר רבא דמדאמרה ברייתא דוקא בלן אבל לא באופן אחר מזה מוכח דהלכה כריש לקיש דלר' יוחנן כיון שלא הפקיעו חכמים זכות המוכר בהמעות א"כ הוא הוציא לחולין והוצאה לחולין בשוגג מחייב מעילה אף שלא נהנה.

לפי זה לא קשה על הרמב"ם שהרי כתב נטל פרוטה של הקדש (והיכא דלא פירוש הרמב"ם על דעת שהיא שלו הכונה נטל במזיד דומיא דנטל אבן או קורה של הקדש) והיינו הפירוש כמתניתין במזיד, ובמזיד הא בעי נהנה וכל זמן שלא משך הא לא נהנה בזה כתב הרמב"ם דאם מישראל לא מעל דהרי בזדון אין חיוב על ההוצאה רק על הנאה ולבחר תקנת רבנן דמשיכה קונה לא נהנה עדנה משו"ה אם מישראל לא מעל אבל בשוגג הא כתב הרמב"ם שם בהלכה ז ושם מיירי בשוגג שהרי כתב שם הרמב"ם על דעת שהוא שלו.

שם כתב הרמב"ם עד שיוציא בחפיציו ומדלא כתב עד שימשוך החפצים הרי דשם בעינן רק הוצאה היינו שיתן להחנוני ולא ימשוך החפצים. אכן לכאורה קשה כיון דבמזיד בעינן דוקא הנאה ובמזיד מודה ר' יוחנן לריש לקיש דבלא משיכה לא מעל א"כ איך כתב הרמב"ם שם בהלכה ט' ז"ל נטל פרוטה של הקדש ונתנה נבלן אעפ"י שלא רחץ מעל שהרי נהנה בהיותו רוחץ בכל עת שירצה וכן אם נתנה לאחד מבעלי אומניות מעל אעפ"י שעדיין לא עשו מלאכתו עכ"ל הרמב"ם, הרי דאם נתן לבעל אומנות אף לאומן כזה שעוד זקוק לכלי אומנתו והרי שם מחוסר עדנה משיכה כלי אומנות כמו תספורת והרי בגמ' ב"מ דף מ"ח פריך והתניא נתנה לספר וספר הא בעי משיכה, אכן נראה לי דאף דמודה ר' יוחנן לרש לקיש דמדרבנן מעות אינן קונין הפירות אף שקונה המוכר המעות הפירות לא נקני ללוקח, וח"כ במזיד לא מעל זה דוקא בפירות שיכול לומר נשרפו חיטין בעלי, אבל בבעלי אומנות דקנין שקונה הבעה"ב הוא רק להשתמשות שהאומן ישתמש בהם בזה לא שייך לומר נשרפו חיטין בעלי שם לר' יוחנן הוא קנין ממש וא"כ אף במזיד יש לו הנאה, והא' דשם בב"מ הי' סבר דאף באומן לא מעל הוא לריש לקיש דלדידי מעות אין להן קנין מן התורה, אבל לר' יוחנן דמן התורה מעות קונות ורק רבנן בטלו הקנין של לוקח בהפירות, אבל באומן לא בטלו הקנין ועיין בחו"מ סימן קצ"ח די"א דשכירות מטלטלין נקנה בכסף כיון שהגוף של המוכר לא שייך לומר נשרפו חיטין בעלי ואף למ"ד דאף בשכירות מטלטלין מעות אינן קונות דכיון דאמרו רבנן דהיכא דצריך הלוקח למשוך לא קנה לא חילקו כלל זה בשכירות דדרך השוכר למשוך לביתו אבל באומן שאין צריך כלל לבעה"ב למשוך שהרי האומן עושה אומנתו על ידם בכה"ג כו"ע מודו דלר' יוחנן קנה במעותיו ומחויב תיכף האומן לעשות.

אכן לכאורה עוד קשה ר' יוחנן איך יפרנס ברייתא בב"מ שם נתנה לספר או לספן או לכל בעלי אומנות לא מעל עד דמשך ר' יוחנן האיך מוקי לה הא ביארנו דבזה בין בשוגג בין במזיד מעל לר' יוחנן ובעכו"ם הא אף בפירות מעל דבעכו"ם מעות קונות, ונראה לי דאף דהרמב"ם פסק דבעכו"ם ג"כ מעות קונות מן התורה ואף מדרבנן היינו למ"ד דגזל עכו"ם מן התורה אסור ודרשינן קרא דעמיתך לעמיתך אתה מחזיר אונאה ולא לעכו"ם, אבל למאן דס"ל גזלו מותר מן התורה דרשינן קרא דעמיתך בכסף ולעכו"ם במשיכה כדאיתא בכורות דף י"ג א"כ ר' יוחנן יוקי ברייתא כתנא דאית לי' גזילו מותר ודרשינן לעמיתך בכסף לעכו"ם במשיכה א"כ ברייתא סברא דעכו"ם אין מקנה במעות משו"ה נתנה לספר או לאחד מבעלי אומנות לא קנה עדנה כלל העכו"ם משו"ה לא מעל לא בשוגג ולא במזיד, אבל הרמב"ם דפסק גזילו אסור מן התורה סובר דעכו"ם מקנה במעות משו"ה בנתן לעכו"ם על פירות מעל דבעכו"ם לא בטלו קנין שיש להלוקח בהפירות ומעל אף במזיד.

והנה התוס' בכורות דף כ"ו הקשו בד"ה התולש צמר מעולה תמימה משמע דמועיל פדיון על אצמר הא בעי העמדה והערכה ואיך מועיל על הצמר העמדת הבהמה כדמוכח בפ' ראשית הגז גבי הא דאמר התם דאין ראשית הגז נוהג בקדשים משום דכתיב צאנך ולא של הקדש ומוקי לה למעוטי קדשי בה"ב ופריך הא בעי העמדה והערכה וכן הקשו שם בתוס' על הא דאמרו בר"ה דף כ"ח דשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא משום דכיון דמעל נפק לחולין והא בעי העמדה והערכה.

אכן לפי שביארנו בסוגיא דשחט שני כבשים על ארבע חלות דהא דקדושת הגוף אין יוצא לחולין הוא דוקא היכא דראוי למזבח וביארנו שם בתשובה להשואל דהאי דינא דבעי העמדה והערכה הוא להוציא מידי המזבח דעלידי העמדה והערכה אפשר להוציא דבר מידי מזבח היכא דמחלל על דבר שהוא למזבח.

אכן כל זה הוא בקדשי מזבח דכתיב כל אשר יתן ממנו והי' קדש לה' ובתר הכי כתוב קרא דאם בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' וכו' והעמיד והעריך ועל זה כתיב אותה למעוטי בע"מ מעיקרו וא"כ הדין דבעי העמדה והערכה הוא משום דכל אשר יתן לה' והי' קדש היינו דדבר הראוי למזבח און יוצא מידי מזבח אף אם יתן דבר חליפתו למזבח בלתי אם הוא טמא היינו בע"מ וגם דוקא ע"י העמדה והערכה, אכן האי קרא דמירי בקדשי בדק הבית גם כן שם הדין דבעי העמדה והערכה, דבהמה היכא שהקדישה לבדק הבית דין הוא דבהמה בעי העמדה והערכה ולא מטלטלין.

לפי זה בצמר שנתלש מעולה וכן שופר של עולה אין על זה דין דכל הראוי למזבח אין יוצא מידי מזבח שהרי הצמר והשופר אם פרשו לא יעלו וקדושתן למזבח הוי קדושת הגוף ויש עליהם דין דקדושת מזבח דהדין דבעי העמדה והערכה הוא משום שצריך להוציאן מידי מזבח ושופר וגיזת צמר דאין מוציאן מידי מזבח ואין עליהם חיוב להקריבם למזבח משו"ה לא בעו העמדה והערכה, אבל בקדשי בדק הבית דקדושת בהמה מצריך העמדה והערכה א"כ הצמר שהוקדש בקדושת הבהמה בעי העמדה והערכה.

ואולי יש לפרש זה בתוך כונת דברי התוס' שכתבו דצמר חשוב כבע"מ מעקרו וכן שופר של עונה וכו' כונתם כמו שכתבנו אכן זה קשה כיון דסובר הרמב"ם דאם נשתמש ובא חברו ונשתמש יש מועל אחר מועל בין בקדשי מזבח בין בקדשי בדק, הבית א"כ אמאי בשופר של עולה אם תקע יצא לחולין הא בכה"ג בנשתמש ובא חברו ונשתמש יש מועל אחר מועל.

והנראה לי דהנה בפ"ד דשקלים הלכה ב' איתא הנותן שקלו לחברו לשקול על ידו ושקלו על ידי עצמו אם נתרמה התרומה מעל השוקל שקנו מן ההקדש ונתרמה התרומה וקרבה הבהמה מעל וכו' והנה בירושלמי איתא אנן תנינן אם קרבה הבהמה ותני דבי רבי אם נתרמה התרומה מאן תנא אם נתרמה התרומה ר' שמעון היא דאמר ר' שמעון מיד הי' מקבל מעותיו והכהנים זריזין הן (ועיין שם שיש נוסח אחר) והנה הקרבן עדה משבש וגרים כנ"א דקאי על רישא דמתניתין וגריס אנן תנינן אם נתרמה התרומה ברישא אתנא דבי רבי תנו אף ברישא וקרבה בהמה ולא פליגי דברישא סמיך על סיפא דבעי דוקא קרבה הבהמה וגרים אר"א דלא כר"ש פירוש הא דבעינן דוקא קרבה הבהמה דלא כר"ש דסבירא לי' אפילו אם לא קרבה הבהמה אנא שקנו במעות אלו מעל, אכן הפני משה כתב דבסיפא ודאי בעינן דוקא קרבה הבהמה אבל ברישא לא בעינן קרבה הבהמה עיין שם מה שמחלק ומפרש דהא דתני דבי רבי אם נתרמה התרומה ג"כ מודה דבעינן קרבה מלמדנו בזה דכר"ש דהתוספתא היא דס"ל המביא חטאתו ואשמו מן ההקדש כיון שלקח מעל עיין שם בדבריו, ולדידי נראה לפי דבריהם דאפשר לפרש בדבי רבי דהאי אם נתרמה התרומה הכונה שבא להוציא רק דלא בעינן קרבה, א"כ אפשר לפרש דברי הירושלמי כפשוטן דקאי על סיפא דמתניתין דקתני השוקל שקלו מן ההקדש ונתרמה התרומה וקרבה הבהמה אכן תני דבי רבי אם נתרמה התרומה לאפוקי ממתניתין דקתני וקרבה הבהמה, וע"ז משני דהאי תנא דבי רבי הוא ר"ש דסבירא לי' דגזברין שקונין בהמות לצרכי קרבנות נותנין לו תיכף המעות דלא כת"ק דסבירא לי' דאין נותנין אלא כשיזרק הדם דלת"ק כל זמן שלא נזרק עוד לא יצאו המעות לחולין אכן ר"ש סבירא לי' דנותנין לו תיכף והמעות נעשו חולין ואף דגם ר"ש סבירא דיד הקדש על העליונה ואם יופסלו ישלם הוא רק בתורת אחריות.

והנה הרמב"ם כתב בפ"ו ממעילה הלכה י"א ז"ל המוציא מעות הקדש בצרכיו על דעת שהן חולין ואעפ"י שלא הוציאן בדברי חול מעל כיצד המביא חטאתו ואשמו ופסחו מן המקדש וכן מחוסר כפרה שהביא כפרתו מן ההקדש מעל וכולם אין מועלין עד שיזרק הדם לפיכך המביא מנחות ונסכים ולחמי תודה מן ההקדש אעפ"י שעבר עבירה לא מעל שאין כאן זריקת דם לכפר עליו נתן שקלו ממעות הקדש כשיתרמו התרומה ויקנו ממנה אפילו בהמה אחת ויזרק דמה מועל השוקל, ואח"כ בהלכה י"ג כתב הרמב"ם ז"ל המפריש שקלו וכו' נתנו לחברו לשקול על ידו הלך ושקלו לעצמו אם כבר נתרמה התרומה מעל השוקל שהתורם תורם על העתיד להגבות כמו שביארנו בשקלים וכאלו הגיע שקל זה ללשכה ולפיכך מעל עכ"ל הרמב"ם.

ומוכח בודאי מדברי הרמב"ם דבשלח שקלו ושקל השליח על ידי עצמו מעל אף שלא לקחו בהמה ולא הקריבוה וצריך ביאור מ"ש מדינא דשוקל שקלו ממעות הקדש דאין

מועלין אלא אם קנו בהמה ונזרק הדם, והנה החילוק שכתב הפני משה משום דאם המעות כבר הקדש אינו נשתנה מכמות שהיתה הילכך לא מעל עד שקרבה הבהמה לפי שההקדש אינו נשתנה מכמות שהי' עד שנעשה בו מעשה והלכך לא מעל עד שקרבה הבהמה, אבל ברייתא שהמעות של חברו וזה השוקלין על ידי עצמו אין זה אלא כמו הנהנה עכשיו מהמעות שהן ברשות הקדש לפי שכבר תרמו על ידי העתיד לגבות כדפרישית במתניתן והשוקל הזה כבר נפטר משקלו ולא ימשכנו אותו לפיכך מיד שנתן זה בשביל שקלו מעל עכ"ד הפני משה ולא הבנתי חילוקו דמשמע דכיון דהשקל הוא של חברו משו"ה מעל תיכף.

אכן לכאורה משמע להיפך דאם הוא של חברו לא מעל שהרי טעמא דבעינן דוקא דנתרמה התרומה משום דקודם שנתרמה התרומה הרי עוד להשוקל זכות בהשקל לפטור עצמו אף שהשקל הוא כבר קודש שהרי המפריש שקלו והוציאו בצרכיו מעל אעפ"כ אחר אם שקל על ידי עצמו לא מעל קודם שנתרמה התרומה.

הטעם דכיון דע"י מעינה יוצא לחולין כל זמן שהוא של הבעלים היינו מי ששקל אין מועל מעילה של אחר להוציא לחולין אבל לאחר שנתרמה התרומה שכבר יצא השוקל ידי חובתו ונעשה כאילו הגיע השקל ללשכה אז מועל א"כ אדרבה מה שהוא של אחר מועיל שלא ימעול ורק כשנתרמה התרומה אז הוא של הקדש וא"כ הי' להיות הדין כאלו שקל שקלו מהמקדש, וכיון דאם שקל שקלו מהמקדש לא מעל עד שיזרוק הדם אף שהועיל שלא ימשכנו אותו א"כ גם בשקל שקלו של חברו לאחר שנתרמה התרומה.

לא ימעול עד שיזרוק הדם. והתקלין חזתין מביא בשם הגר"א זצוק"ל ז"ל דלא תני ברישא (בהנותן שקלו לחברו לשקול על ידו ושקל על ידי עצמו) נמי קרבה הבהמה משום דברישא המעילה בדבר שאין בו פגם דמתחילה נמי כשנתן זה לשקול על ידו להוליקה לגזבר נתן לו והרי נתן לגזבר לכך מעל מיד אבל הכא דהמעילה בדבר שיש בו פגם דמתחילה נתקדש המעות לבדק הבית וזה נתן השקל להקרבה אינו מעל עד שיפגום כדתנן לה במס' מעילה כל דבר שיש בופגם לא מעל עד שיפגום שאין בהם פגם כיון שנהנה מעל עכ"ל הגאון החסיד נ"ע עכ"ל התקלין חזתין ולא ירדתי לסוף דעת מרן זצ"ל דאם כונת הגר"א זצ"ל לחלק דקדשי מזבח הוי דבר שאין בו פגם וקדשי בדק הבית הוי דבר שיש בו פגם כיון דעומדין לדמים, לכאורה גם בקדשי מזבח אם עומדים לדמים הוי דבר שיש בו פגם שהרי קי"ל הנהנה מן החטאת כשהיא חי' לא מעל עד שיפגם ומוקי בגמ' מעילה דף כ' דמיירי בבעלת מום דכיון דעומדת לדמים הוי דבר שיש בו פגם ואם נימא דשקל הוי דבר שאין בו פגם א"כ גם בקדשי בדק הבית הוי דבר שאין בו פגם ואם כונת הגר"א לחלק משום דשקל ממעות הקדש, בדק הבית הוי דבר שיש בו פגם בהמעילה שהרי יוצא מהקדש בהם למזבח, ובשוקל של חברו הוי אין בו פגם שהרי הוי מקדושת מזבח למזבח, זה תמוה אטו האי דינא דכל דבר שיש בו פגם ושאין בו פגם תלוי באופן עשית המעילה בהקדש אם מעל בהקדש באופן שאין בו פגם מחויב הא אם כן כשמעל ולא פגם הא עשה המעילה באופן שאין בו פגם לכאורה פשוט דזה הדין אין תלוי באופן עשית המעילה אלא בהדבר שמעל בו אם הדבר שמעל הוא דבר כזה שעומד לפגום אז לא מעל אלא אם פגם אבל אם עשה המעילה באופן שלא פגם אף

שנהנה פטור, ואם הוא דבר שאין עומד לפגום מעל אף שלא פגם כיון שנהנה, ועתה אם מטבע הוא דבר שיש בו פגם משום דעומד להוציאו הלא גם בקדשי מזבח, הוא דבר שיש בו פגם שהרי אפשר להוציאו ואף שלא לשם הקדש אפשר להוציאו ולפוגמו ואם מטבע אינינו דבר של פגם שאין עומד להוציאו אלא לצרכו, וזה לא הוי פגם א"כ אף בקדשי בדק הבית ימעול אם נהנה במה שלא ימשכנו אותו אף שלא קרבה הבהמה.

אכן לולא דברי קדשו של מרן הגר"א זצ"ל היתי אומר חילוק אחר דהנה זה חזינן מדברי קדשו שמה שהוציאו מהקדש להקדש לא הוי כמוציא לחולין ואין חייב על הוצאה מרשות הקדש כיון דמכניס לרשות הקדש וחייב רק על הנאה, אכן קדשי בדק הבית דין אחר להם דהנה הקצוה"ח בסימן כ"ח הקשה על הא דמתניתן בכריתות יש אוכל אכילה אחת וחייב עלי ארבעה חטאות ואשם אחד ר' מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב והקשה מאי הוסיף ר' מאיר שבת דהא במה שהוסיף חיסר אשם ובפרק כל שעה דף כ"ט תניא האוכל חמן של הקדש י"א מעל וי"א לא מעל מאן י"א ר' נחני' בן הקנה דחייבי כריתות פטור מן התשלומין, והקשה בתוס' אמאי פטור מקרבן מעילה משום דקי"ל בדרכה מיני' הא אמר בהמצניע המוציא אוכלין בכלי שגג בכלי והיזיד באוכלין חייב על האוכלין, ותרצו כיון דפטור מקרן וחומש פטור נמי מקרבן שאין אשם מעילות בא אלא כשיש קרן וחומש וא"ל א"כ אם היתה שבת שהוא חייבי מיתות בי"ד ודאי פטור מתשלומין דאפילו ר"מ לוקה ומשלם אית לי' מת ומשלם לית לי' כדאיתא בפרק אלו נערו וא"כ מאי מוסיף שבת כיון דמחוסר אידך והוא אשם, וכתב ע"ז הנתיבות ז"ל ואחר העיון לק"מ דהרי בלא"ה קשה דהא בפסחים שם מוכח דכל היכי דהא לאו בר דמים שהוא איסור הנאה אין בו חומש ואשם ונותר איסור הנאה כמו חמץ ולא בר דמים הוא אך בחילוק הוא מבואר דשם בפסחים דהוא קדושת דמים ומעילה דקרן וחומש הוא משום גזלת הקדש כמ"ש התוס' בכתובות דף ל' בד"ה זר שאכל תרומה משו"ה בעינן שיהי' בר דמים משא"כ הכא מיירו בקדושת הגוף דמעילה דידה לא תליא בדמים כלל, ולפי זה גם קושי' זו לא קמה דהא התוס' בכתובות דף ל' שם כתבו דתרומה חייב אף בקלב"מ דתשלומין דידי' משום כפרה הוא משא"כ בקרן וחומש של הקדש אינו משום כפרה רק משום שישלם גזלת הקדש ע"ש בתוס' וזה שייך בקדושת דמים אבל בקדושת הגוף אפילו במקום דלאו בר דמים ודאי דלאו משום גזלת הקדש הוא רק משום כפרה כמו בתרומה עכ"ל הנתיבות.

נמצא לפי דברי הנתיבות המעילה בקדשי בדק הבית הוא משום גזלת הקדש ונראה לי עוד דחייב המעילה בקדשי בדק הבית הוא משום שנתחייב תשלומין להקדש שהרי אמרינן בבא קמא דף כ"א נטל אבן או קורה של הקדש וכו' בנאה לתוך ביתו אינו חייב עד שידור תחתה שוה פרוטה, ויתב ר' אבהו קמי' דר' יוחנן וקאמר זאת אומרת הדר בחצר חברו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר, ושתק לי' איהו סבר מדשתק מודה לי' ולא היא אשגוחי לא אשגח בי' כדרכה דאמר רבה הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת דמי ע"כ, והנה מאי הוכיח שמואל מדחייב קרבן מעילה ש"מ הדר בחצר של חברו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר מאי ראי' הוא זו, בשכירות זה נהנה וזה לא חסר פטור אבל בהקדש כיון שנהנה מן ההקדש מעל, ע"כ דסבר שמואל דחייב מעילה בהקדש הוא משום שנתחייב בתשלומין והמעילה מפני התשלומין ואף דדחי הקדש שלא מדעת

כהדיוט מדעת דמי פירש הרשב"א ומתנה שיעלה לו שכר עכ"ל והיינו שהרי בחצר אם הוא משכיר הוי דבר דמזדיבין בדינרא שהרי מעלין שכר בעד שכירת חצר והתורה אמרה שדבר שמעלין שכר אם נהנה מן ההקדש נתחייב תשלומין להקדש ומפנה זה מחויב מעילה אבל דבר שאין מחויבין בעד זה שכר אף שנהנה לא יתחייב בקדשי בדק הבית אבל בקדשי מזבח שאין החיוב מטעם תשלומין אלא משום שנהנה א"כ אף דבר שאין מתחייבין בעד זה ממון אעפ"כ כיון דהמעילה מפני שנהנה יתחייב במעילה.

לפי זה ניחא אם שקל שקלו ממעות הקדש היינו מקדשי בדק הבית דמהו הנאתו הרי מצות לא להנות נתנו ומהו הנאתו רק מפני שלא ימשכנו אותו ועל הוצאתו השקל מקדושת בדק הבית למזבח הא לא הוי הוצאה א"כ אין מחויב על ההוצאה רק על שנהנה והנאתו הוא הוי רק מבריה ארי שאין מחויבין בעד זה תשלומין א"כ בקדשי בדק הבית לא מעל ורק אם קנו בהמה ויצא השקל לחולין ונזרק הדם שיש כפרה אז נהנה חיוב שמחויב בעדה תשלומין, אבל מקודם שנזרק הדם הוי רק מבריה ארי שבעד זה אין מתחייבין היכי דאין מחויב בעד הוצאת הממון דהוי מבריה ארי ולית ליה פסידא (ועיין בתוס' ב"ק נ"ח ד"ה א"נ) אבל בנתנו לחברו לשקול על ידו ושקל על ידי עצמו דהוי קדושת מזבח וקדושת מזבח אין הדין של חיוב המעילה משום חיוב התשלומין דקדושת מזבח אין לה דין דמים וכדאמרינן דהקדישה למזבח לא הוי מכר משום דמעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דראובן.

והחיוב משום נהנה אם לקח השקל שהי' שייך ללשכה שהרי אחר שנתרמה התרומה השקל הוא של לשכה ואין לחברו זכות כיון שנהנה תיכף בזה שלא ימשכנו אותו הוא מחויב במעילה דקדשי מזבח החיוב משום שנהנה ואף דגבי מודר הנאה מותר הנאה של פרעון חוב היינו דוקא הנאה הבאה מעצמו שהוא משלם החוב בעד חברו והנאה דהברחה ממילא אתיא, אבל אם הוא נוטל כדי להבריה ארי כיון שנהנה מעל בקדשי מזבח דהחיוב בעד הנאה, משא"כ בקדשי בדק הבית אין מחויב במעילה אלא אם נתחייב בתשלומין ותשלומין בעד הנאת הברחה ארי אין מתחייבין.

ולפי זה מיושב הקושי אמאי בשופר של עולה אם תקע יצא לחולין הא הוי כלי תשמיש ובזה יש מועל אחר מועל אכן לדברינו הא דקדושת הגוף אין יוצא לחולין הוא דוקא אם ראוי להקריב הגוף למזבח אבל אם אין הגוף ראוי למזבח אז יוצא אל ידי מעילה וכיון דהיכא דהקדושה למזבח שאין המעילה משום התשלומין אלא דאמרה התורה דהמעילה משום חילול הקדושה ונהנה ממנה א"כ הדבר יוצא ע"י המעילה כיון שנהנה מן הדבר, דדוקא בקדשי בדק הבית דהחיוב משום התשלומין כיון דנתחייב תשלומין בעד השתמשות אין יוצא כל הדבר לחולין, אבל בקדשי מזבח דאין החיוב מטעם תשלומי ההשתמשות אלא בעד הנאה שנהנה מקדשי ה' יוצא הדבר לחולין היכא דאין ראוי גוף הדבר למזבח, משו"ה בשופר של עולה דהוי קדשי מזבח יוצא הדבר לחולין אם תקע בו אף בפעם אחד ובכה"ג אין מועיל אחר מועיל.

ועפ"ז מיושב קושינו שהקשינו על דברי מרן הכ"מ שמפרש הא דאמר הרמב"ם דיראה לו דכלי שרת ג"כ יש בהו מועל אחר מועל ולכאורה משנה מפורשת היא ופלוגתא דרבנן ור' נחמי' וכיון דסתם מתניתן כר' נחמי' ממילא הלכה כסתם מתניתן

ומאי שייך לומר יראה לי וכתב הכ"מ דחידש הרמב"ם היכא שנתנה לחברו וחברו לחברו שגם בזה יש מועל אחר בועל והקשינו לפי זה דפלוגתא דת"ק ור' נחמי' הוא בנשתמש ובא חברו ונשתמש מאי טעמא דת"ק הא לדברי הרמב"ם אף בדבר שאין בו קדושת הגוף כמו בקרדום בקע ובא חברו ובקע כולם מעלו וכדאיתא בתוספתא, אכן לדברינו הא קדושת כלי שרת אין גוף הדבר למזבח אלא תשמיש המזבח סבירא לי' לת"ק דאין זה כקדושת הגוף ויצא לחולין ע"י מעילה אכן לזה יש דין קדושת מזבח דאין המעילה משום תשלומין אלא משום נהנה מקדשי מזבח משו"ה סבירא לת"ק דאין בזה מועל אחר מועל אלא תיכף כשנשתמש יוצא לחולין ואין מועל אחר מועל ולא דמי לקרדום שבקע ובא חברו ובקע דהתם בקדשי בדק הבית יש חיוב ההשתמשות תשלומין, וכיון שיש חיוב בעד התשלומין אין יוצא כל הדבר לחולין לפי זה אפשר לפרש הא דאמר ר' נחמי' דאף בכלי שרת יש מועל אחר מועל ופירש בגמ' משום קל וחומר אם אחרים מביא לקדושה הוא עצמו לא כל שכן אפשר לפרש דאין הכונה דכלי שרת יש להם קדושת הגוף דגם ר' נחמי' מודה דכלי שרת כיון דאין גופן למזבח יוצאים מקדושתן ע"י פדיון רק אף דבכל קדשי מזבח אין חיוב תשלומין בעד השתמשות אבל בכלי שרת כיון דאמרה התורה שהשתמשות בכלי שרת מביא לידי קדושה א"כ בכלי שרת יש לחיוב מעילה בעד ההשתמשות לא דוקא בעד הנאה וא"כ אף דבכל קדשי מזבח אין חיוב תשלומין בעד השתמשות משו"ה אם נהנה יוצא כל הדבר לחולין בכלי שרת יש חיוב בעד השתמשות משו"ה אם שתה בכוס זהב כלי שרת ובא חברו ושתה יש מועל אחר מועל אבל בנתנה לחנורו דשם בקדשי בדק הבית ג"כ יצא כל הדבר לחולין גם בכלי שרת יוצא כל הדבר לחולין וכן מצאתי מפורש בשיטה מקובצת שם דמפרש דגם ר' נחמי' מודה דיוצא כלי שרת ע"י פדיון ומק"ו ילפינן דבכלי שרת יש מועל אחר מועל וע"כ כונתו כמו שביארנו לפי זה מיושבים דברי הכ"מ דהא דאמר הרמב"ם שיראה לו שיש מועל אחר מועל בכלי שרת קמ"ל הרמב"ם דלא נימא דדוקא בנשתמש ובא חברו ונשתמש וא"כ יהי' הפירוש דק"ו דר' נחמי' בא רק להשמיענו דבכלי שרת אף שהמה קדשי מזבח יש חיוב מעילה בעד התשמיש, וא"כ בנתנו לחברו לא יהי' מועל אחר מועל קמ"ל הרמב"ם דאינו כן דר' נחמי' יליף מק"ו כיון דמביאין הכלי שרש קדושת הגוף לאחרים ק"ו שהן עצמן יש להם דין כאלו הם עצמם למזבח ואין יוצאין לחולין ע"י מעילה וע"כ אף בנתנן לחברו וחברו לחברו ג"כ יש מועל אחר מועל דכלי שרת אין יוצאין מקדושתן ע"י פדיון.

ולפי זה אפשר לפרש דהרמב"ם מפרש כן למתניתן דהנה לכאורה קשה איך אמר הרמב"ם יראה לי שדין המנחות והעופות והנסכים וכלי שרת כדין הבהמה שכולן קדושת הגוף הן והא במתניתן איתא אין מועל אחד מועל אלא בהמה וכלי שרת ואיך הוסיף הרמב"ם גם אלו ובשלמא אם הי' מפרש הרמב"ם דמתניתן איירי בקדשי בדק הבית אפשר לומר דהרמב"ם סבירא לי' דדוקא בקדשי דמים אין מועל אחר מועל אלא בבהמה (טמאה) וכלי תשמיש, אבל היכא דקדוש קדושת הגוף יש כל הנך מנחות עופות ונסכים וכלי שרת שיש בהן מועל אחר מועל, אבל הא מוכח מהא דקאמר מתניתן ר' נחמי' דמתניתן מיירי בכלי שרת ממש וכן מוכח מקדושין דף כ"ד דמתניתן מיירי בקדושת הגוף והטעם דאין מועל אחר מועל משום דקדושת הגוף אין יוצא לחולין וא"כ

הרי מתניתן מפקא כל הנך דאינן בהמה וכלי שרת מכלל שיש מועל אחר מועל, לכן נראה לי דהרמב"ם הי' קשה לו התוספתא, וכן קשה אי מיירי מתניתן דוקא בקדשי קדושת הגוף אמאי תני דיש מועל אחר מועל ברכב ונשתמש ובא חברו ורכב ונשתמש הי' למתני יותר רבותא דאף אם נתן לחברו וחברו לחברו ג"כ יש מועל אחר מועל בקדושת הגוף לכן מפרש דפירוש כך המשנה כללה קדושת הגוף וקדושת דמים ביחד ואמרה המשנה דאין מועל אחר מועל במוקדשין, היינו הן בקדשי מזבח והן בקדשי בדק הבית אלא בהמה וכלי שרת היינו בהמה וכלי שרת דמזבח, וכלי שרת (תשמיש) דבדק הבית בשניהם יש מועל אחר מועל ברכב ונשתמש דאם נתנה לחברו.

הא בקדשי בדק הבית אין מועל אחר מועל ואם אין בהמה וכלי שרת. כמו אורז וכדומה דאין ראוי למזבח הא בקדשי בדק הבית אין מועל אחר מועל וא"כ שפיר אמר דמתניתן ר' נחמיה דאילו לרבנן הא בכלי שרת דמזבח אין בהם מועל אחר מועל אף בנשתמש ובא חברו ונשתמש, דת"ק אות לי' דאף בנשתמש בקדשי מזבח כיון דאין המעילה משום תשלומין יצא לחולין ומתניתן ע"כ מיירי אף בקדשי מזבח שהרי קתני תלש מן החטאת, ולפי זה שפיר אמר הרמב"ם דהמנחות והעופות והנסכים יש בהן מועל אחר מועל והא דקתני במתניתן דאין מועל אחר מועל אלא בבהמה וכלי שרת משום דמתניתן כולל קדושת מזבח וקדושת דמים ביחד ואמרה המשנה דבהנך הוא דיש מועל אחר מועל בין בקדושת מזבח בין בקדושת בדק הבית ודוקא ברכב ונשתמש אבל מה שאינן בהמה וכלי שרת ואם לא הי' השתמשות רק נתנה יש שאין בהן מועל אחר מועל.

סימן כ"ג סוגיא דאין מועל אחר מועל וכ"ו. מעילה דף י"ט אין מועל אלא בהמה וכלי שרת בלבד וכו' רבי אומר כל דבר שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל בגמ' רבי אומר וכו' היינו ת"ק וכו' רב פפא אמר קדשי מזבח תמימין נעשו בעלי מומין ועבר ושחטן איכא ביניהו והתניא קדשי מזבח תמימין נעשו בעלי מומין ועבד ושחטן רבי אומר יקברו וחכ"א יפדו, והנה רש"י פירש דגם במתניתן מיירי בשחט בע"מ עד שלא נפדו דרבי סבר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה וכיון שכבר לא אפשר בהעמדה והערכה דהא מתו הלכך יקברו הלכך יש בהן מועל אחר מועל ורבנן סברי דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה א"כ אפשר לפדותן אף אם מתו משו"ה אין בהם מועל אחר מועל אך בתוס' מפרשי דמתניתן מיירי שלא שחטן אלא דרבי לטעמי' דס"ל קדשי מזבח היו בכלל העמדה הערכה דמשו"ה אם עבר ושחטן יקברו א"כ אלימא קדושתיהו ואף מחיים יש בהם מועל אחר מועל.

והנה בין לפירוש רש"י בין לפירוש התוס' אליבא דידן דס"ל קדשי מזבח בעי העמדה והערכה, וכמו שכתב הרמב"ם בפ"א מהלכות מזבח הלכה י"א ובפ"ה מהלכות ערכין הלכה ח' וא"כ הלא בזה הלכה כרבי ולא כחכמים וא"כ קשה על הרמב"ם בפירוש המשניות שכתב דאין הלכה כרבי דהא כיון דתליא בדין אי בעי העמדה והערכה, הי' לו לפסוק כרבי, ביחוד קשה על רבינו הכ"מ שעל דברי הרמב"ם שכתב בפ"ו ממעילה שכתב בהלכה ו' ז"ל בהמת קדשי הקדשים שנפל בה מום הואיל והיא עומדת לפדיון הרי הוא כקדשי בדק הבית שהיא קדושת דמים ואם נתנה לחבירו וחבירו לחברו הראשון בלבד מעל.

וכתב ע"ז הכ"מ ז"ל בספ"ה דמעילה דף כ' פלוגתא דתנאי בברייתא ופסק כחכמים עכ"ל הכ"מ, וזה תמוה כיון דבגמ' פלוגתיהו בדין אי קדשי מזבח בעי העמדה והערכה הא בזה פסק הרמב"ם דבעי העמדה והערכה. ובשלמא על הרמב"ם לא קשה דאפשר דהכא מפרש כפי' רש"י דפלוגתיהו גם במתניתן לאחר מיתה בזה ס"ל דיש מועל אחר מועל משום דלאחר מיתה אין בה פדיון כיון דבעי העמדה והערכה אבל מחיים דאפשר לעשות העמדה והערכה גם רבי מודה דאין מועל אחר מועל והרמב"ם פסק כרבי ביד חזקה ולא כרבנן דלדידהו אף לאחר מיתה יש מועל אחר מועל דבעי העמדה והערכה ואף דלפי זה יהי' חמור לאחר מיתה מחיים דמחיים אין מועל אחר מועל ולאחר מיתה יש מועל אחר מועל לא קשה שהרי איתא במתניתן הנהנה מן החטאת כשהיא חי' לא מעל עד שיפגום (ומוקי לה בגמ' בבעלת מום) כשהוא מתה כיון שנהנה מעלי אבל הכ"מ דפירש דפסק כחכמים הרי דמפרש כפירוש התוס' דמתניתן מיירי כשהיא חי' ותלו בגמ' דתליא אם מעי העמדה והערכה ואיך פסק דבק"מ אין בה מועל אחר מועל.

והנראה לי דהנה התוס' בב"ק דף ע"ו ד"ה שחיטה הקשו אמאי חשיב שחיטה (של קדשים בחוץ) שחיטה שאינה ראוי הא יכול לפדות בשעת פרכוס דבר העמדה והערכה היא, כדאמרינן בפ"ב דחולין ואין לך מום יותר גדול משחיטה ואין סברא לומר דלפי שנפסל שוב אין לו פדיון דבשלמא פסול שהוא בשרפה כגון פגול אין לו פדי' משום דמצוה לשרפו אבל שחיטת חוץ אינה בשרפה אלא בקבורה ותרצו בתוס' דלא אמרינן מפרכסת היא כחי' היכא דשחט שנים, אלא בישראל בטמאה ועכו"ם בטהורה אבל לא ישראל בטהורה היכא ששחט שנים.

אלא דהקשו בתוס' למאן דס"ל קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה אמאי לא הוי שחיטה ראוי' ותרצו דמום שהוא מחיים חשוב מום לפדות על ידו אבל מום דלאחר מיתה לא עכ"ד התוס' והנה תירוצא בתרא דתרץ דטעם משום דמום דלאחר מיתה לא חשוב לפדות על ידו היינו דוקא למאן דס"ל דשחט ישראל שנים בטהורה אינה כחי' אף כמפרכסת, אבל אם נימא דאף אם שחט שנים בטהורה בשעה שהוא מפרכסת היא כחי' א"כ הא הוי מום דמחיים שהרי היא עודנה חי' ותשאר קושית התוס' אמאי חשוב שחיטה שאינה ראוי' הא אפשר לפדותה בשעה שהיא מפרכסת, וא"כ אליבא דהרמב"ם שכתב בפ"ה מהלכות ערכין הלכה י"ג שאם שחט שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת הרי היא בכלל והעמיד והעריך והרמב"ם שם קאי בין בטמאה בין בטהורה א"כ לדידי' יקשה אמאי שוחט קדשים בחוץ הוי שחיטה שאינה ראוי' הא אפשר לפדותה בשעה שהוא מפרכסת.

והנראה לי דהנה בגמ' קדושין דף נ"ז איתא מנא הני מילי אמר ר' יוחנן משום ר' מאיר אמרה תורה שחוט לי בשלי ושליך בשלך מה שלו בשלך אסור אף שלך בשלי אסור, אי מה שלי בשלך ענוש כרת אף שלך בשלי ענוש כרת אמר קרא ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' על קרבן ענוש כרת על חולין שנשחטו בעזרה אין ענוש כרת איכא למיפרך מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת אלא אמר אביי וכו' לפי שנאמר כי ירחק עמך המקום וזבחת ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום ע"כ, והנה בחידושנו על סוגיא דעולת העוף שעשעה למטה ביארנו לתרץ קושית הלח"מ שהקשה

מאי אמרינן או קרא דאותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא דילפינן מקרא דכי ירחק ממך המקום וזבחת דבקירוב מקום אי אתה אוכל א"כ מקרא דאותו דילפינן דכל איסורי אכילה אסורין גם בהנאה, גם חולין שנשחטו בעזרה בכלל ותרצנו דמקראי דכי ירחק ממך המקום וזבחת ילפינן דאם נשחט בקירוב מקום אין הזביחה מתרת לאכילה.

נמצא דחולין שנשחטו בעזרה אמרה התורה שאין השחיטה מתרת, וחסר ע"ז זביחה להיתר וכאן דהוי האיסור בחולין שנשחטו בעזרה משום מחוסר זביחה, א"כ כמו בטרפה ונבלה מותר בהנאה דגלי קרא דחסרון זביחה אין אוסר בהנאה, א"כ גם תולין שנשחטו בעזרה הוו כמו נבלה וטרפה, ומשו"ה שחיטת עכו"ם אף שאסורא מטעם קרא דזבחת אעפ"כ אין אסור בהנאה ורק אם כל איסורין שבתורה ילפינן מקרא אחר, אז ילפינן קרא דאותו דקאי על בשר שיצא חוץ למחיצתו דאסור בהנאה היינו שנשחט חולין בעזרה.

והנה כשרצה לילף שלך בשלי משלי בשלך דחה מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת, אבל עתה דאיסור אכילה חולין שנשחטו בעזרה ילפינן מקרא דכי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת דאם נשחט בקירוב מקום אין השחיטה מתיר את החולין שנשחטו בעזרה, א"כ עתה יכול למילף מה שלך בשלי אין השחיטה מתיר את הבשר לאכילה ה"נ שלי בשלך היינו קדשים שנשחטו בחוץ אין השחיטה מתרת את הבשר לאכילה דשחיטת חולין מתרת בחוץ ושחיטת קדשים בפנים, אבל איפכא אסור וא"כ קדשים שנשחטו בחוץ אסורין מטעם דלא התירה השחיטה והכא הא אדרבה ק"ו הכא מה שלך בשלו שאין ענוש כרת אסור, שלי בשלך שענוש כרת לא שכן, לפי זה מיושב קושית התוס' אמאי בשחט קדשים בחוץ הוי שחיטה שאינה ראי' הוא אפשר לפדות, נהי דעתה אפשר לפדות אבל הא כבר אין השחיטה התירה את הבשר, והוי אסורין באכילה כדין חולין בעזרה ה"נ קדשים בחוץ דנשחטו שלא במקומן אסורין באכילה וא"כ שוב אין ראויין לפד' דהא און פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, משו"ה הוי שחיטה שאינה ראו', עוד אפשר לומר דהא דאיתא בזבחים דף קו' על פני השדה לומר לך הזובח בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב על פני השדה הכונה, כאלו הקרוב לעכו"ם וכן משמע קצת בר"ח ע"ז נ"א שכתב כאלו הקרוב לשדה וא"כ אשמיעינן קרא דכמו דזובח לעכו"ם נאסר, כן זובח קדשים בחוץ נאסר, וא"כ אסרה תורה קדשים שנוזחו בחוץ, עכ"פ זביחת קדשים בחוץ אוסרת וא"כ אפשר לומר דפליגי רבי ורבנן השוחט בע"מ שלא נפדו בחוץ כרת בודאי לא מחייב שהרי אין ראוי לבוא אל פתח אהל מועד, אבל אם נאסר משום זביחת קדשים בחוץ או לא נאסר משום קדשים כיון דכבר בע"מ עומד לפד' וכבר אינינו קדשים ואם נימא קדשי מזבח לא בעי העמדה והערכה, יהי' מחלוקתם אף אם כבר מתו אחר השחיטה ואם נימא דבעי העמדה והערכה יהי' מחלוקתם אם יש לפדותם כל זמן שהם חיים עודנה ומפרכסין רבי סבר כיון דלא נפדו עודנה הם עודנה קדשי מזבח ומקרי עוד קדשי ה' ואם שחטן בחוץ הוי שלי בשלך ולא התירה הזביחה משו"ה יקברו או דמקרי שזבח קדשי ה' על פני השדה משו"ה יקברו אכן חכמים סברו כיון שנפל בהבהמה מום ואין ראוי' למזבח נסתלק מהם קדושת הגוף וכבר לא מקרי שלי שאינם עולים לגבוה משו"ה אם עבר ושחט יפדו, למאן דבעי העמדה והערכה כל

זמן שהם חיים היינו כל זמן שמפרכסין, למאן דלא בעי העמדה והערכה אף אם מתו יפדו.

ומשו"ה לרבי יש בקדשי מזבח תמים ונעשה בע"מ מועל אחר מועל מחיים, שהרי לרבי עודנה קדושת הגוף הכא כל זמן שלא נפדה, ובקדושת הגוף יש מועל אחר מועל ואף דע"י העמדה והערכה יכולין לפדותו אבל כל זמן שלא עשו העמדה והערכה אין יוצא מקדושתו משו"ה יש בה מועל אחר מועל ורבנן לטעמיהו דאם שחטן אפשר לפדותן כל זמן שמפרכסין הרי דאף קודם פדי' אינם קדושת הגוף ולא מקרי שלו בשלך משו"ה אין בהם מועל אחר מועל מחיים והרמב"ם בפירוש המשנה מוכח דס"ל ג"כ דפלוגתן במתניתן היכא דלא שחטן ז"ל הרמב"ם בפירוש המשנה ומה שיש בין תנא קמא ורבי הוא קדשי מזבח שנפל בהם מום רבי אומר אם עבר ושחטן יקרבו ואין להם פדיון ולפיכך יש בהם מועל אחר מועל ר"ל בבעלי מומים אלא כיון שנהנה ופגם מעל כמו שהקדמנו בפרק הזה והנהגה באותו הבהמה אחריו מעל (ותיבת לא הוא ט"ס) ואין הלכה כרבי עכ"ל הרמב"ם והנה תיבות ר"ל בבעלי מומים שכתב הרמב"ם אין להם ביאור דהא מיירי בקדשי מזבח שנפל בהם מום, אלא דכונת הרמב"ם להוציא ממה שאמר מקודם דאמר רבי אם עבר ושחטן דלא תומא דגם במתניתן מיירי בעבר ושחטן ע"ז אמר ר"ל בבעלי מומין שלא שחטן דכיון דרבי סובר דאם עבר ושחטן אין להם פדיון אפילו בהעמדה והערכה כל זמן שמפרכסין משום דשחיטתן אוסרתן א"כ בקדושתיהו קיימא ואין להם פדיון אפילו ע"י מעילה משו"ה יש בהם מועל אחר מועל, ובזה אין הלכה כרבי דכיון דאם עבר ושחטן יש להם פדיון כל זמן שמפרכסין, וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ה מהלכות ערכין דאם שחטן כל זמן שהן מפרכסין יש להם פדיון והיינו כחכמים דכבר עבר קדושת הגוף מהם, משו"ה אין מועל אחר מועל, ומשו"ה כתב הכ"מ דהרמב"ם פסק כחכמים.

סימן כ"ד סוגיא אם עלו מהו שירדו. מעילה ב' איבעא להו אי עלו (קדשי קדשים ששחטן בדרום) מהו שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא תיבעי לך דכו"ע לא פליגו דאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש וכתב ברש"י וכן בתוס' היינו אליבא דר' יהודה דאמר אם נשחטה בלילה אם עלו ירדו מכש"כ היכא ששינה את המקום דאם עלו ירדו והנה הרמב"ם כתב בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ז' ז"ל אי קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל בדרום אעפ"י שכל אלו פסולים אם עלו לראש המזבח לא ירדו וכבר תמה הכ"מ כיון דהרמב"ם פסק כר' יהודה לגבי לן דמה ונשפך דמה ונשחטה בלילה דאם עלו ירדו א"כ איך פסק בקדשי קדשים ששחטם בדרום לא ירדו הא בגמ' קאמר דאליבא דר' יהודה כו"ע מודו דאם עלו ירדו.

והנראה לי דהנה התוס' במס' נדה דף מ' הקשו כיון דלר' יהודה יש רק שלשה מיעוטים מנא לי' להוציא נשחטה בדרום עוד הקשו כמו דאמרינן כיון שיש לו הכשר בשארי דברים מקרי פסולו בקודש א"כ אמאי אית לי' לרבה אליבא דר"ש דירדו אכן לכאורה גם אליבא דר' יהודה יש להקשות כיון דאית לי' לר' יהודה דלן בדם אפילו בקדשי קדשים לא ירדו משום דלן כשר בבשר קדשים קלים, א"כ הרי שחיטת דרום כשר לכתחילה בקדשים קלים אמאי לר' יהודה ירדו בקדשי קדשים.

לכן נראה לי דהנה יש להסתפק הנה בהמה הא תיכף משקדשה חל עלי' קדושת הגוף א"כ הא דבעינן שישחטו לשמה אם זה הוא רק דין שלא ישנו היינו שלא יפסלו במחשבת שלא לשמה אבל אין השחיטה מוספת קדושה או דהשחיטה מוספת קדושת הקרבן על הבהמה דמתחילה הי' רק קדושת פה על הבהמה לעולה או לחטאת ועתה ע"י השחיטה לשמה הוא מקדשה קדושת השחיטה לאותה קרבן ואם חישוב שלא לשמה חסר טל הקרבן קדושת השחיטה לאותו הקרבן והא דאם שחט סתמא כשר משום דהעבודה בעצמה אם אין מחשבתו מחלל העבודה מקדשה ונראה לי דבודאי השחיטה מקדשה את הבהמה קדושת הקרבן דהא בזבחים בריש המס' פריך מ"ש זבחים דבסתמא כשר וגט סתמא פסול ואם נימא דבקדשים אין צריך יותר לקדש רק אם חישוב שלא לשמה הוא פסול אבל בסתמא ממילא כשר דאין חסר קדושה א"כ היכי מדמו כלל הא בגט צריך שיעשה את הספר כריתות לה ובקדשים הא אין לעשות לחטאת לעולה שכבר היא עשויה ועכצ"ל דגם בקדשים בעינן שהשחיטה יקדשו לשם אותה קרבן משו"ה פריך מ"ש זבחים מגט ומשני זבחים בסתמא לשמה קאי א"כ עבודה מקדשה לקדושת הקרבן אבל גט דלא קאי סתמאלשמה וצריך שע"י הכתובה יהי' הספר כריתות לשם האיש והאשה משו"ה צריך מחשבה בפירוש וסתמא בגט פסול וכן מוכח דהשחיטה מוספת קדושה כדאיתא בסוטה דף י"ד ז"ל הגמ' מידי דהוי אדם דם אע"ג דקדישתה סכין בצואר הבהמה הדר מקדיש להו הרי דהשחיטה מוספת קדושה וכן הוא בגמ' מנחות דף ט"ז ז"ל הגמ' מי סברת דם בצואר בהמה קדוש דם סכין מקדש והבא לקדש כבא להתיר ומשו"ה הדין דאם נשחטה התודה חוץ לזמנה או חוץ למקומה קידש הלחם משום דאף שנשחטה בפסול עכ"פ הוקדשה התודה להיות עלי' קדושת תודה ע"י השחיטה אבל אם נשחטה התודה שלא לשמה לא קידש הלחם אף דבתודה שלא לשמה כשרה התודה אלא שלא עלתה לבעלים ובשחט חוץ לזמנה הא התודה פסולה אכן לפי דברינו ניחא דהא בשחטה לשמה במחשבת חוץ לזמנה או חוץ למקומה הוקדשה התודה לקדושת תודה אף שיש עלי' פסול משו"ה מקדשת הלחם אבל בשחטה שלא לשמה דלא הוקדשה התודה לקדושת תודה משו"ה אינה מקדשת הלחם.

והנה חזינן מהאי דינא דאם שחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו שמקדש הלחם חזינן דאף שחיטה פסולה אם אך היא לשמה מקדשה קדושת הקרבן אכן מהאי דינא אם נשחטה שחיטה פסולה אם מקדשת קדושת הקרבן יש פלוגתא במנחות ע"ח דאיתא במתניתין שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם שחטה ונמצאת בע"מ ר' אליעזר אומר קודש וחכמים אומרים לא קידש וקאמר בגמ' מתניתין מני ר' מאיר היא דתניא כו' שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם שחטה ונמצאת טרפה לא קדש הלחם שחטה ונמצאת בעלת מום ר"א אומר קדוש ור' אומר אינו קדוש דברי ר' מ"מ אמר ר' יהודה לא נחלקו ר"א ור' יהושע על ששחטה ונמצאת טרפה שלא קידש ועל חוץ לזמנו שקידש ועל מה נחלקו על חוץ למקומו שר' אליעזר אומר קידש ור' יהושע אומר לא קידש כו' התחיל ר' אליעזר לדון דנין פסול מחשבה מפסול מחשבה (חוץ למקומו מחוץ לזמנו) ואין דנין פסול מחשבה מפסול הגוף (היינו מבעל מום) התחיל ר' יהושע לדון דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת ולא יוכיח חוץ לזמנו שפסול שיש בו כרת ושתיק ר' אליעזר ע"כ ולכאורה מאי קאמר דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת ולא

יוכיח חוץ לזמנו שיש בו כרת אדרבה כיון שהוא יותר פסול שחייבו כרת יותר יש סברא לומר שלא יקדש הלחם וצריך לומר דהכונה הואיל ומרצה לפגולו דכיון דאמרה התורה שחייבין עליו כרת א"כ אחשבה רחמנא שקדושה וכן מצאתי ברש"י כתוב בתחלת הדף ז"ל חוץ לזמנו פשיטא הן דקידש הואיל ומרצה לפגולו עכ"ל רש"י והכונה כיון דמרצה לפגולו ומחייב כרת א"כ השחיטה מקדשת רק שעושה פסול אבל בחוץ למקומו דלא מצינו שאמרה התורה שחייב כרת ואמרינן כיון דשחיטה פסולה היא א"כ אין מקדשה כלל נמצא דבהאי דינה אי שחיטה פסולה מקדשת הקרבן קדושת השחיטה היכא דלא מצינו שגלתה התורה פליגי בזה ר"מ ור' יהודה לר"מ שחיטה פסולה מקדשת הקרבן ולר' יהודה אין מקדש קדושת הקרבן אליבא דר' יהושע ור' יהודה סובר דשתיק ר' אליעזר לר' יהושע והודה דשחיטה פסולה אין מקדשת הקרבן והנה הא דאמרינן לן בדם כשר משום דלן כשר באברים ולן באברים משום דבבשר קדיש היינו דוקא היכא דהקרבן נתקדש בקדושתו אז אמרינן כל שפסולו בקודש המזבח מקבלו אבל אם לא נתקדש קדושת הקרבן איננו עוד ראוי למזבח ואין המזבח מקבלו מעתה לא קשה מה שהקשינו אמאי אמר בגמ' אליבא דר' יהודה כו"ע לא פליגי באם שחט קדשי קדשים בדרום שירדו אמאי לא נימא הא דרום כשר בקדשים קלים וכמו דאמרינן לן בדם בקדשי קדשים אם עלו לא ירדו משום דיש הכשר בבשר קדשים קלים אכן לדברינן ר' יהודה לטעמי' הא סבר דשחיטה פסולה אין מקדשה א"כ לא שייך כלל לומר שכן כשר דדוקא גם לן בדם שהשחיטה היתה כדין ונתקדש קדושת הקרבן אז אמרינן שכן כשר הבשר בקדשים קלים בלן שהפסול הזה הקודש מקבלו אבל היכא דחסר עודנה קדושת הקרבן והוי רק קדושת פה בזה אמרינן שאם עלו ירדו.

שוב ראיתי שכן מפורש בגמ' דהאי דינא עלו ירדו או לא תלוי בזה אם מקדש קדושת הלחם שהרי איתא שם במנחות איתמר חטאת ששחטה חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד חוץ למקומה רבה אמר תרד (כן גרסה השיטה מקובצת) רבא אמר לא תרד רבה כר' יהושע ורבא כר' אליעזר והדר בי' רבא לגבי דרבה מדהדר בי' ר"א לגבי ר' יהושע עכ"ל הגמ' ולכאורה מאי ענין דין דאם עלתה תרד לגבי דין מחלוקת ר"א ור' יהושע אם קידש הלחם אכן לדברינן כיון דהדר בי' ר"א א"כ ס"ל דשחיטה פסולה אין מקדש הלחם ואין מקדש את הקרבן לקדושתו משו"ה אם עלה ירד דזה מקרי שאין פסולי בקודש שלא נתקדשו קדושת הקרבן והא דלא פליגי ר' יהודה במתניתן בזבחים דף פ"ד על נשחט חוץ למקומו ופליגי רק על נשחט בלילה ונשפך דמה ויצא דמה חוץ לקלעים משום דדין זה בנשחט חוץ למקומו תלוי בפלוגתה דר"א ור' יהושע וקודם שחזר בו ר"א בנשחט חוץ למקומו מקדש הלחם אליבא דר"י והא דיליף ר' יהודה לימוד לנשחטה בלילה סבירא לר"י אליבא דר' יהושע דמזה ילפינן לכל שחיטות פסולות דאין מקדשין קדושת הקרבן רק בשחיטת חוץ לזמנו הואיל ומרצה לפגולו ובזה יש לישב קושית התוספת בד"ה והדר ז"ל תימא התנן בהדיא בפרק המזבח מקדש ואלו אם עלו לא ירדו הלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ואפילו למקומו ואפילו לר' יהושע גופי' דהכי משמע בריש מעילה דלא ירדו דקתני כלל אמר ר' יהושע כל שלא הי' שעת היתר מועלין בה שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ומפרש בגמ' הואיל ומרצה אכן לדברינן לא קשה דסתם מתניתן הא סברה כר' מאיר דר"א ור' יהושע סברי בחוץ

למקומו דמקדש הלחם דהכא רבה ורבא קאי אליבא דר' יהודה דכל שחיטה פסולה אין מקדש הלחם.

והא דאמר עוד בגמ' ואיכא דאמרי אע"ג דהדר בי' לגבי דר' יהושע רבה לגבי דרבא לא הדר בי' התם הוא דקאמר לי' נדיננו משלא לשמו אבל הכא אי דיינת לי' משלא לשמו אם עלתה לא תרד אפשר דתרויהו לישנא פליגי בחטאת ששחטה שלא לשמה כיון דגבי חטאת היא שחיטה פסולה אי מקדשה קדושת הקרבן דללשון ראשון אף חטאת ששחטה שלא לשמה אין מקדש קדושת הקרבן משו"ה אם עלתה תרד אליבא דר' יהודה דמנחות ולישנא בתרא סבר דכיון דאם שוחט שלא לשמו הוא מקדש קדושת הקרבן ששחטו לאותו קרבן וכדמצינן בזבחים ס"ז עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת נעשית חטאת א"כ חטאת ששחטו לשם שלמים חל על הבהמה קדושת הקרבן הזה ומשום קדושת הקרבן ששחטו לשמו אם עלה לא ירד.

ולפי זה סובר הרמב"ם הא דאמר בגמ' מעילה אליבא דר' יהודה כו"ע לא פליגי אין הכונה אליבא דר' יהודה דאמר דאם נשפך דמה או נשחטה בלילה או שיצא דמה חוץ לקלעים דהא בזה אין ראי' דר' יהודה סובר דאם שחט קדשי קדשים בדרום ירדו דהא כל הני אין לומר שכן יש להם הכשר במקום אחר אבל קדשי קדשים ששחטם בדרום שדרום כשר לקדשים קלים א"כ אפשר דגם ר' יהודה מודה דאם עלו לא ירדו וכמו בלן דמה, לכן סובר הרמב"ם דהא דאמר אליבא דר' יהודה כו"ע לא פליגי הוא ר' יהודה דאמר דאם נשחטה חוץ למקומה אין מקדשת הלחם דס"ל שחיטה פסולה אין מקדשה קדושת הקרבן וכיון דאין מקדשה קדושת הקרבן לא הוי פסולי בקדש נמצא דהרמב"ם דבזה לא פסק כר' יהודה וס"ל דאף שחטה חוץ למקומה מקדשת הלחם א"כ שחיטה פסולה מקדשת הקרבן א"כ אם עלתה לא תרד דהרי דרום כשר לקדשים קלים. סימן כה.

סוגיא דכל שהי' שעת היתר לכהנים אין מועלין כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעילה הלכה א. ז"ל קדשו מזבח שמתו יצאו מודי מעילה דבר תורה אבל מועלין בהן מדברי סופרים וכן אם נפסלו בדברים שיפסלו בהן הקרבנות שכבר ביארנום מועלין בהן מדברי סופרים במה דברים אמורים בשלא הי' להן שעת היתר לאכילת כהנים אבל אם הי' לקדשי הקדשים הנאכלין שעת היתר ואח"כ נפסלו ונאסרו באכילה הואיל והותרו שעה אחת אין מועלין כו".

אבל אם הגיע הדם למזבח כמצותו ואח"כ לן הבשר או האימורין או שנטמא הבשר או האימורין, או שיצא הבשר או האימורין לחוץ או שיצא מקצת הבשר קודם זריקת דמים, בכל אלו וכיוצא בהן אין מועלין בשאר בשרן כו' עכ"ד הרמב"ם. וכתב על זה הכ"מ ובגמ' איתמר עלו (קדשי קדשים ששחטן בדרום) מהו שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא תיבעאי לך דכו"ע לא פליגי דאם עלו ירדו כי פליגי אליבא ד"ר שמעון וכו' תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהם בשלמא לרב יוסף ניחא אלא לרבה קשיא מאי מועלין בהם מדרבנן ואע"ג דהא דאוקימנא מתניתן דקתני מועלין בהם מדרבנן אליבא דרבה הוא משמע דלרב יוסף מועלין בהם מדאורייתא ולמסקנא דגמ' אסיקנא לרבה בתיובתא והוי משמע לכאורה

כיון דהלכה כרב יוסף ולדידי' מועלין דקתני מתניתן הוי דאורייתא הכי נקטינן כי דייקינן בה נקטינן דמועלים בהן דקתני מתניתן היינו מדרבנן משום דהא דאוקימנא מתניתן דמועלין לר"י יוסף מדאורייתא היינו אליבא דר"ש, אבל ר' יהודה הא אמרינן דכו"ע לא פליגי דאם עלו ירדו וא"כ אין מועלין בהם מדאורייתא וכיון דקי"ל הלכה כר"י יהודה לגבי ר"ש כל שלא הי' לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בהם אלא מדרבנן עכ"ד הכ"מ.

וכבר תמה על דברי הכ"מ אנו הלח"מ. בפ"ג מהלכות פסוה"מ הלכה ז.

וז"ל ודבר תימה הוא זה דהא פסק רבינו ז"ל כאן אם ענו לא ירדו, וע"כ כתב הלח"מ ז"ל לכך נראה לי לומר דסובר רבינו ז"ל כשתירצו בגמ' מאי מועלין מדרבנן, אליבא דכולהו קאמר והמתרץ גלה לו פירוש המשנה למקשה ואומר לו אינו כמו שאתה סבור דלמ"ד לא ירדו מדאורייתא דלכו"ע מעילה הוי מדרבנן דוקא אפילו אם עלו לא ירדו כיון דאינם יכולים לעלות לכתחילה, והוצרך רבינו ז"ל לומר כן משום דקשי' לי' מאי אמרו שם לימא תנינא להא דאמר עולא אמר ר' יוחנן (קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה) כלומר ומאי קמ"ל עולא ואם איתא דלא תירץ כן אלא לרבה טובא אשמעינן עולא דלא נימא מעילה מדבר תורה כרב יוסף כו" עכ"ד הלח"מ.

וגם תירוצו של הלח"מ קשה מאד, דאף לפי תירוצו קשה מאי פריך כיון דהמקשה הא סבר דלרב יוסף מועלין דבר תורה, ובודאי לא טעה המקשן, בדבר שאין הדעת טועה, וא"כ הא אפשר לומר מסברא דמעילה דבר תורה, וא"כ מאי קשה הא אפשר שזה אשמעינן עולא אמר ר' יוחנן, ע"כ דהקושיא היא כיון דעולא אמר ר' יוחנן לא אמר לפרש המשנה דאם הי' בא לפרש המשנה הי' לו לומר על מתניתן, וגם אם הי' רוצה לפרש המשנה ולאשמעינן דאף אם עלו לא ירדו, אעפ"כ אין בהן מעילה איך אמר לדינו על קדשים שמתו הי' לומר יותר חידוש, דאף בקדשים שאם עלו לא ירדו ג"כ אין מועלין דבר תורה, דהא מהא דאמר קדשים שמתו דאף אם עלו ירדו, אין ראוי למתניתן, דאפשר דשם אם עלו לא ירדו ומועלין בהן דבר תורה, ע"כ דעולא אמר ר' יוחנן לא בא לפרש מתניתן: וע"כ דזה ידע הפירוש במתניתן לרבה דאם עלו ירדו ומועלין מדברי סופרים, וא"כ פריך לרבה, מאי קמ"ל ר' יוחנן.

דאין בהם מעילה דבר תורה, הא זאת ידענו מק"ו ממתניתן דקדשי קדשים ששחטן בדרום, דלרבה אין בהם מעילה דבר תורה, ולזה מתרץ דאיצטריך ר"י יוחנן לאשמעינן, דקדשים שמתו יש בהם מדרבנן, וכיון דמזה אין ראוי הדר קושי' לדוכתא על הרמב"ם מאין מוכיח, דלמסקנא, אף בקדשים שאם עלו לא ירדו, המעילה רק מדרבנן, כיון דלהמקשן.

הי' סבר דהיכא דאם עלו לא ירדו המעילה דאורייתא. אכן לדידי נראה דאי אפשר כלל לומר דהרמב"ם סובר בהנך קדשים דאם עלו לא ירדו, דאין מועלין מן התורה אלא מדרבנן, דהרי היכא דהמעילה דרבנן אין מביאין קרבן, וכמו שכתב הרמב"ם בפ"א מהלכות מעילה הלכה ו.

וכן הגירסא בשיטה מקובצת במעילה דף מאי איכא בין דאורייתא לדרבנן דאורייתא משלמין חומש ואשם דרבנן לא, ובודאי דכן הדין, שהרי אי אפשר להביא חולין לעזרה, ולפי זה יקשה להרמב"ם דסובר, דאף אם הדין שאם עלו לא ירדו, מן התורה אין מועלין, איך יפרנס המשנה דכריתות דף י"ג.

יש אוכל אכילה אחת וחייב עלי' ארבע חטאות ואשם אחד, טמא שאכל חלב והוא נותר מן המוקדשין ביוה"כ. והרמב"ם הביא להאי דינא בפ"ו מהלכות שגגות, והא כבר נפסל החלב מלהקריב על המזבח, שהרי נעשה נותר, ואיך הוא מחויב אשם, ע"כ ברור שמה שאמר הרמב"ם וכן אם נפסלו בדברים שיפסלו בהן הקרבנות, כונתו שנפסלו מדיניהם, מה שראוי להקריב, אם נפסל הקרבן מדין קרבן, היינו שפסוליהן מחיים כמו נרבע מוקצה ונעבד כו' דהרי באלה שאם עלו לא ירדו לא נפסלו מדין קרבן, שהרי משום זה עוברין עליהן משום שחוטאי חוץ כדכתיב ואל פתח אוהל מועד לא הביא להקריב קרבן.

אכן כל זה דמחייב מעילה מדאורייתא מטעם אם עלו לא ירדו הוא דוקא בהנך דברים דעולין על המזבח, דאלה לא נפסלו מדינם ע"י פסולם שהרי אם עלו לא ירדו, אבל קדשים הנאכלים אם נפסלו מלאכול, נפסלו מדינם, וכדאיתא בגמ' בדף י'. דהנהנה מבשר קדשי קדשים שנטמא דפטור, ופריך פשיטא מאי קאמפסיד, ולפי זה הא דקאמר במעילה תנן ק"ק ששחטן בדרום מועלין בהם בשלמא לרב יוסף ניחא, היינו דר"י יפרש, דמועלין בדברים המעלין על המזבח בעולה בכולה, ובחטאת באימורין, אכן מה דאמר הרמב"ם דק"ק ששחטן בדרום המעילה רק מדברי סופרים הא אמר בפירוש דאיהו מיירי בדברים הנאכלין, ובדברים הנאכלין הא לא שייך לומר דין דאם עלו לא ירדו וא"כ ק"ק ששחטן בדרום היינו חטאות ואשמות בשרן הנאכל לכהנים, המעילה רק מדרבנן דאין ראויין לאכילת בשר אבל חלב נותר דראויין להקריב על המזבח שהרי אם עלו לא ירדו ומתקבלין לקרבן אם עלו מועלין בהם מדאורייתא ומביאים אשם.

אלא דיקשה הא דכתב הרמב"ם לן הבשר או האימורין או שנטמא הבשר או האימורין משמע דגם על האימורין כתב הרמב"ם, דמעילתן רק מדרבנן, והרי הא מוכח ממתניתין דיש אוכל כו' דמעילת האימורין בלן דהוי נותר הוא מדאורייתא שהרי מביאין קרבן אכן גם בלא זה קשים דברי הרמב"ם להולמן, כיון דהאימורין הא מועלין בהן עד שיצאו לבית הדשן, א"כ בהם איזה חילוק יש בין קודם זריקה לאחר זריקה, הא בהם הזריקה אין עושה היתר אכילה וגם הא הרמב"ם מיירי בדברים הנאכלין וכן מסיק הרמב"ם אין מועלין בשאר הבשר, מה ענין האימורין להבשר.

והנראה לי לבאר דברי הרמב"ם, דהנה בגמ' מעילה דף ד' איתא אמר לי' בר קפרא לבר פדת בן אחותי ראה מה אתה שואלני למחר בבית המדרש היתר שחיטה שנינו או היתר זריקה או היתר אכילה שנינו חזקי' אמר היתר שחיטה שנינו ר' יוחנן אמר היתר אכילה, ומסקנת הגמ' דבעינן היתר אכילה, וכן כתב הרמב"ם דבעינן היתר אכילה לכהנים.

ולכאורה קשה דהנה במנחות קי"ב. איתא מיתבי כלל אמר ר' יהושע כל שהיתה לו שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכל שלא היתה שעת היתר לכהנים מועלין בה ואיזהו שעת היתר לכהנים שלנה ונטמאת ושיצאה ואיזה שלא היתה שעת היתר שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה, קתני מיהת רישא שלנה ושנטמאת

ושיצאה (פירש רש"י לן הבשר והדם וקתני היתה לה שעת היתר והיכא הוי ל"י שעת הותר לאו משום דאמר כיון דאי בעי זריק וקשיא לרב נחמן ולרב אשי) לא ראו' לצאת וראו' לטמא (ופירש"י כגון שלנה בשעה שראו' לפסל ביוצא וטומאה והיינו לאחר שנזרק הדם דאין בו פסול אחר) האי כל שהיתה לו שעת הותר לכהנים וכל שלא היתה לה שעת היתר כל שיש לו שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכל שאין לה שעת היתר לכהנים מועלין בה מיבעאי ל"י, אלא אמר רב אשי מעילה אטומאה קרמית, מעילה משום קדושה ולא קדושה היא לבתר דפקעה לה קדושה במאי הזרא רכבה לה טומאה משום אוכלה ולא אוכלה הוא כל היכא דאי בעי זריק מצי זריק ל"י משוי אוכלא ומטמא טומאת אוכלין היכא דאי בעי זריק לא מצי זריק לא משוו אוכלא ולא מטמא טומאת אוכלין ע"כ, והנה מגמ' זו מוכח דרב אשי סובר, דאם ה"י הפירוש בדברי ר' יהושע, דלא אמרינן אי בעי זריק, ואף אי בעי ה"י זריק, ואח"כ נעשה פסול כמו לינה ויציאה מועלין בה, לא ה"י לר' יהושע לומר כל שה"י לו שעת היתר לכהנים אלא ה"י צריך לומר כל שיש לו שעת היתר ומדקאמר ר' יהושע כל שהיתה מוכח.

דאף שלא היתה זריקה בפועל, כיון שה"י, שעה שראו' לזריקה פקעה הקדושה ואין מועלין בה. ואף אם אח"כ לנה או נטמאה אין מועלין בה וא"כ רב אשי דהוא בתרא סובר דלא כר' יוחנן ומוכח ממתניתן דאם היתה ראו' לזריקה, אף שלא זרקו ונעשה פסול מועלין בה וא"כ איך פסק הרמב"ם כר' יוחנן דהיתר אכילה שנינו הא רב אשי סבירא ל"י, ומוכיח דהיתר זריקה שנינו וא"כ הו' להרמב"ם לפסוק כרב אשי דהוא בתרא ואיך פסק הרמב"ם כר' יוחנן.

והנראה לי דהפירוש בגמ' לפי דברי התוס' וכן מצאתי בברכת הזבח שמפרש בכעין זה, דהנה בפסחים דף י"ג. איתא אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח, ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא כבשי עצרת אין מקדשין הלחם אלא בשחיטה כו' שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן לשמן לא קידש הלחם כו' דברי רבי: ראב"ש אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפילו תימא ר' אלעזר בר"ש הכא במאי עסקינן שנתקבל הדם בכוס ונשפך וראב"ש סבר לה כאבוה דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי, והקשה בתוס' ד"ה כל העומד ז"ל וא"ת זרק דמן שלא לשמן נימא כזרוק דמי ואמאי קאמר ראב"ש דאינו קדוש וי"ל כיון שעקרן מלשמן גרע מנשפך הדם ואגלאי מילתא דלא הוי כזרוק בשעת קבלה, וקשה דבפרק המנחות והנסכים אמר פיגל בזריקה מטמא טומאת אוכלין לר"ש משום דכל העומד לזרוק כזרוק דמי ודוחק לחלק בין פיגול לשלא לשמן כו' עכ"ד התוס' הרי חזינן מדברי תוס' אלו שאף שמתחילה ה"י הלחם קדוש קודם שזרק שלא לשמה אח"כ שזרק שלא לשמה נעשה איגלאי מילתא למפריע, שלא ה"י עומד לזרוק לשמה, דמחשבתו עוקרת הקדושה, ומה שכתבו התוס' דדוחק לחלק בין פיגול לשלא לשמה, אפשר לומר דאין זה דוחק, דע"כ צריך לחנק בין נשפך, למחשבת שלא לשמו, דנשפך לא נאמר דאגלאי מילתא למפריע שלא עמד לזרוק שלא נעשה מעשה להיפוך, אכן שלא לשמה עוקרת, והנה אמרינן דפיגול מקדש הלחם, ושחטן שלא לשמן אין מקדש הלחם, הרי דפיגול אין מגרע הקדושה, רק שמטיל איסור והוי כמו דבר אחר, ואיסור הזה הוא דבר חדש, אבל שלא לשמן דאין מקדש הלחם עושה מעשה חסרון

בגוף הקדושה, נוכל לומר דאגלאי מילתא למפריע דחסר קדושה, והנה שם במנחות על הא דאמר ר' שמעון לן לפני זריקה אינו מטמא טומאת אוכלין דפריך מהא דאמר ר' שמעון כל העומד לפדות כפדוי דמי, ה"נ נימא כל העומד לזרוק כזרוק דמי, ומשני רב אשי דאי בעי פריק אמר אי בעי זרק לא אמר, ואפשר לומר דטעמא דרב אשי משום דסבירא ליה, דזריקה צריכה להוות מתרת בפועל לא לסלק האיסור בלבד, וכי הא דאיתא במעילה דף דזריקה מועלת ליוצא לשריפה אבל לא להתיר לאכילה דלהתיר לאכילה בעינן שיהיו בפנים העזרה ואפילו בשר קדשים קלים שלא נאסרו מפני איסור יוצא שהרי מותרים בכל העיר, אעפ"כ לאכילה לא הותרו, הרי דהזריקה בעי לעשות היתר בפועל ע"כ לא אמרינן דכל העומד לזריקה הוי כזריקה ממש להתיר, דחסר המעשה בפועל להתיר, אבל פריקה דהאיסור בעי רק לסלקו אמרינן כל העומד דאיסור שיש לסלקו, ועומד לזה אינו אוסר, ופריך מהא דאמר ר' יהושע כל שהיתה לו שעת הותר לכהנים אין מוענין וכל שלא היתה לו שעת הותר לכהנים מועלין בה ואיזהו שעת הותר לכהנים שלנה ושנטמאה וסבר המקשה (וכן פירש בספר חק נתן בשם ברכת הזבח) דהמקשה סבר דקודם שלנה בודאי דאין מועלין, שהרי עמד לזרוק וכל העומד לזרוק כזרוק דמי, אלא דאשמעינן דאף שכן אחר כן קודם הזריקה לא נימא דעתה אגלאי מילתה למפריע דלא עמד לזרוק, אעפ"כ לא אמרינן כן.

ואמרינן כיון דעמד לזרוק הותר הברש באכילה ואון בזה איסור מעילה אף שאחר כן לן ולא הי' זריקה. ומשני לא ראוי' ללון כו' פירש דדוקא בעת שראוי' ללון, אמרינן כל העומד לזרוק, ואין בו מעילה אבל אם אחר כן לן שאין ראוי' לזריקה מועלין בו עתה.

אחרי שעתה אין ראוי' לזרוק. ופירש בגמ' לנה ונטמאת ויצאה, דוקא בעת שאם היתה יוצאת או נטמאת היתה פסולה משום זה.

היינו שלא אירע בהפסול אחר אז אין מועלין, אבל אם לנה ממש כיון דעתה אין ראוי מועלין בה. וע"ז פריך א"כ כיון דקודם שאירע בה הפסול לא היו מועלין ועתה כשאירע בה הפסול מועלין א"כ בעי דוקא שיהי' עתה הותר לכהנים היינו שתהא ראוי לזרוק, א"כ האי כל שהיתה שעת היתר דמשמע שהי' מקודם ולא עתה הא מיבעאי ליה לומר כל שיש נו שעת היתר, היינו כל זמן שאפשר לזרוק אבל אם לנה שאין עתה שעת היתר שאין ראוי' לזרוק, מועלין.

משו"ה קאמר רב אשי דכיון דמקודם היתה ראוי' לזרוק לר"ש דסבירא ליה כל העומד לזרוק כזרוק דמי בפועל אף אם אחר כן לנה, שעתה אין ראוי' לזרוק ג"כ אין מועלין כמו שסבר המקשה אלא דשני מעילה דתליא בקדושה כיון דפקעה קדושה ע"י שראוי לזרוק שוב אין מועלין. אף אם אירע פסול לינה קודם הזריקה אבל לענין טומאת אוכלין אם אירע פסול קודם זריקה לא נעשה אוכל.

אכן כל זה לר"ש דסבירא ליה כל העומד הוי כמו נעשה בפועל שהרי אמר בפסחים דלראב"ש אף דס"ל דדוקא זריקה מתרת, אעפ"כ אם נתקבל הדם בכוס נתקדש הלחם דהוי כאילו נעשה בפועל מהטעם כל העומד לזרוק. אבל לדידן דלא סבירא לן כל העומד כאילו נעשה בפועל, בעינן דוקא שתהי' הזריקה בפועל אחרי שהזריקה צריכה להיות

המתרת ואם נעשה בפועל הזריקה, אז אחר כן, אף שחל איסור לינה על הבשר אין מועלין.

כיון שכבר הי' המעשה בפועל שהתיר הבשר, וא"כ לדידן לא קשה, איך סברינן כר' יוחנן דאמר היתר אכילה שנינו. דא"כ כל שיש לו שעת היתר מיבעאי לי', דהתם קאי קודם הזריקה.

והי' סבור דאף קודם הזריקה אין מועלין מטעם דכל העומד לזרוק ואח"כ כשנעשה פסול חזר להיות על זה דין מעילה דבעינן דוקא שהשעת היתר יהי' עתה פריך שפיר האי כל שהי' לו. כל שיש לו מיבעי דהא לר"ש.

לפי הס"ד, עיקר החידוש דבעינן שעתה יהי' שעת ההיתר. אבל לדידן דמיירי לאחר הזריקה, והטעם כיון שכבר הי' הותר האכילה אף שעתה אסור אין מועלין.

הא שפיר קאמר כל שהי' לו שעת ההיתר אף שעתה אין היתר אכילה, שהרי לנה אעפי"כ אין מועלין. והנה הבשר אף לאחר זריקה עדנה אסור באכילה שהרי בעינן הקטרת אימורין: והאימורין מתירין הבשר לאכילה, כמו שכתב הרמב"ם בפ"ח מהלכות פסוה"מ הלכה ז', ז"ל אין חייבין כרת אלא טל אכילת דברים שהותרו בין לאדם בין למזבח אבל אם אכל מן המתיר עצמו אינו חייב כרת כו' אבל אם אכל כזית מן הדם אינו חייב משום פגול שהדם מתיר את האימורין לקרב למזבח והאימורין מתירין את הבשר לאדם, ועיון משנה למלך שהקשה למה כתב הרמב"ם דברים אלו שהאימורין מתירין את הבשר לאדם דאדרבה מכח שהם מתירים הי' לנו לומר שלא יהי' בהם פיגול שהרי המתיר אינו נפגל כו' אכן אפשר לומר דכונת הרמב"ם לבאר כיון דדין הזה שאין חייבין על המתיר משום פיגול הוא דבעינן דומיא דשלמים א"כ נימא דדוקא היכא דדבר אחד מתירו, אבל לא היכא דבעינן שני מתירין, וא"כ מנחה שיש לה שני מתירים לא יחייבו משום פיגולו להכי כתב הרמב"ם דגם בשר הזבח יש לה שני מתירים הזריקה והאימורין.

ומה שהקשה המשנה למלך אם האימורין מתירין הבשר לא יוקבע בפיגול עד שיקטירו האימורין, דהרי בעינן שיקרבו כל המתירין, אפשר לומר דהרי אימורין מתירין המה דוקא היכא דאתניהו, אבל אם נטמא הרי התירה התורה, את הבשר בלא הקטרת האימורין, וא"כ היכא דהוי פיגול ואז אין מצוה להעלות את האימורין הוי כנטמאו ונאבדו האימורין, דעתה אינם בגדר מתירין, אבל בכשרים האימורים מתירין הבשר ונ"מ בזה שהאימורין מתירין ע"י הקטרתם, היכא שהוצת האור ברובו דאילו היו האימורין מונחין בקרקע ואחזה בהם האש, כל זמן שלא נשרפו לגמרי אסור עוד לאכול הבשר שהרי עדנה לא נאבדו האימורין, אבל אם העלן למזבח ואחזה בהן האור כיון דהוי הקטרה מותר לאכול הבשר.

עכ"פ סובר הרמב"ם דהאימורים המה המתירין את הבשר, וא"כ תקשה איך אמרינן דע"י הזריקה יצאו מידי מעילה הא עוד לא הי' היתר לכהנים לאכילה דבעי עדנה הקטרת אימורין להתיר. ועכצ"ל דשם אף לרבנן אמרינן כיון שיש היתר להקטיר האימורין כל

העומד להקטיר כקטור דמי, דהרי בגמ' הוי בעי למימר, דרק היתר זריקה שנינו וכמו שכתבו התוס' במעילה דף ה.

דאף לרבנן לענין טומאת אוכלין לית להו כל העומד לזרוק, הכא מיבעי לענין היתר אכילה דכיון דאי בעי זריק מקרי שעת הכושר. אלא דסבר ר' יוחנן דבעינן דוקא היתר הזריקה בפועל, דכל היכא דבעינן שיהי' מעשה המתיר, בעינן דוקא שיהי' בפועל המעשה, ובזה לא סבירא לן כר"ש אכן זה דוקא בזריקה שהיא המתרת, אבל מה שהאימורין מתרין זה רק לסלק האיסור שהרי אם נאבדו ג"כ הותר הבשר, בזה גם ר' יוחנן מודה דכיון שהי' שעת היתר להקטיר הוי כהקטרה לזה דיצא מידי מעילה, דמקרי שעת היתר שיכול להקטיר, אכן הוי אמינא דכל זה היכא שבידו להקטיר אבל היכא דנפסלו האימורין ע"י לינה או יציאה או טומאה, הנה אגלאי מילתא דלא עמד להקטיר וכמו דהוי ס"ד רצה לתרץ במנחות דכיון שנתברר שנפסל עוקר מה שעמד להקטיר, ומה שהותר הבשר ע"י שיצאו האימורין או לנו או נטמאו בודאי דלא שייך לומר כל העומד לטמא שהרי לא עמד לטמא, וא"כ הוי אמינא שאם נהנה מהבשר קודם הקטרה נהי דעתה אין מעילה על הבשר מטעם היתר הקטרה וכל העומד להקטיר כקטור דמי.

אבל אם אח"כ נפסלו האימורין, והי' אגלאי מילתא למפריע דלא הי' שעת היתר לכהנים דהרי נתברר שאי אפשר להקטיר, ולא הותרו הבשר, מטעם עומד להקטיר ומטעם הפסול בודאי דלא הותרו מקודם, לזה אשמעינן הרמב"ם דאין הדין כו' וכמו דמסיק רב אשי במנחות אליבא דר"ש לענין זריקה, כן הוא לדידן בענין הקטרת האימורין, דלא הוי אלא להסיר האיסור, גם לדידן כיון דפקעה הקדושה בזה שהי' ראוי להקטיר, בזה פקע הקדושה מן הבשר אף אם אח"כ נפסלו האימורין לא אמרינן דהדר רכבה, וא"כ אשמעינן הרמב"ם דאם לאחר זריקה נפסלו האימורין או שיצאו אין על הבשר שהמה מקדשים הנאכלין דין מעילה, שכבר פקע מהם קדושה שהי' בהם לענין מעילה, עי"ז שהי' ראוי להקטיר אבל האימורין עצמם בודאי דמועלין מדאוריתא אף שנפסלו ע"י יציאה וטומאה, שהרי מתקבלין בפנים שאם עלו לא ירדו, כגמ' דמעילה ורק על הדברים הנאכלין שעליהם לא שייך לומר אם עלו לא ירדו או אם נפסלו הקרבנות מלהיות קרבן היינו שנפסלו מחיים כמו נעבד ונרבע שבהם הדין אם עלו ירדו.

עליהם אמר הרמב"ם דמעילתן רק מדרבנן וכדמוכח מגמ' דהנהנה מבשר קדשי קדשים שנטמאו ודברי הרמב"ם הם ברורים ומאירים. סימן כו.

סוגיא אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים, ***(שעור זה שייך למ' מנחות)** דף צ"ה לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתם בפנים ואינן דוחין את השבת וכו' הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה, ואפיתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה וכו', מאי קשיא דילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש, אלא אי קשיא הא קשיא, ואפיתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחות את השבת איפסלא בלינה, אמר רבא הקשה אדם קשה כברזל ומנו רב ששת, ופירש בתוס' אלא תברא מי ששנה זו לא שנה זו.

הרמב"ם פסק בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה ז' דלישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים ככל המנחות ואין עשייתן דוחה יו"ט ולא שבת, עיין לח"מ בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הל' ז' שהקשה על דברי הרמב"ם קושית הגמ' דאפיתן בפנים הרי דתנור מקדש,

וא"כ איפסלא בלינה, עוד הקשה דהא כתב הרמב"ם בפ"א מהלכות כלי המקדש, דעשרון נתקדש וא"כ אמאי לישתן ועריכתן בחוץ.

בגמ' סוכה דף נ' נימא במקודשת קסבר כלי שרת מקדשין שלא מדעת איפסלא בלינה, והקשה תוס' כיון דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן א"כ נעשה כמו שמילאוהו הקוף כדאשכחן במנחות פ' שתי הלחם דף ק', ותירצו, דשאני הכא דלא בעי כהן ובגדי כהונה במילוי, ותמוה דהרי בסידור הלחם הא בעי דוקא ביום השבת, ובקומץ בעינן דוקא ביום, ואעפי"כ בלילה קדוש אף שהוא שלא כמצותו ונפסל הרי חזינן דמה שלא כמצותו אין מועיל שלא לקדש ואעפי"כ שלא בזמנן אין מקדש, ואם הי' מונח בזמנו אין נפסל מטעם דנסדר שלא כמצותו, היינו שלא בזמנו, א"כ גם גבי שאיבת מים כיון דנשאב שלא בזמנו לא יפסל, ואם נימא דכונת התוס' כיון דלא בעי כהן ובגדי שרת א"כ אין המילוי דין כלל, משו"ה אף אם הוא כמו שסידרו הקוף נקדש ונפסל בלינה.

משא"כ בקומץ דכיון דבעי כהן, המילוי עיקר ובלא מילוי (היינו אם הוא כמו שסידרו הקוף אין מקדש) א"כ מאי ראי' מייתי דכלי שרת מקדשין שלא מדעת ומשמע פשטא דיליף מינה לכל מקום, מאי ראי' משאיבה, דשם המילוי אינינו עיקר להיכא דבעי דוקא כהן, שם בעינן דוקא מדעת הכהן.

והנה לעיל דף ע"ט אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. ואיתא בתוס' ז"ל פירש בקונטרס לפסל בלינה לא יתכן אלא לענין לשנותו לזבח אחר קאמר כדפרישית בסוף הקומץ זוטא, והיינו דבסוף הקומץ זוטא הקשו בתוספ' דלענין מפסיל בלינה מפסלי משקדשו בכלי, דהא אמר בשתי הלחם דאי תנור מקדש אפסלי בלינה.

ועוד בפ' לולב וערבה קאמר זערי דאי מייתי במקודשת איפסלו בלינה ומשנה שלימה שנינו בפ"ב דמעילה גבי נסכים קדשו בכלי הוכשרו לפסול בלינה. והנה הוכיח בתוספ' דע"כ הא דאמר אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח הוא לענין לשנותן לזבח אחר ועיי"ש בתוספתא אכן הרמב"ם כתב און הנסכים מתקדשין לקרב אבל לשנותן לזבח אחר לא הזכיר ברמב"ם, ועיין שם עוד בתוספ' שמקשה איך קאמר שם בגמ' דף ט"ו דלרבנן אפשר לשנותן לזבח אחר.

הא במנחות דף ע"ט שם אמר שמן שהפריש לשם מנחה זבח זה פסול לשם מנחה אחרת. ועיין עוד מנחות דף נ"א בתוספ' ד"ה אי אפי לה מאתמול איפסלא בלינה שהקשה היכי מוכח דאי אפי מאתמול אפסל בלינה הא כלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן, ולישב כ"ז נראה לי דהנה תוספ' ס"ל בכל דוכתי דכלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן והיינו דאיתא בגמ' מנחות דף ק' מנחה שנקמצה בלילה תצא לבית השריפה ופריך מנחה אפשר דמהדר קומץ לדוכתי' וקומץ ביממא הוא תני והוא אמר לה כלי שרת מקדשין שלא בזמנן, ומב"י כל הקרוב ביום קדוש ביום (בלילה קדוש בלילה) ביום אין בלילה לא אינו קדוש לקרב אבל קדוש לפסול מותיב ר' זירא סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר שבת והקטיר הבזיכין בשבת פסולה.

כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו הוא על השלחן ימים רבים אין בכך כלום, ואי ס"ד כלי שרת מקדשין שלא בזמנן לקדוש ולפסול אמר רבה מאן דקא מותיב שפיר קא

מותיב, ואבוה דר' אבין נמי מתניתא קאמר קסבר לילה אין מחוסר זמן הא ומים מחוסרין זמן (ופירש רש"י בלילה אין מחוסר זמן משו"ה מתקדש, אבל לחם הנסדר באחד בשבת לא מקדש, דאכתי כמה ימים יש עד זמנו) כי מטי ליליא דבי שמישי ליקדוש וליפסול (ופירש רש"י דהא לילה אין מחוסר זמן ולפסול בליל ששי משום סידור לילה ולשחרית נפסל בלינה) אמר רבא בשקדם וסילק מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר אפילו תימא בשלא קדם וסילק, כיון דסידורו שלא כמצותו נעשה כמו שסידרו הקוף ומכאן מוכיח תוספ' בכל מקום דהיכא דהוי שלא בזמנו אין מקדש, ורק בלילה לא מקרי שלא בזמנו.

אכן הרמב"ם כתב בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' כ"א ז"ל כלי שרת מקדשין שלא בזמנן להפסול אבל לא להקריב כיצד דבר שמצותו ביום שנקדש בלילה וישרף, ולכאורה הי' להרמב"ם לבאר דשלא בזמנן אין מקדש ורק לילה הוי זמנן ואיך כתב הרמב"ם דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן ואף שכתב הרמב"ם כיצד וכו' שקדש בלילה, אעפ"כ הי' לו לבאר מסקנת הגמ' דהיכא דהווי שלא בזמנן אין מקדשין כלל, והנה התוספ' דמס' זבחים דף פ"ז ד"ה לשולחן הקשו סוגיא דזבחים דמוכיח התם מהא מתניתן דקתני שאפילו הוא על השלחן ימים רבים דטעמא, משום דשלחן אין פוסל בלינה.

ואילו במנחות משמע דשלחן פוסל. בלינה, וטעמא דאין פוסל משום דלא נתקדש, והרמב"ם כתב הטעם משום דאין פוסל בלינה.

לכן נראה לי דהרמב"ם מפרש פירוש אחר בדברי הגמ' דהנה בשבועות דף י"א איתא, שאני קטורת דקדושת דמים היא אלא מעתה לא תפסול בטבול יום אלמה תני' נתנה במכתשת נפסלה בטבול יום. וכי תימא כל קדושת דמים נפסלה בטבול יום והתנן המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה קדשו בכלי אין לא קדשו בכלי לא קדשו בכלי לא, אלא מאי קדושת הגוף היא אלא מעתה תפסול בלינה, אלמה תנן הקומץ והליבנה, והקטורת וכו' אין הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה וכו' אמר לו לינה קאמרת שאני קטורת הואיל וצורתה כלהשנה כולה, ופירשו בתוס' שעיקר מצותה בכך לעשותה כולה בתחילת השנה.

מזה חזינן דסברא דרב חסדא דממ"נ אם קדשה קדושת הגוף פוסל בלינה ואם לא קדוש קדושת הגוף אין פסול בטבול יום אכן רבה אליבא דר' יוחנן משני דקטורת קדשה קדושת הגוף אבל בלינה לא נפסלת כיון דאין מצותה להקריב היום, שהרי מצותה שתעמוד כך אף דנתקדשה קדושת הגוף לא נתקדשה קדושה להקריב וכיון דלא נתקדשה שיקטירוה היום לא נפסל בלינה, לפי זה אף אם כלי שרת מקדשין שלא בזמנן אין מקדשים קדושה שתקרב היום כיון דאין מצותה שיקריבוה והוי ק"ו מקטורת שיכולים להקטיר היום, אעפ"כ כיון דמצותה בכך לא נתקדשה קדושה להקריבה היום משו"ה לא נפסלה בלינה, ובגמ' פריך כיון דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן, א"כ איך קתני כל הקדוש ביום אין קדוש אלא ביום משמע דבלילה אין מקדש וע"ז משני דבשלא בזמנן מקדשת רק קדושה שיכולה לפסול בשביל זה, אבל קדושה להקריבה לא חל, וא"כ קומץ שקידשו בלילה אין נפסל כלל מטעם לינה דהרי לא נתקדש להקריב בלילה והפסול הוא משום דנתקדש קדושה פסולה ונדחה מהקריבה אף ביום, כיון דהקדושה הי' בפסלות,

אכן אימתי אמרינן דאם הקדושה היתה בפסלות נפסל מהקרבה דוקא היכא דאינו מחוסר זמן, אבל היכא דהווי מחוסר זמן שם אין פוסל מה שנתקדש שלא בזמנו, דהרי ביומא.

גבי מחלוקת אי בעלי חיים נדחין סבר למילף דאין בעלו חיים נדחין מדי דהוי מחוסר זמן, וכפי גרסת תוספ' בתמורה כו' דחי ואידך, מי דמי התם לא אחזי כלל, הרי דכיון דהוי מחוסר זמן אין פוסל מה שבשעת הקדושה לא נתקדשה קדושה להקרבה, וזהו דמחלק ימים מחוסר זמן ולא אחזי כלל, משו"ה אף שאין קדושת הכלי שרת שלא בזמנו להקרבה אעפ"כ אין מדחי, אבל לילה אין מחוסר זמן וא"כ פוסל מה שנתקדש הקומץ בלילה קדושה פסולה קדושת לילה שפסול להקרבה ופריך כי מטי לילא דבי שמישי תקדוש ותפסול, דהרי אז קדושה בזמנה קדושה פסולה, וע"ז משנו כיון דסדרו שלא כמצותו אין מקדש עתה קדושה יותר אבל אם הי' עתה נותנה בלילה לכלי שרת הי' מוסיף עלי' קדושה פסולה, דהנתינה לכלי שרת היא מקדשת, אבל אם הו' באותה כלי שרת נעשה כמו שסדרו הקוף.

(ובמה שביארנו יש לישב דברי הרמב"ם שפסק בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' י"ט. דכלי שרת מקדשים דם הפסול לקרב, והנה לפ"ז וקשה קושית התוספ' בדף פ"ז ד"ה כלי שרת, דא"כ לן דמה ויצא וכו' אמאי לא יעלו לכתחילה אכן לפי שביארנו למסקנת הגמ' דנעשה כמי' שסידרו הקוף, א"כ כלי שרת שנתן בה בפסול או שלן בה או שיצא בה אינה מקדשת, ורק היכא דנתנו לכלי שרת שני מקדש ולכתחילה בודאי דאין לתן בכלי שני כמו במזבח דאם עלו לא ירדו, אבל אין להעלותם, אכן בגמ' זבחים שם דפריך מקבלו פסולין וזרקו פסולי, הי' סבר כרבא דאף אם נסדר שלא כמצותו כלי שרת מקדש משו"ה אם קבלו פסולין ואח"כ זרקו כשרים הא ביד הכשרים הוקדשו לקרב, ולפי זה הא דלן דמה נצטרך רק לומר שמניח על גבי קרקע וס"ל דאין כלי מקדש, או דנשפך לכלי חול, אבל הרמב"ם פסק כמסקנת הגמ', א"כ כל זמן שמונח באותו כלי שרת שנתקבל או שהולך שלא כמצותו לא נתקדש ולכתחילה אסור לתנו בכלי שרת ואם נתנו מקדש).

לפי זה מסקנת הגמ' כלי שרת מקדשין אף שלא בזמנן רק דאינו מקדש להקרבה כיון דאין מצותה להקרבה וזהו שכתב הרמב"ם דשלא בזמנה מקדשה, אבל הקדושה הוא רק שיכולה להפסל אם נעשה בפסול כמו בלילה. אבל לא להקרבה משו"ה אין נפסלת בלינה: וסוגית הגמ' מוכיח דע"כ על השלחן אין מועיל לינה שהרי שם במתניתן איתא סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין באחד בשבת וגם על זה קאי תקנתא דכיצד יעשה ויניחנה לשבת הבאה, התם הא הלחם נקדש קדושה להקרבה שהרי הלחם נסדר כדינו, א"כ איך יניחוהו עד השבת השני, ע"כ דעל השלחן אין מועיל לינה, והכא במנחות פריך מהבזיכין או לחם שנסדר באחד בשבת כיון דבשעת קדושה לא קדשו קדושה גמורה, א"כ תדחה מטעם דנתקדשה קדושה דחוי' והיכא דלא הוי בע"ת כו"ע מודי דנדחין, ולדברינו לא פריך כלל מלינה רק פריך הא נתקדש קדושה דחוי' ע"ז משני דימים מחוסר זמן ובמחוסר זמן אין כאן פסול דקדושה דחוי' לפי זה מיושבים דברי רש"י שפירש הא דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיתת הזבח לענין לפסל בלינה דכיון דגילתה התורה זבח ונסכים א"כ כל זמן שאין כאן זבח, הווי כשלא בזמנן דאין הנסכים מקודשים להקריב

משו"ה אין נפסלים בלינה: אבל כיון שיש זבח הוי כהגיע זמנו ונתקדשו קדושה להקריב משו"ה נפסלין בלינה.

אבל לא נקבעו כלל לאותו זבח ע"י השחיטה, ורק השחיטה הועיל שיהי' כהגיע זמנו. דזה גלי קרא דזמנו כשיהי' הזבח וכן כתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הל' ו' וז"ל נסכים שקדשו בכלי ונפסל הזבח אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים לקרב.

ומה שהקשה שם בתוספ' מנחות דף ט"ו ד"ה אפשר דאיך אמר לרבנן אפשר לשנותו לזבח אחר. הא אמר רב חסדא שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת, פשוט דפיגול אין עושה אלא אם הקרבן קובע, כמו בכבשים ולחם.

או בתודה ולחמה אבל הכא אין השחיטה קובעתו ורק הוי כהגיע הזמן. ומה שאין רשאי בקרבן יחיד לשנות לקרבן אחר: הוא רק משום הנדר, משו"ה אם פיגל בזבח לא נתפגלו הנסכים אף בקרבן יחיד.

משו"ה כתב הרמב"ם גבו קרבן צבור היכא דנפסל מקבלה ואילך דאם לא הי' זבח זבוח באותה שעה נעשה כמו שנפסל בלינה, שהרי עתה פסולו בגופו שהרי הוקדשו להקרבה ועתה אין קרבן אבל בקרבן יחיד, היכא שהי' זבח זבוח אף שאין לשנותו לזבח אחר, כ, אעפ"כ כתב הרמב"ם מניחן עד שיפסלו בלינה אבל אין יכול לשורפן תיכף, משום דהא בגוף הנסכים אין פסול ורק משום נדרו אי אפשר להקריבן והוי כנפסלו מחמת דבר אחר דטעון עבור צורה.

ולפי דברינו דבאמת כלי שרת מקדשין שלא בזמנו ורק היכא דאין מצותן עתה להקריב לא חל עליהו קדושת הקרבה מטעם דאין מצותן להקריב היום אבל אם הי' מצותן להקריב היום מקודשין קדושה גמורה, א"כ לא קשה קושית התוספ' גבי חבית שמילאו בערב סוכות, שהיו ממלאים בחבית שאינה מקודשת שלא תפסל בלינה, והקשה בתוספ' הא כלי שרת אין מקדשין שלא בזמנו.

אכן לדברינו הא מקדש שלא בזמנו ורק היכא דאין זמנה לקרב אינה מקודשת קדושה לקרב. וא"כ במים לשאיבה דכתבו התוספ' בתענית דף ב' דיכולין לנסך בלילה.

א"כ הוי זמנו דבקדשים הלילה הולך אחר היום ואין מחוסר זמן לבו ביום כדאיתא בזבחים דף, וא"כ קדשו המים בחבית המוקדשת אף בערב סוכות קדושה גמורה לקרב' וא"כ אם ישהו אותם עד תמיד של שחר דאז הי' דרך לנסך דאין מנסכין מים אלא בתמיד של שחר (אף דבדעיבד יכולין לנסך כל היום).

ואף בלילה וכדאיתא שם בתוספ') יפסלו בלינה, וכן לא קשה קושית התוספ' במנחות דף נ"א ד"ה איפסלא לגבי חבית כה"ג דהתם הא מקריבין אותם בכל יום א"כ כל יומם זמנם וקדשו קדושה גמורה לקרב ונפסלות בלינה. והנה כלי שרת מה דמקדשין הוא דוקא דבר שמצותו אבל דבר שאין מצותו אין מקדש, ולפי זה לא קשה קושית הלח"מ, כיון דס"ל להרמב"ם דעשרון נתקדש איך פסק הרמב"ם דשתי הלחם לישתן ועריכתן בחוץ אכן כל המנחות מצותן המנחה ומנחה נקראת אף אם היא סולת, וא"כ העשרון מקדש, ואף במנחת מאפה, וכן במנחה על מחבת המצוה מנחה על מחבת וא"כ מצותה תיכף משעת נתינת הקמח.

אבל בשתי הלחם ובלחם הפנים עיקר מצותה לחם ולחם כ"ז שלא קרמו פניו לא מקרי לחם, ורק כשקרמו פני' אז מצותה. ואז נקראת מנחה חדשה, משו"ה עשרון לא מקדש ורק תנור מקדש כשקרמו פני', וכמפורש במס' מעילה קרמו פני' הוכשרו לפסול בטבול יום וכו' ומדויק מאד לישנא דגמ' דקאמר ודילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש, ולדברי הלח"מ דס"ל דמשני דעשרון לא נתקדש הו"ל למימר ודילמא עשרון לא נתקדש, אלא ע"כ דלמ"ד מדת יבש נתקדש אין חילוק בין תנור לעשרון.

ורק דפריך ודילמא עשרון לא מקדש. פירוש כיון דמצותה לחם א"כ עשרון לא מקדש. אבל תנור מקדש דבתנור הוי לחם. והנה לפי דברינו דכלי שרת שלא בזמן מקדשין רק קדושה אבל לא להקרבה כיון דלאו זמן הוא א"כ לא נפסל בלינה כיון דלא נתקדשה קדושת הקרבה, אלא כיון דתנור מקדש, א"כ דין הוא שמאז הוי מצותה וצריך לקדשה, וממילא ע"כ בעי שתהי' בפנים: דהרי כלי שרת אין מקדש אלא בפנים.

משו"ה בעי דוקא שתהי' בפנים. שהרי עתה נעשית שתי הלחם ונתקדש קדושת הלחם משו"ה בעי דוקא בפנים (ולדעתי מאי דפריך אפיתה בפנים אלמא תנור מקדש והקשה בתוספ' כיון דעדנה לא נפסלת ביוצא מאי בעי שתהי' בפנים ולדעתי זהו גופא דבעי בפנים כדי שתוקדש שהרי בחוץ אין מקדש) אבל אין דוחה שבת שהרי אף אם אפיה מאתמול לא נפסלת בלינה כיון דלא הוי זמן, קדושתה להקרבה עדנה עד שיגיע זמנה וזמנה דוקא ביום.

שבועות וכשישחטו הכבשים וא"כ פסק הרמב"ם פשוט ומבורר, אלא כל זה לדברי רבה, אבל רב חסדא בשבועות דפריך אלא מעתה תפסל בלינה ס"ל דאין לחלק דאם קדשה קדושת הגוף נפסלת בלינה וא"כ רב ששת דפריך ס"ל ג"כ כרב חסדא דאין לחלק דאם אפיתה בפנים הרי דתנור מקדש א"כ תפסל בלינה: וכן הוא סוגית הגמ' במנחות ק"ב דרבי ס"ל דתנור מקדש אף מאתמול ואי אפי מאתמול אפסל בלינה, ומאי דקאמר רבי אין הלחם קדוש אלא בשחיטת כבשים הוא נענין קביעות.

וע"ז קאמר רבא הקשה אדם קשה כברזל דהוא ס"ל דאין לחלק. אבל הרמב"ם ס"ל כסברת רבה בעצמו בשבועות וכדמוכח מכל הני סוגיות.

דרבה ס"ל דשלא בזמן לא נתקדשו קדושת הקרבה ומאי דקאמר רבי אין הכבשים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח הוא לענין הקדושה ולא לענין הקביעות וכדמוכח מסוגית הגמ' במנחות מ"ז דקדוש ואינו גמור. או קדוש ואינו נותר א"כ שפיר פסק הרמב"ם דאפיתן בפנים ואין דוחין השבת דנתקדשו שלא בזמן אבל לא קדושת הקרבה משו"ה לא נפסלו בלינה, כנלענ"ד.

שוב מצאתי שרש"י במעילה על מתניתן דקרמו פני' בתנור כתב רש"י דגרסינן רק קרמו פני' הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כיפורים. אבל.

לא בלינה, הרי דרש"י ג"כ ס"נ דאף דקדוש לפסול בטבול יום לא נפסל בלינה והיא כדברינו ולדעתי אף להנך דגרסי בלינה נוכל לומר דהכונה דכשקרמו פני' הוכשרו שיפסלו בלינה, היינו כשישחטו הכבשים לאפוקי כל זמן שלא קרמו לא יפסלו בלינה אף אם ישחטו. משום דלא לחם הוא: